

Leto XXI. Stev. 18
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN SINKOVEC
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR
 List izhaja vsak dan razen
 petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
 USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
 1934 // MED NARODNOSVO-
 BODILNO BORBO // IZHA-
 JALA KOT 14-DNEVNIK IN
 TEDNIK OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
 NIK. NATO PA KOT TEDNIK
 // OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
 V REDAKCIJSKI POVEZANO-
 STI // «BORBO»

PREDSEDNIK TITO V RAZGOVORU Z NAŠIMI NOVINARJI

Povezovanje z drugimi deželami v dosledni borbi za mir in koeksistenco

«GALEB», 21. jan. (Tanjug). Predsednik Tito je včeraj na «Galebu» sprejel jugoslovanske novinarje, ki so ga spremljali v prijateljski državi Burmo in Indijo, in jim odgovoril v poldrugi uri trajajočem razgovoru na več vprašanj. Podal je svoje mnenje o pisanju nekaterih evropskih listov v zvezi z njegovim obiskom v azijskih deželah ter opozoril na pozitivne upe za nadaljnji hitri razvoj Burme in Indije.

Balkanski zvezi v korist

Predsednik Tito je odločno zavrnil trditve nekaterih grških, turških in zahodnih listov, po katerih vodi njegovo potovanje k slabitvi Balkanske zveze. Sodim, je dejal predsednik Tito, da naša zunanja politika zelo koristi tudi tem državam, članicam Balkanske zveze in miru v svetu sploh. Po besedah predsednika Tita kaže kritika jugoslovanskega povezovanja z azijskimi državami ali popolno nerazumevanje miroljubnih težnj jugoslovanske zunanje politike ali pa popolno zgrešenost pojmovanja nekaterih krogov glede značaja Balkanske zveze.

Zato lahko tolažimo napade nekaterih listov in nekaterih krogov na Jugoslavijo tako, kot da ne bi bila Balkanska zveza ustanovljena zaradi krepitev miru na Balkanu, temveč kot instrument agresivne politike, če že ne v sedanjem trenutku, pa vsaj v bližnji bodočnosti. Če neko misli, da smo stopili v Balkansko zvezo zaradi takšnih agresivnih namer, potem bo morala ta agresivna težnja nujno propasti, ker je mi ne moremo podpirati. Jugoslavija je, kakor je poudaril predsednik Tito, stopila v Balkansko zvezo, ko je bilo to potrebno vsem balkanskim državam. Ta zveza mora dobiti vse bolj značaj političnega in drugega sodelovanja, ne pa značaj pripravljanja na vojno. Tito je poudaril, da ne more nekateri niti razumeti, kako si nekateri krogi lastijo pravico, da kritizirajo in napadajo jugoslovansko zunanjo politiko, ko je znano, da Jugoslavija ni dovolila nobeni veliki sili, da ji narekuje smer zunanje politike. Izrazil je zadovoljstvo z izjavo grškega zunanjega ministra Stefanopulosa v razpravi o ratifikaciji Balkanske zveze v grškem parlamentu. Iz te izjave je razvidno, je dejal predsednik Tito, da vodilni ljudje v balkanskih državah vendarle ne delijo mnenj tistih krogov, ki našo zunanjo politiko kritizirajo in napadajo.

Burma na svoji poti v socializem

Največji del izvajanj je predsednik Tito posvetil svojim vtisom iz Burme, kakor tudi odgovorom na vprašanja o možnosti za nadaljnjo krepitev jugoslovansko-burmanskih odnosov. Ko sem se razgovarjal z burmanskim voditeljem, je podčrtal predsednik Tito, sem prišel do prepričanja, da je šla Burma v socialistično smer razvoja, seveda predvsem gospodarsko. Toda to neizogibno vodi k socialistični smeri tudi v političnem razvoju ne glede na razne probleme, ki imajo svoje korenine v starih tradicijah in preteklosti. Tako tradicionalna pojmovanja ne bodo mogla zmagati nad pozitivnimi elementi, ki se bolj in bolj krepijo v Burmi. Predsednik Tito je opozoril na globoko podobnost v gledanju na mednarodna vprašanja. Razgovori s premierom U Nujem so prepri-

čali predsednika Tita, da so stališča Jugoslavije in Burme v glavnem enotna, oziroma da so gledanja na vprašanja miru in koeksistence enaka.

Na vprašanje o notranjih razmerah v Burmi je predsednik Tito izrazil priznanje burmanski vladi za izredne uspehe zaradi sorazmerno visokega standarda navzlic okupaciji, vstajam in drugim težavam. Posebno me je presenetil, je dejal predsednik Tito uspeh vlade v tem, da med po-

GOSPODARSKI ODNOSI Z INDIJO IN BURMO

O nadaljnjih odnosih z Burmo in Indijo je predsednik Tito dejal, da je gospodarsko povezovanje eden pomembnih elementov na tej poti, kar v prvi vrsti zanima Jugoslavijo, bo pa koristno tudi za ti dve državi. Gospodarsko povezovanje z malo državo, kot je Jugoslavija, zares lahko sprejmejo brez vsakega strahu, kar so sami videli in nam o tem odkrito govorili.

V vsakem primeru, je nadaljeval predsednik, mi je zelo žal, da tokrat nisem mogel obiskati še nekaterih azijskih držav. Predsednik Tito so poleg Indije in Burme povabil na obisk še Pakistan, Izrael, Egipt, Siam, Indonezija in Ceylon, vendar se te želje niso mogle uresničiti zaradi časovne omejitve. Rad bi bil obiskal azijske države, je dejal predsednik Tito, ker bi bilo to koristno in v skupnem interesu.

Ko se je povrnil na možnosti tesnejših odnosov z Burmo, je predsednik Tito dejal, da si bo Jugoslavija prizadevala okrepitev z njo trgovinsko izmenjavo ter bo proučila vse možnosti za pomoč Burmi v tehničnih in strokovnih kadrih. Govoreč o dejanski pomoči, ki jo bo Jugoslavija nudila Burmi za opremo ene bri-

sameznimi kraji in v samem ljudstvu ni velikih nasprotij, da sta razvoj in raven življenjskega standarda precej izenačena, da ni niti lakote niti pomanjkanja. Zelo mi je žal, je podčrtal predsednik Tito, da nisem imel možnosti niti podaljšati svojega bivanja niti med 11-dnevnim bivanjem v Burmi obiskati vseh tistih krajev, ki so mi jih moji burmanski gostitelji hoteli pokazati. V vsakem primeru sta podoba in videz Burme, ki sem ju dobil po tem obisku, precej popolnejši, kakor sem ju imel iz knjig, iz pripovedovanja ter presegata v pozitivnem smislu vsa naša pričakovanja. Na predsednika Tita so poleg tega zapustili globok vtis veliki, topli in prijateljski sprejemi v Burmi.

gade, je predsednik Tito podčrtal, da gre pri tem izključno za jugoslovansko oborožitev, ki jo ima Jugoslavija sama, ne pa za orožje, ki ga je dobila kot pomoč iz tujine. Ta pomoč Jugoslaviji končno niti ni tako velika, mi pa zares dobro vemo, kako je težko najti in dobiti sredstva, potrebna za ohranitev nacionalne neodvisnosti.

Napačna pojmovanja

Ob koncu razgovora z jugoslovanskimi novinarji se je predsednik Tito dotaknil vseh negativnih odmevov v svetu glede njegovega potovanja v Indijo in Burmo. Bil sem precej presenečen nad razpiranjem na naše potovanje v ti dve državi, čeprav sem pričakoval, da bodo nekateri odmevi negativni. To bi bilo tudi razumljivo, toda ne, ko gre za nekatero prijateljsko nam naklonjene države. Opozoril je na pisanje enega dela tiska in na trditve o dozdavnih kršitvah obveznosti, ki jih je prevzela Jugoslavija z Balkansko zvezo ter je to v zvezi s primerom Džilasa in Dedičera primerjal z nedovoljenimi poskusi vmešavanja v notranje zadeve. Vsa taka napačna

pojmovanja vloge in značaja Balkanske zveze vodijo do zaključka, da je bilo zelo pravilno, da se je Jugoslavija začela tesneje povezovati z vodilnima azijskima miroljubnima državama, ki sta popolnoma proti vsaki agresiji, za mir in koeksistenco. Končno, je zaključil predsednik Tito, je najbolj žalostno, da so se v omenjenem poskusu vmešavanja v naše notranje zadeve znašli na isti liniji skupaj z najbolj reakcionarnimi elementi v svetu tudi nekateri socialistični elementi na Zahodu. Naše potovanje v Indijo in Burmo je dejansko velikega pomena in nadvse koristno. Naravnost velikanskega pomena je za nas povezovanje z drugimi državami, izvajanje dosledne politike na mednarodnem področju, pridobivanje somišljenikov v borbi za mir in koeksistenco. Jugoslovanska zunanja politika ne bo mogla v bodoče ostati samo pri sedanjih etapi, temveč se bo morala še globlje in bolje povezovati z mnogimi drugimi državami.

Predsednik Tito je obiskal poveljnika burmanske vojske generala Ne Vina

TITO V MADRASU

Poslednja etapa obiska v prijateljskih deželah Južnovzhodne Azije

Madras, 21. jan. (Tanjug). Predsednik republike Tito je prispel davi s člani svojega spremstva v Madras, kjer so mu priredili prišrčen sprejem. V Madrasu bo ostal en dan. Drevi so visokemu gostu priredili sprejem v guvernerjevi palači. Zvečer je z rdečim vlakom odpoval v Bangaloro. Obiskal bo še Majsur in Travankore-Kočin. S tem bo njegov obisk v Indiji končan. Drugi del obiska v Indiji bo trajal pet dni.

Predsednikova ladja «Galeb» je v spremstvu rušilcev »Biokovo« in »Triglav« danes dopoldne odplula iz Madrasa v Kočim na zahodni obali Indije, kamor doppe v ponedeljek. Tam bo eskadra počakala na predsednika in njegovo spremstvo.

«Galeb» je izpred luke priplul v pristanišče kmalu po osmi uri zjutraj. Vse ladje v pristanišču, indijske in tuje, so bile svečano okrašene in predsednika Jugosla-

vije so pozdravile s spuščanjem zastavic. Natanko ob devetih je »Galeb« pristal ob glavnem nabrežju, prav ko so z obale zagrmeli strelji topovske salve. Veder in dobre volje je predsednik Tito stopil na tla prijateljske Indije, običen v belo maršalsko uniformo.

Na nabrežju so ga sprejeli in pozdravili guverner Sri Prakas, ministrski predsednik Madrasa Sri Kamaradž Nadar in ostali člani vlade, ter visoki predstavniki vojaških in civilnih oblasti Madrasa, šef zunanje oddelka Sri Kopr, indijski veleposlanik v Beogradu Dajal, jugoslovanski veleposlanik Crnobrnja in člani konzularnega zbora.

Vojaška godba je zaigrala jugoslovansko in indijsko himno. Predsednik Tito je pregledal častni odred letalcev, potem pa so mu predstavili vse predstavnike, ki so prišli k sprejemu. Potlej je predsednik Tito predstavil

indijskim gostiteljem člane jugoslovanske delegacije in se z guvernerjem v odprtem avtomobilu odpeljal v njegovo rezidenco. V dolgem špalirju vzdolž poti od glavnega nabrežja do guvernerjeve rezidence so ogromne množice predsednika Tita toplo pozdravljale s plaskanjem in za-

Predsednik Tito povabljen v Pariz

Beograd, 21. jan. (Tanjug). Odpravnik poslov francoskega veleposlanstva v Beogradu g. Burin des Roziers je bil danes dopoldne pri namestniku državnega tajnika za zunanje zadeve dr. Alešu Beblerju. Ob tej priložnosti mu je sporočil, da je predsednik francoske republike g. René Coty povabil predsednika republike Josipa Broza-Tita v Pariz na uradni obisk.

stavici, ko se je peljal mimo njih v odprtem avtomobilu skupaj z guvernerjem madraške države Sri Prakasom.

Čez dan si je predsednik Tito ogledal mestni muzej, razne zanimivosti mesta in veliko tovarno železniških vagonov, v kateri pravkar postavljajo jugoslovanski tehnik žerjave.

POD LITOSTROJEVIMI ŽERJAVI v največji indijski tovarni vagonov

Predsednik Tito si je davi z vidnim zadovoljstvom in ponosom ogledal velike jugoslovanske žerjave, ki jih je dobavil »Litostroj« bodoči največji tovarni vagonov v Aziji v Peramburu, predmestju Madrasa. »Titoji zavodi — Litostroj«, je vrezano na pročelju teh strojev, ki so jih 11 od 24 že dobavili in montirali v veliki montažni dvorani tovarne.

Predsednik Tito je prispel v tovarno v Peramburu natanko ob 11 v spremstvu predsednika madraške vlade Kamaradza Nadara in svojih sodelavcev. Minister za promet in železnice centralne vlade Lal Bahadur Sastrji je sprejel visokega gosta pri vzhodu v tovarno, okrašenem s transparentom »Dobrodošel, maršal Tito« in mu predstavil voditelje tovarne. Direktor tovarne Sadagopan je med ogledovanjem posameznih oddelkov predsedniku pojasnjeval njih ureditev.

Tovarna v Peramburu bo izdelala po 350 vagonov letno v eni izmeni in v njej bo zaposlenih 4000 delavcev. Skupaj z veliko tovarno lokomotiv v Citarrandžu bo pomenila velik korak k osamosvojitvi indijskih železnic. Indijske železnice potrebujejo vsako leto še 670 potniških vagonov, ki jih imajo zdaj 20.000. Tovarna bo urejena

po sistemu proizvodnje na tekočem traku in vsakih šest delovnih ur bo izdelala po en vagon. Po ogledu raznih oddelkov sta minister za promet in železnice in predsednik tovarne priredila predsedniku Titu zakusko. Po obisku Perambura si je predsednik Tito ogledal madraški Narodni muzej in galerijo slik.

Tito na seji Kongresne stranke

Madras, 21. jan. (Tanjug). — Predsednik Tito se je udeležil danes svečane plenarne seje Kongresne stranke Indije, ki je bila v Avadiju, 25 km severno od Madrasa. Predsednik Tito je s krajšim govorom pozdravil udeležence konference in ostale prisotne goste.

Izjava Edvarda Kardelja italijanski časopisni agenciji

Beograd, 21. jan. (ANSA). Podpredsednik Izvršnega sveta Edvard Kardelj je te dni sprejel dopisnika agencije ANSA in mu dal vrsto izjav o jugoslovanskih družbenih in notranjepolitičnih vprašanjih. Podpredsednik Kardelj je govoril o komunah, o delavskih svetih in o naši demokraciji.

ZAKLJUČNA RAZPRAVA O DRUŽBENEM PLANU

v odboru za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev je v četrtek nadaljeval razpravo o predlogu družbenega plana za leto 1955, nakar je predlog družbenega plana v načelu soglasno sprejel. Včeraj pa je še formuliral in sprejel predloge in pripombe k posameznim poglavjem.

Razprava o plačah in normah

V nadaljevanju razprave o tržišču in cenah, dohodkih in izdatkih ter o plačah in normah je več članov odbora izrazilo dvome, ali lahko na temelju instrumentov zveznega družbenega plana računamo s tolikšnim povečanjem povprečnih plač, kakor je to predvideno v predlogu, seveda če bodo norme pravilno postavljene. Lani so morala podjetja okrog 10%

plačnega sklada kriti iz dobička in so skušala doseči čim večji dobiček; letos pa si bodo skušali kolektivno dobiti razliko s presegaanjem norm in je nevarnost, da podjetja ne bodo šla z normami preveč na ostrino. Ker bo pravilna postavitev norm odločilnega pomena za izpolnitev planskih proporcij, bo treba čimprej proučiti sistem normiranja, hkrati pa vskladiti norme med okraji kakor tudi med republikami. O tem vprašanju bi kazalo sklicati tudi medrepubliške konference za posamezne stroke. Upoštevati je tudi, da bodo v manj urejenih podjetjih laže dvignili storilnost in presageli norme, kakor pa tam, kjer je že danes storilnost razmeroma visoka.

Članica odbora Julka Padežnik je grajala predpis nove zvezne uredbe o plačah, ki določa, da se prizna 12,5 odstotni prispevek za nočno delo le, če delavec dela najmanj mesec dni vsako noč. Ta predpis zlasti prizadeva delavce v tekstilni industriji, kjer se dela v turnusu v nočnih izmenah, te izmenje pa se nikakor ne morejo menjati mesečno. Odbor se je strinjal, da je treba izposlovati spremembo tega zveznega predpisa.

Poglavje o družbenem proizvodni in narodnem dohodku navaja, da se zviša letos amortizacija od lanskih 25,2 na 27,9 milijarde din. To zvišanje gre predvsem na račun novih podjetij ter nekaterih nujno potrebnih in zahtevanih poviškov stopenj. Od celotne amortizacije bodo podjetja lahko porabila povprečno 76,5%, tako da bo znesek blokiran amortizacije za okrog 670 mili-

jonov dinarjev manjši kakor je bil lani.

Razdelitev sredstev med republiko in okraji

Zivahna je bila razprava o delitvi sredstev med republiko in okraji. Način določanja prispevkov okrajev za kritje potreb republike se po predlogu plana deloma spremeni. Odstotek prispevka se določi na podlagi planiranih skupnih dohodkov okrajev in števila prebivalcev v okrajih, izračunani odstotek pa potem velja za vse leto. Pri ugotavljanju skupnih dohodkov okrajev se ne štejejo investicijam, skladu za samostojno razpolaganje itd. Prispevek pa plačajo le okraji, kjer skupni dohodek okraja na prebivalca presega 9000 din. Poseben prispevek je določen za Ljubljano (45%) in Maribor (65%).

V razpravi se je zavzel poslanec Stefan Pavšič za to, da bi se zmanjšal odstotek prispevka za Maribor, poslanec Avgust Brezovšek pa je predlagal znižanje odstotka za Ljubljano. Velike so tudi potrebe nekaterih drugih okrajev (Novo mesto in Ljutomer). V tej zvezi je član Izvršnega sveta Zoran Polič poudaril, da sedanjí sistem delitve morda

Vremenska napoved

Vremenska napoved za 22. januar: V nižinah deloma megleno z nizko oblačnostjo, v višjih legah sončno z menjajočo oblačnostjo, ki se bo pozneje povečala. Temperature ponoci v notranosti med -12 do -4, na Primorskem okrog +2, čez dan bo v notranosti temperatura v splošnem še malo pod 0, na Primorskem pa do 5 stopinj, v višjih legah se bo temperatura še dvignila.

Sklicanje Ljudske skupščine LRS

PREDSEDNIK LJUDSKE SKUPŠČINE LRS SKLICUJE OBA ZBORA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS NA SEJO, KI BO V ČETRTEK, DNE 27. JANUARJA 1955, OB 10. URI

Po predlogu dnevnega reda bosta oba zbora delno na skupnih, delno na ločenih sejah obravnavala: predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1955; predlog odloka o začasnem finančiranju republiških potreb v januarju 1955; predlog družbenega plana LRS za leto 1955; predlog zakona o proračunu LRS (republiškem proračunu) za leto 1955 s proračunom za leto 1955; predlog zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper; predlog zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad; predlog zakona o obratnih ambulanzah v gospodarskih organizacijah; predlog zakona o zobozdravstveni službi; predlog odloka o ustanovitvi Sveta umetniških akademij in predlog odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju »Triglav-film«.

Gospodarstvo moramo stabilizirati ker sicer bi bil nemogoč prehod v sistem komun

S skupne seje okrajnega odbora SZDL in komiteja ZKS Ljubljana, na kateri je posegel v razpravo tudi tovariš Boris Kraigher

Ljubljana, 21. januarja

Včeraj popoldne je bila skupna seja Okrajnega odbora SZDL in Okrajnega komiteja ZKS Ljubljane. Na seji so obravnavali našo gospodarsko problematiko in družbeni plan za l. 1955. Najprej je predsednik MLO Ljubljana dr. Marjan Dermastija obrazložil letošnjo problematiko in gospodarsko perspektivo mesta Ljubljane. Za njim je diskutiralo še več tovarišev, ki so se ustavljali zlasti ob težavah v stanovanjski izgradnji na področju mesta in ob nejasnostih v novem plačnem sistemu. O problemih ljubljanske okolice je govoril Miha Berčič. Končno je posegel v diskusijo tudi predsednik Izvršnega sveta LRS tov. Boris Kraigher. Med drugim je dejal:

V razgovoru s tovarišem Vipotnikom sva se dogovorila, da bom prišel na Vaš razgovor o gospodarskih vprašanjih, ker se mi zdi, da bi morali na gospodarske probleme mesta Ljubljane gledati predvsem s stališča celotnega jugoslovanskega in slovenskega gospodarstva. Težave, o katerih je govoril tovariš Dermastija, so v bistvu težave celotnega jugoslovanskega gospodarstva in izvirajo iz perspektive, ki jo ima za osnovo naš letošnji plan.

Sredi lanskega leta smo ugotavljali neverjetno naglo naraščanje cen, ugotavljali smo inflatorne tendence in bili so potrebni resni gospodarski ukrepi za zboljšanje položaja. Začeli smo z akcijo za znižanje cen. Vsakemu odgovornemu politiku, ki se razume na gospodarska vprašanja, je seveda jasno, da kampanja za znižanje cen ne more rešiti nobenega gospodarskega problema. To je lahko samo vzporedna akcija, ki ustvarja politično razpoloženje, ki ustvarja jasno zavest v delovnih množicah, da so potrebni konkretni ukrepi in da je treba pri tem računati tudi z določenimi žrtvami. Situacija, kakršna je nastala sredi lanskega leta, se ne da reševati brez gospodarskih ukrepov, ki pomenijo določene žrtve, če ne dobimo pomoči od zunaj.

Resen vzrok za težave, ki smo jih imeli, je bil v dejstvu, da je bila leta 1954 izredno slaba letina. Naše gospodarstvo je namreč še vedno izredno močno odvisno od vsakoletnega pridelka. Težave smo imeli tudi zaradi tega, ker v letu 1954 nismo mogli izvesti tiste postavke, na katero smo ra-

čunali, ko smo delali plan za leto 1954, namreč planiranega znižanja cen. Cene se niso znižale, ampak so se nasprotno zaradi slabe letine in še drugih momentov (pretirane investicije, v katere smo šli že spomlad 1954. leta in ki so pritiskele na cene) še dvigale. Zaradi tega so instrumenti našega plana delovali tako, da so se akumulirala v podjetjih, pri okrajih, republikah in federaciji sredstva, ki so bila mnogo večja od planiranih. Federacija je ta sredstva izkoriščala za čim večje stimuliranje izvoza, kar je zopet vplivalo na nadaljnje dviganje cen. Toda federacija je bila na to prisiljena, ker smo morali iskati zadostna devizna sredstva, da bi z njimi lahko uvozili več živil zaradi slabe letine, kot je bilo planirano. Vse to je privedlo do tega, da smo morali sprejeti določene ukrepe za stabilizacijo našega gospodarstva. Edini ekonomski ukrep, ki nam je bil na razpolago, je bil ta, da bistveno znižamo investicije. Zaradi tega je bil jeseni preteklega leta sprejet sklep, da se imobilizira 50% nadplanskih dobičkov iz leta 1954, čeprav so bila ta sredstva deloma že angažirana. Po bančnih računih se je sedaj vendarle pokazalo, da velik del teh sredstev še ni bil angažiran in če jih ne bi imobilizirali, bi vplivala na nadaljnje zvišanje cen, bi še nadalje pritiskele na trg in povečevala disproporcije v jugoslovanskem gospodarstvu. Morali smo torej sprejeti ta ukrep, ker nam je bil edino ta ukrep na razpolago. Na to smo morali iti ob koncu leta 1954 in to je tudi ena osnovnih linij plana za leto 1955.

ževanje cen se je pojavljala v časopisih in med gospodarskimi strokovnjaki vrsta predlogov, ki so bili vsi na liniji vračanja na administrativne metode. Postavljalo se je vprašanje maksimiranja cen, urada za cene, določanja cen kot pretekla leta in cela vrsta takih predlogov. Čela vrsta ukrepov je kazala na to, da gremo z naglimi koraki nazaj v razvoj našega gospodarstva. To smo morali preprečiti, če smo hoteli zagotoviti normalen razvoj našega gospodarstva, normalen razvoj socialističnih odnosov v našem družbenem življenju in če smo hoteli zagotoviti razvoj komun.

Res je, kar je rekel tovariš Dermastija, da komun v letu 1955 ne bodo razpolagale z večjimi sredstvi. Strinjam se s tem, da

bodo razpolagale z manjšimi sredstvi kot v letu 1954 in morda celo za nekaj odstotkov z manjšimi sredstvi kot leta 1953. Toda moramo se zavedati, da so okrajni in republike v letu 1955, predvsem pa v letu 1954 razpolagale s sredstvi, ki niso v nikakem sorazmerju z našimi kapacitetami in z našim gospodarskim položajem. Ravno zaradi tega, ker so s temi sredstvi razpolagale, smo prišli v tak položaj, kakršnega smo imeli lani avgusta in septembra. Mislim, da pri ustanovitvi komun nikdar ne smemo delati računov o tem, kakšna bodo neposredna sredstva, s katerimi bodo komun razpolagale, in kakšne bodo možnosti sistematičnega investiranja komun. To je sicer važno vprašanje, toda najprej moramo stabilizirati naše gospodarstvo, potem pa nam bo sam gospodarski sistem omogočil, da bodo komun prišle do sredstev. Ugotoviti moramo, da je tak položaj privedel še do enega rezultata, in to je, da smo konec leta 1954 ugotavljali, da produktivnost dela ne raste, ampak v mnogih panogah gospodarstva celo pada. Nekateri radi poudarjajo, da to velja za druge republike, ne pa za Slovenijo. Vsi računski kažejo, da je tudi v Sloveniji začela produktivnost dela v letu 1954 padati (1,5%).

Zaradi vsega tega je bilo treba sprejeti ukrepe, ki nam omogoča-

jo odpravljanje teh slabosti. Se vedno imamo v našem gospodarskem življenju posebnost, da se namreč ustvarjena sredstva v industrijskih predelih kažejo v pretiranih številkah, in to zaradi tega, ker imamo za masi in pšenico še vedno maksimirane cene, kar seveda ustvarja disproporcije v računih. Zaradi tega so plače nominalno nižje, kot so dejansko in zaradi tega so dobički v industriji precej višji, kot pa so v resnici. Poleg tega je gospodarska politika, kar se tiče izvoza in uvoza, taka, da izredno ščiti industrijske artikle in daje možnost izredno visokih cen industrijskih artiklov, kar zopet daje možnost višje akumulacije v industrijskih predelih. Na drugi strani pa se kažejo sredstva v poljedelskih predelih v mnogo manjših denarnih zneskih, kot pa je dejansko ustvarjena vrednost na teh poljedelskih področjih. To povzroča nejasnost v naših gospodarskih računih in onemogoča čisto gospodarsko planiranje in čisto gospodarsko razdeljevanje narodnega dohodka. V Sloveniji se seveda zopet kažejo ta sredstva višja, in sicer v obliki sredstev republike, okrajev, komun in podjetij, ki jih pa po celotnem gospodarskem sistemu ne moremo uporabiti drugje kot za investicije, kar povzroča visok odstotek investicij. To pa zopet vodi do tega, da postajajo investicije izredno neekonomске. Dejstvo, da so se investicijski stroški v letu 1954 dvignili za 12% (za avto cesto trdijo, da so se dvignili za 20% od aprila do danes), kaže, da smo prišli v nesorazmerje z gradbenimi kapacitetami in da moramo investicije spraviti v sklad s splošnimi proporcijami gospodarskega življenja in z gradbenimi kapacitetami. Če hočemo to napraviti, pa moramo znižati investicije, na čemer smo v Sloveniji najbolj zainteresirani.

Če nekatera podjetja letos ne bodo imela sredstev za nadaljnje investicije, iz tega se ne bi smeli delati zaključkov, da stagnirajo, da je v nevarnosti njihov obstoj, kot so trdili tudi tovariši v diskusiji. Strinjam se, da rentabilna podjetja morajo priti do sredstev za investicije, toda to ni vprašanje, ki se lahko ocenjuje od meseca do meseca ali pa od leta do leta, ampak v daljši dobi. Če nekaj podjetij v Sloveniji v letu 1955 ne bo imelo na razpolago večjih sredstev za investicije, mislim, da zato še ne moremo trditi, da stagnirajo ali da naša industrija za nezahtuje. Kljub temu imamo namreč iz zveznih sredstev še zmerom predvideni okoli 11 do 12 milijard za gospodarske investicije na našem področju v letu 1955. Približno polovico gre za elektro gospodarstvo, druga polovica pa za druge objekte, ki jih moramo leto končati. Če bi jih ne dokončali, bi bila neizkoriščena angažirana sredstva, ki smo jih v preteklih letih v te objekte vložili. V celotnem slovenskem merilu gremo torej še zmeraj naprej. Na gospodarska vprašanja pa moramo gledati ne samo v slovenskem, ampak v jugoslovanskem merilu.

Vprašanje standarda je letos naše osnovno vprašanje, ki ga lahko rešuje le federacija kot celota

Mesta so najbolj zainteresirana na stabilizaciji gospodarstva, ker je od te odvisen standard. Vprašanje standarda pa najbolj boleče občuti delavski razred v mestih. Vprašanje standarda ne moremo reševati v komunah, pa tudi ne v republikah. Vprašanje standarda lahko rešuje samo federacija kot celota, ker tega vprašanja ni mogoče reševati za posamezna področja, ampak je odvisno od gospodarske moči cele Jugoslavije. Če smo zainteresirani na tem, da letos dvignemo standard, potem ne smemo misliti na to, kaj bomo napravili v Ljubljani ali pa v Domžalah, kajti to je vprašanje stabilizacije in ureditve gospodarskih odnosov v jugoslovanskem merilu. Vprašanje standarda je letos za nas osnovno vprašanje in zato moramo, ko govorimo o planu za leto 1955, predvsem gledati, ali ta plan pomeni zboljšanje življenjskih pogojev v jugoslovanskem merilu. Če pomeni, potem se bodo tudi življenjski pogoji delavcev in mestnega prebivalstva v Sloveniji izboljšali. Drugo pa je vprašanje, koliko dobičkov sredstev za reševanje tistih problemov, ki so v mestu povezana z vprašanjem standarda, to je za komunarno in stanovanjsko izgradnjo, za promet itd. To pa je seveda drugorazredno vprašanje. Osnovno vprašanje je zviševanje blagovnih skladov oziroma zviševanje plačnih skladov v so-

je, da vsak po svoji moči daje sredstva za skupnost. Če bi računali, kakšna je moč našega gospodarstva, ne vem, če ne bi na podlagi tega bil ta davek višji, kot je. Računati moramo, da dobivamo pšenico in masi po izredno nizkih cenah, da imamo ogromno industrije akumulirane v Sloveniji in da pomeni ta industrija v našem gospodarskem življenju izredne možnosti za višjo akumulacijo, ker so industrijske cene v primeri z ostalimi cenami izredno visoke. Zavedati se moramo, da bi bilo v nasprotju z linijo plana za leto 1955, če tega davka ne bi plačevali. Zakaj? Zaradi tega, ker bi v tem primeru ta sredstva nujno prišla v investicijski sklad v naši republiki in bi toliko bolj pritiskele na investicije. V letu 1954 pa se je pokazalo, da so bile investicije v Sloveniji v popolnem disproporciji z našimi gospodarskimi možnostmi in gradbenimi kapacitetami.

Po vsem tem sicer pridejo mesta in industrijski centri v težji položaj kot ostala področja (Ljubljana v težji položaj kot Ljubljana-okolica, Maribor v težji kot Maribor-okolica, Trbovje v težji položaj kot Krško itd.). Toda v sedanjem gospodarskem stroju ne moremo najti objektivnih kriterijev za porazdelitev sredstev na posamezna področja, ki bi zago-

tovali pravično razdelitev. Zato nam ne ostane druga metoda, kot obdavčitev dohodka na glavo prebivalca. To je nepravilna obdavčitev, ampak danes druge metode nimamo. Lahko bi edino individualno računali za vsak okraj in za vsako mesto, kar pa pomeni da bi v skupščini razpravljali štiri mesece o tem in se prepričali, kdo bo dal več in kdo manj. S to lestvico pa smo le dobili neki kriterij, ki je v današnjih pogojih mogoč. Stremeli bomo, da bomo do drugega leta tudi v tem pogledu prišli do novih instrumentov, ki nam bodo omogočili objektivnejši kriterij za razporeditev bremena na posamezne okraje, komun in podjetja. Če se bo le dalo, sploh ne bomo obdavčevali komun in okrajev, ampak bo šel ves davek direktno na gospodarske organizacije. Je pa vprašanje, če bomo v teku letošnjega leta mogli ustvariti pogoje za to. Plan in gospodarske perspektive letošnjega leta nam na vsak način dajejo možnost, da čimprej pridemo do tega, kajti to je odvisno predvsem od gospodarskega razvoja celotne Jugoslavije. Torej tudi zaradi tega smo zainteresirani, da vodimo v jugoslovanskem merilu ekonomsko politiko, ki bo omogočila preiti čimprej na resnične ekonomske instrumente, ki so v skladu s socialističnim gospodarstvom.

Vso pozornost izvajanju novega plačnega sistema!

Se nekaj besed o plačnem sistemu. Ne morem se strinjati s tem, da predstavlja plačni sistem, kot je sedaj postavljen, kazen za tista podjetja, ki so dobro delala. Ta plačni sistem še ni izdelan in še ni tak, kot bi ga želeli, ker celoten gospodarski položaj tega še ne dopušča. Skušali pa bomo dojeti, da bo v bodoče tak, kot je dejal tovariš Dermastija, da se ne bo treba državnemu upravi vmešavati v postavljanje tarifnih pravilnikov v podjetjih. Toda če hočemo to napraviti, moramo najprej ustvariti gospodarske pogoje, ki bodo taki, da bo vsako individualno podjetje zainteresirano na čim boljšem tarifnem pravilniku. Če bi pa danes to dopustili, bi se pojavile tendence zviševanja plačnih skladov, ker podjetje nima neposredne stimulacije za to, da drži plačni sklad v pravilnem sorazmerju.

Da je v nekaterih podjetjih produktivnost veliko višja kot v drugih, je pa ravno eden argumentov, ki zahtevajo vmešavanje komun, okrajev in republik v odločanja o tarifnih pravilnikih. Mislim, da je politični aktiv najhoblj zainteresiran na tem, da bodo tarifni pravilniki čim boljše napravljani, da bodo norme čim bolj v skladu z normami v tistih podjetjih, ki so doslej dobro delala, da se bo treba potem čim manj vmešavati v to, da bo treba čim manj popravljati, kajti popravljanje norm bo tudi določen političen problem. Delavci bi dejali, češ ali se nam plača garati in preseagati norme, če pa to privede do tega, da se zvišajo. Skratka, postavljati moramo čim boljše norme. To ne bo problem tam, kjer so že doslej dobro delali. Plačni sklad se lahko dvigne po planu za 5%, v ostalem pa se lahko dviga le na osnovi dvigovanja produktivnosti dela. Brž ko bodo v nekem podjetju norme presežale za 50 ali 100%, bo to jasen znak, da je treba norme dvigniti. Potrebno je, da se sindikati in politični aktivisti čim bolj angažirajo pri določanju tarifnih pravilnikov in pri določanju norm. Ne norme, ampak tarifni pravilniki naj se postavljajo v okviru obračunskih skladov preteklega leta. Norme pa je treba postavljati čim bolj tehnične, take, ki čim bolj ustrežajo povprečni produktivnosti dela tam, kjer dobro delajo.

Če bi dopuščali, da bi preseagali norme in zviševali plačne sklade tam, kjer so slabo delali, potem bi to dejansko pomenilo kazen za podjetja, ki so doslej dobro delala. Zato je potrebno, da se komun in okraj vmešava v te stvari in da sindikati gledajo, da bodo norme postavljene tako, da ne bo mogoče, da bi bila dobra podjetja kaznovana, ampak da bomo zagotovili hitro in resnično dvigovanje produktivnosti dela na

normalen nivo in s tem tudi omogočili, da se res preseagajo norme zaradi večje produktivnosti dela. Uredba je taka, da za dvigovanje produktivnosti dela zagotavlja izplačevanje preseaganja norm in premiranj tistega, kar je res v zvezi z dvigovanjem produktivnosti dela. Dvigovanje produktivnosti dela tudi ustvarja neposredno gospodarsko osnovo za dvigovanje plačnega sklada in tu ni problema. Problem je tam, kjer bodo poskušali — in to bodo poskušali marsikje — dvigniti plačne sklade brez dvigovanja produktivnosti dela. To pa moramo preprečiti s tem, da se tu vmešavamo. Tu je važna vloga sindikatov tudi v tem pogledu, da se bodo borili, da bodo povsod norme čim boljše določene.

S tega stališča mislim, da je vprašanje plačnega sistema sedaj dejansko osrednje vprašanje in da moramo na tem vprašanju mobilizirati vse aktiviste predvsem za borbo proti slabostim, ki bi nam lahko v bližnji bodočnosti povzročale gospodarsko in politično škodo. Plačni sistem še ni tak, da bi se lahko zanesli nanj brez politične in socialistično zavzete akcije naših kadrov, sindikalnih in političnih organov. Tu se moramo še zmeraj vmešavati, ker naše gospodarstvo še ni na taki stopnji, da bi bil mogoč tak plačni sistem, ki bi na osnovi pradedarskih zakonov zagotavljal pravične odnose in resnično dvigovanje produktivnosti dela. Zaradi tega proizvodnosti dela. Zaradi tega plačni sistem še ni popoln in stopajni tak, kot bi ga želeli. To je pač zvezano z dejstvom, da celotno naše gospodarstvo še ni na tisti stopnji, ki bi omogočala boljše plačni sistem.

Nekaj besed še o stanovanjski izgradnji. Nek tovariš je omenil vprašanje tako imenovane malogradnje. V zvezi s tem bi dejal samo to, da mislim, da so malogradnje sicer koristne, da pa se moramo zavedati, da z malogradnjo ne bomo daleč prišli, če nujami ne bomo daleč reševati stanovanjsko vprašanje. Malogradnje so brez dvoma dražje kot druge gradnje, ker zahtevajo vrsto novih investicij na širokih področjih (vodovodi, kanalizacija, električne napeljave itd.), ker pomenijo tudi slabo gospodarjenje z zemljišči in ker v današnjem položaju pomenijo tudi v precejšnji meri individualno izkoriščanje družbenih sredstev (zvezane so s šušmarstvom itd.). Nisem proti malogradnjam in smatram, da je v današnjem položaju treba malogradnje podpreti. Hočem pa udariti samo to, da mora naša perspektiva iti za tem, da napravimo dobre zazidalne načrte, urvilni čim racionalnejšo gradnjo in čim racionalnejše izkoriščanje gradbenih kapacitet in zemljišč za našo stanovanjsko izgradnjo.

FLUOROGRAFSKO SLIKANJE ODKRIVA POSEBNO PRI STARIH LJUDEH VELIKO ŠTEVILO NEPOZNANIH TUBERKULOZNIH BOLENIJ, KI PRINAŠAJO NASIM OTROKOM NOVA TUBERKULOZNA BOLENIJA. ZATO VSI STAREJŠI LJUDE NA FLUOROGRAFIRANJE.

Omejiti se moramo na minimalne investicije, predvsem na gospodarskem sektorju

Če gledamo s stališča Ljubljane in ljubljanskega gospodarstva na te probleme, se moramo predvsem zavedati dejstva, da so taka politika in taki ekonomski ukrepi za mesto Ljubljano morda najbolj pomembni, oziroma da je problem, ki je nastal v letu 1954 zaradi pretiranih investicij, povzročal največje težave ravno v slovenskih mestih in s tem tudi v Ljubljani. Zdi se mi, da se tega ne zavedamo dovolj. Mislim, da se moramo jasno zavedati, da pomeni pritisk velikih investicij na naše gospodarstvo stalen pritisk na življenjski standard, stalen pritisk na plačne sklade predvsem v tistih krajih, kjer je celotno življenje najbolj odvisno od plačnih skladov. Slovenija je gospodarsko najrazvitejši predel Jugoslavije. Skoro vse naše gospodarsko življenje je orientirano na trg, na največjo izmenjavo. Tu imamo najbolj odtotek delavskega in nameštenskega prebivalstva, ki je neposredno odvisno od plač. Tu se torej ta pritisk najbolj neposredno čuti in tu imamo najmanj možnosti, da se te gospodarske težave rešujejo tako, kot jih rešujejo kmetje, ki imajo svoje življenjske potrebščine v glavnem zagotovljene in niso toliko odvisni od cen na trgu. Kmetje imajo celo dobiček od tega in ravno kmetje v Sloveniji so imeli od takega gospodarskega položaja pri nas največ koristi. Kmetje so lahko v tem položaju akumulirali, medtem ko je bilo mestno prebivalstvo najbolj prizadeto. To pomeni, da so mesta najbolj zainteresirana na ukrepih, ki bodo sanirali naše gospodarstvo.

Osnovna značilnost plana za leto 1955 je prav ta, da je to leto odliha, leto premora v naši gospodarski izgradnji, leto, ko moramo čim bolj varčevati z vsemi sredstvi in se čim bolj orientirati na to, da izgradimo naš novi gospodarski sistem. To pa seveda pomeni, da bomo v letu 1955 lahko zelo malo investirali in da nam mora to biti izhodišče, ko diskutiramo o gospodarskih problemih leta 1955, ko diskutiramo o planu za leto 1955. Omejiti se moramo na minimalne investicije predvsem na gospodarskem sektorju, ker predvsem te investicije pritiskejo na celoten gospodarski položaj. To seveda nikakor ne pomeni, da bomo stalno tako omejevali investicije. Toda gospodar-

ski položaj moramo stabilizirati in spraviti proporce, ki jih predstavljajo investicije, s celotnim bruto produktom v neko pametno sorazmerje. Jasno je, da se to v Sloveniji najbolj čuti in to zaradi gospodarske strukture Slovenije, drugič pa zaradi tega, ker je Slovenija zaradi potreb celotnega jugoslovanskega gospodarstva od leta 1945 do danes dajala procentualno največ v tako imenovane gospodarske investicije. Kadar govorimo v Sloveniji o teh stvareh, ne smemo nikdar pozabiti, koliko se je v Sloveniji od leta 1945 do danes napravilo na področju gospodarskih investicij. Če pogledamo številke za leto 1954, sem prepričan, da takih ne bi našli nikjer na svetu. Prišli smo do neverjetnih števil. V planu za leto 1954 smo predvideli za republiki investicijski kreditni sklad 800 milijonov, uporabljenih v je bilo po odbitku konjunkturnih dobičkov nad 6 milijard. Ze iz tega se vidi, kakšna sredstva so bila vložena. Če pogledamo, kako so se dvignili investicijski skladi okrajev v letu 1954, bomo prišli na isti odstotek povzivanja. To je moralo imeti hude posledice v našem gospodarstvu.

Strinjam se, če tovariši ugotavljajo, da je to negospodarsko. Imamo izgube, če delo, v katerega smo že vložili velika sredstva, nenadoma prekinemo, toda to je nujna operacija in vsaka operacija je boleča. To operacijo smo morali ob koncu leta 1954 napraviti, če nismo hoteli zabresti v popolnoma brezizhodne gospodarske težave, oziroma v položaj, iz katerega bi se rešili samo, če bi se vrgli na sistem distribucije in na popoln administrativni gospodarski sistem. Ravno v Sloveniji smo torej z vseh strani zainteresirani, da napravimo tak preobrat tudi zaradi celotne perspektive našega družbenega življenja v bodočnosti. Mi smo najbolj zainteresirani na ustanovitvi komun. Toda če jugoslovanskega gospodarstva ne stabiliziramo, če ne najdemo pametnih proporcev, potem je razvijanje komun fantazija. Če bi nadaljevali s takim gospodarskim razvojem, v kakršnem smo bili lani avgusta in septembra, bi ne šli v komunne, ampak v administrativni socializem, v distribucijo, vračali bi se na birokratski sistem. V kampanji za zni-

S TISKOVNE KONFERENCE V DRŽAVNEM TAJNIŠTVU ZA ZUNANJE ZADEVE

POTRDI TEV POLITIKE BALKANSKE ZVEZE

Trgovinska pogajanja z vzhodnimi deželami — Jugoslavija in OEEC

Beograd, 21. jan. (Tanjug). Pred-
stavnik Državnega tajništva za zu-
nanje zadeve Branko Drašković na
danasnji tiskovni konferenci ni mo-
gel uradno potrditi vesti agencije
«France Presse», da je francoska
vlada uradno povabila predsednika
Tita, naj obišče Francijo.

V svojih izjavah je pozitivno
ocenil ratifikacijo blejske pogodbe
o Balkanski zvezi v grškem parla-
mentu. Pripomnil je, da presojajo
ta govor grškega ministra za zuna-
nje zadeve G. Stefanopulosa ob ra-
tifikaciji kot potrditev splošne po-
litike treh zaveznikov dežel. Bran-
ko Drašković je potrdil vest, da se
bo svet ministrov Balkanske zveze
sestal čez teden dni v Ankari. Ra-
čunati je s tem, da bo tudi turška
narodna skupščina doletje ratifica-
la Balkansko zvezo.

medsebojno kontrolo nad orožje-
vanjem, pozneje pa bi lahko kori-
stila tudi omejevanju v oboroževa-
nju, ki naj bi ga na širšem torišču
izvajala OZN.

Na vprašanje, ali so kakšni novi
momenti glede sodelovanja med Ju-
goslavijo in Organizacijo za ev-
ropsko gospodarsko sodelovanje
(OEEC), je Drašković odgovoril, da
je jugoslovanska vlada že izrazila
željo in ukrenila potrebne pri-
vlačne dežele in pri tajništvu te
organizacije, da bi imela v tej
evropski organizaciji svojega opa-
zovalca.

Jugoslavija bi se z neposrednim
spremljanjem dela te organizacije
pripravila na nadaljnje korake za
tesnejše stike z njo. Večina članic

je izrazila pripravljenost, da pod-
pre ta jugoslovanski korak, pričau-
kujejo pa še odgovor tajništva or-
ganizacije.

Kar se tiče trgovinskih pogajanj
z vzhodnoevropskimi deželami, je
Drašković rekel, da se bodo v krat-
kem začela trgovinska pogajanja s
Poljsko, Romunijo in Bolgarijo. Že
prej je bilo objavljeno, da se bodo
jutri začela trgovinska pogajanja s
češkoslovaško delegacijo, ki je več-
raj prispela v Beograd.

Na vprašanje, kaj je z Albanijo,
je Drašković odgovoril, da z ju-
goslovanske strani ni nobenih zadrž-
kov, da ne bi začeli pogajanj tudi
s to deželo, zakaj pa se to še ni
zgodilo, je treba dognati na drugi
strani.

KAKO BI ZDA RADE »DOSEGLE MIR« MED FORMOZO IN KITAJSKO

Za sprejem v OZN

naj bi se Kitajci odrekli Formozi

London, 21. jan. (Reuter). Velika Britanija in ZDA sta se spo-
razumeli, da bosta odgodili diplomatske ukrepe za ukinitve
bojev med kitajsko in kuomintanško vlado, dokler položaj za
to ne bo ugodnejši. Tako si razlagajo tukajšnji diplomatski
krogi večerajšnje sporočilo Britanije, ZDA in Nove Zelandije, po
katerem so odgodili obravnavanje predloga, naj bi sprožili ta
problem v Varnostnem svetu Organizacije združenih narodov.

Predstavnik ameriškega zuna-
njega ministrstva sinoči ni hotel
komentirati vesti, da bo pred-
sednik Eisenhower zahteval od
Kongresa odobritev, da lahko
uporabi ameriške pomorske in
letalske enote za evakuacijo
kuomintanških čet z nekaterih
otokov vzdolž kitajske obale.

Zunanje ministrstvo prav tako
ni ničesar objavilo o sestanku,
ki ga je imel John Foster Dulles
z nekaterimi parlamentarnimi
prvaki in vojaškimi poveljniki.
Objavili so, da je Dulles na tem
sestanku poročal o svojih raz-

govorih z generalnim tajnikom
OZN Hammarskjöldom o Dal-
jnem vzhodu.

Predstavnik zunanjega mini-
strstva Sydnam tudi ni hotel od-
govoriti na vprašanje, ali je bilo
na sestanku med Dullesom in
parlamentarnimi prvaki ter vo-
jaškimi poveljniki sproženo vpra-
šanje ustavitve sovražnosti v
morskih ožinah pri Formozi.

Večerajšnje izjavo ameriškega
zunanjega ministra Dullesa o
možnosti, da bi OZN pozvala ki-
tajske in kuomintanško vlado,
naj prekineta sovražnosti, imajo

Splošna mednarodna vprašanja

na bližnji konferenci Britanske skupnosti

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 21. jan. Konferenca
predsednikov vlad dežel Britan-
ske skupnosti, ki se bo začela v
Londonu 30. januarja, bo po
mnenju tukajšnjih političnih
krogov dokaj pomembna, ker se
bo ukvarjala predvsem s širšimi
vprašanji. Po mnenju nekaterih
listov bi utegnila konferenca
Commonwealtha pomeniti »no-
vo fazo diplomatske dejavnosti,
usmerjene na proučevanje mož-
nosti, da bi zagotovili temelje
za koeksistenco med Zahodno,
SZ in Kitajsko«.

Casniki so posvetili posebno
pozornost vlogi Indije in pred-
sednika Nehruja na bližnji kon-
ferenci. Nehru bo na konferenci
poročal o svojih vtisih z obiska
na Kitajskem. V tej zvezi bo
baje pojasnil tudi svoje nazore

o možnostih, da bi uredili stike
med ZDA, SZ in Kitajsko. Kar
zadeva vprašanje Kitajske in
Formoze, bodo na konferenci
Commonwealtha najbrže proučili
njegovo ureditev na podlagi
predloga, naj bi Kitajsko spre-
jeli v ZN, Formozo pa naj bi
prišla pod pokroviteljstvo OZN.

Pričakujejo, da se bo indijski
ministrski predsednik Nehru za-
vzel za nadaljnje napore za
zboljšanje položaja v zvezi s Ko-
rejo, o kateri meni, da je še
zmeraj sod smodnika. Mesec dni
po konferenci Commonwealtha
bo indijski ministrski pred-
sednik Nehru obiskal Moskvo. Ra-
zen tega tu trdijo, da se ukvarja
z načrti, da bi se sestal s
predsednikom francoske vlade
Mendès-Franceom in nemškimi
voditelji. V vsem tem je videl
»Observer« začetek živahnije
dejavnosti indijske diplomacije
oziroma izredno živahno zaniman-
je za evropska vprašanja.

Razgovori štirih velevisl niso
v osnutku dnevnega reda kon-
ference dežel Britanske skupno-
sti. Vzlic temu pa je malone
gotovo, da bodo na sestanku
predsednikov vlad v Londonu
razpravljali tudi o možnosti, da
bi izmenjali mnenja z Moskvo.
Po nekaterih informacijah kaže,
da je treba računati s podporo
morebitnega predloga, da bi s
konference Britanske skupnosti

poslali noto SZ in ZDA. V tej
noti bi baje poudarili tiste med-
narodne probleme, o katerih me-
nijo, »da bi jih lahko plodno
proučili na sestanku štirih
držav«.

Na konferenci bodo baje pro-
učili tudi temelje obrambne po-
litike Britanske skupnosti. Zna-
no je, da so na primer med
Indijo in nekaterimi drugimi
člani Britanske skupnosti različ-
na gledišča o maniskem paktu.

Zanimivo je, da tu govore o
predlogu, da bi čez nekaj me-
secev sklicali še eno konferenco
dežel Britanske skupnosti. Raz-
loge za sklicanje nove konfe-
rence Britanske skupnosti je
treba iskati v potrebi, da bi
skupno presodili sadove, ki bi
jih rodili stiki in proučevanje
po londonskem sestanku.

Dušan Blagojević

Nemški veleposlanik Kroll premeščen na Japonsko

Beograd, 21. jan. (Tanjug). —
Zahodnonemški veleposlanik v
Jugoslaviji g. Hans Kroll je bil
imenovan za veleposlanika na
Japonskem. G. Kroll bo odpoto-
val iz Beograda najbrže konec
februarja ali v začetku marca.
Ni še znano, kdo bo novi zahodno-
nemški veleposlanik v Jugoslaviji.

Burmanski kmetje manifestirajo ob agrarni reformi

v Washingtonu za »poskusni bal-
lon«. Gre za to, kakšen bo odziv
kitajske vlade, če bi Formozo in
Peskadorske otoke združili v po-
sebno državo, na drugi strani pa
sprejeli Kitajsko v OZN.

V tajništvu OZN pa poudar-
jajo, da je vprašanje ustavitve
sovražnosti zelo zamotano. Sodi-
jo, da se na Kitajskem še bje
državljanska vojna in da se ki-
tajska vlada bori za suverenost
nad otoki, ki so del kitajskega
ozemlja. Po drugi strani, poudar-
jajo ti krogi, pa pripoznava
kuomintanško vlado večina članic
OZN. Zato ne kaže, da bi se
OZN vmešala v odnose v zvezi
s Formozo.

Boji na Jik Jang Šanu še trajajo?

Formoza, 21. jan. (Reuter). Ku-
omintanško ministrstvo obrambe je
objavilo, da se kuomintanški gve-
rinci na otoku Jik Jang Šanu še
vedno upirajo kitajskim četam. Na
otoku so se davi izkrcale nove
kitajske sile, kitajsko topništvo z
otoka Tuman pa z granatami ob-
sipa postojanke gverilcev. Kitajske
sile so začele splošni napad na
ostanke kuomintanških čet.

Kuomintanška letala so bombar-
dirala pristanišče Swatow in pot-
pila neko britansko obalno ladjo.
Lastnik ladje je neka zasebna
družba. Posadka se je rešila. Ladja
je vozila na progi Hongkong—Swa-
tow.

Peking, 21. jan. Agencija Nova
Kitajska poroča, da je bilo v bojih
na otoku Jik Jang Šanu ujetih nad
tisoč kuomintanških vojakov. Ujet
je bil tudi poveljniki kuomintanške
ga udarne bataljona. Zapljenje
pa so bile znatne količine vojnih
potrebščin.

Konferenca arabskih ministrskih predsednikov

Kairo, 21. jan. (Reuter). Pred-
sedniki Jordanske, sirske in liba-
nonske vlade so prispeli danes v
Kairo, kjer se je nocoj začela
konferenca Arabske lige. Na njej
razpravljajo o napovedanem vo-
jaškem paktu med Turčijo in
Irakom.

Predsednik egiptovske vlade
Naser, minister za nacionalno
orientacijo Salah Salem in gene-
ralni tajnik Arabske lige Halek
Hasun so sprejeli delegacije na
vojaškem letališču v bližini Kaira.

Na konferenci predsednik ira-
ške vlade Nuri Said ne bo sode-
loval, ker je zbolel.

reform, se nasprotno čedalje bolj zaostruje.

Ker i i mogel . vo e vlade do-
polniti s socialisti, jo je Mendès-
France skušal oblikovati po oku-
su svojih nasprotnikov, da bi
neutraliziral nezadovoljstvo, ko
se jim že ne more postaviti po
robu s solidno in bojevito sku-
pino.

Videti je, vsaj kar se tiče na-
rodnih republikancev, da tudi v
tem oziru ni uspel. Pojav narod-
nega republikanca Jeana Jacque-
sa Juglase je samo še bolj razja-
ril Bidaultove katolike.

Nekaj pa je predsedniku le
uspelo: sam se je znebil mini-
strstva za zunanje zadeve. S tem
je, kakor pravijo v Parizu ne
brez zlobe, ubil dve muhi: znebil
se je dela, ki ga je preobreme-
njevalo, in ga naložil Faureu, ki
bo imel manj časa in možnosti,
da bi na gospodarskem torišču

»prilival radikalno vino k Men-
dès-Franceovemu mleku«. »Vse-
kakor pa je dobil Quai d'Orsay
voditelja, ki bo spriču ugleda, ki
ga že uživa v parlamentu, doma
in na tujem, znal s svojo avtorite-
to zastopati koristi republike.«

Preosnova vlade ni obvarova-
la vlade pred udarcem v njeno
Ahilove peto, je pa po mnenju
»Le Monda« »zmernim« in kato-
likom ne bo narasla Seina popla-
teljstvo z Mendès-Franceom.

— Z VSEH STRANI SVETA —

ZDA KAKO NAJ BI REŠILI ALŽIRSKO VPRAŠANJE

Washington, 21. jan. (AFP). Pred-
stavnik »Odbora za svobodo Severne
Afrike« v ZDA Abdel Buhafa je po-
zval predsednika Eisenhowerja, naj
ne podleže vplivu francoske vlade,
ki bi rada preprečila razpravo o al-
žirskem vprašanju v Varnostnem
svetu OZN. Poziv je objavilo vele-
poslanništvo Saudske Arabije v Wa-
shingtonu. Delegacija Saudske Arabije
v OZN je to vprašanje že pred dnevi
predložila Varnostnemu svetu v pro-
duktu. V pozivu navaja za razlog
varnost in solidarnost arabskih dežel.
Alžirsko vprašanje naj bi uredili z
mirotjubnimi pogajanj.

VELIKA BRITANIJA VOJASKA SLUŽBA PO IZBIRI

London, 21. jan. (Tanjug). V Lon-
donu je bil podpisan britansko-dan-
ski sporazum, po katerem naj bi
državljanj obeh držav v primeru, ko
bi po veljavnih zakonih morali od-
služiti vojaški rok, lahko izbrali Dan-
sko ali Veliko Britanijo za deželo,
v kateri bi vojaški rok odslužili. Po-
doben sporazum je Velika Britanija
sklenila leta 1952 s Francijo.

ZAHODNA NEMCIJA ZUNANJETERGOVINSKA BILANCA

Bonn, 21. jan. (Tanjug). Zahodno-
nemški izvoz je lani dosegel 22,5 ml-

ijarde mark, oziroma za 19% več
kakor prejšnje leto. Presežek izvoza
nad uvozom je znašal lani 2,7 mljarde
v primeru iz 2,5 mljarde v prejšnjem letu.

GUATEMALA OBSESDNO STANJE ZARADI UPORA

Guatemala, 21. jan. (AFP). Pred-
sednik Guatemale Castillo Armas je
razglasil po vsej deželi obsedno
stanje, ki bo trajalo tako dolgo, do-
kier ne bodo prijeti »komunistični
zarotniki«.

Izjavil je, da so guatemalski upor-
niki večraj napadli vojaško oporišče
»Aurora« in skušali izvesti državni
udar. V tej akciji je sodelovalo ka-
kih 100 upornikov. Pobudnik je bil
nekdanji guatemalski veleposlanik v
Rimu polkovnik Francisco Consensa.
V uporu sodeluje tudi nekaj bivših
častnikov guatemalske vojske.

BRAZILSKA POŽAR NA LADJI

Rio de Janeiro, 21. jan. (Reuter).
Na neki brazilski ladji je večraj eks-
plodiral rezervoar, napolnjen z etrom.
Nastal je požar. Zaradi njega je iz-
gubilo življenje 12 ljudi.

SZ IZPOLNJEVANJE GOSPODARSKEGA NAČRTA

Moskva, 21. jan. (Tass). Plan in-
dustrijske proizvodnje SZ za leto 1954
je bil izpolnjen s presežkom 13% v
primeru z letom 1953 in 65% v pri-

merjavi z letom 1950. Petletni plan,
ki letos poteče, bo izpolnjen še pred
rokom. Industrijska proizvodnja se
bo po njem povečala za 70% nasproti
letu 1950.

Poplava v Parizu

Pariz, 21. jan. (AFP). Stanje vo-
de v reki Rhône je doseglo višek
preteklo noč.

Narastanje reke Seine v okrožjih
Seine in Oise zbuja skrbi. Veliki
milini v Corbeilleu so nehali obrato-
vati. Neko kemično tovarno so iz-
praznili. Izpraznili so tudi več šol in
kakih 300 drugih poslopj. V Parizu
mrzlično utrjujejo zaščitni zid na
reki, ki še zmeraj narašča. V okrožjih
Seine in Marne — Gornja Seina
nenehno narašča in se razliva čez
bregove. Poplavlila je že velika pod-
ročja.

Tudi Garonne čedalje bolj na-
rašča. V Marmandi utegne preseči
maksimalno raven 10,30 m. Na reki
Dordogne se položaj ni poslabšal.
Nevarnost, ki je grozila centi Li-
bourne—Bordeaux je odstranjena.
Reka Moselle je začela padati. Stanje
na tem področju je čedalje bolj nor-
malno.

Pariz, 21. jan. (AFP). Danes je
Seine v Parizu prestopila bregove in
poplavlila nekatere ceste in niže le-
žila, rznene plašče in druge potreb-
ščne mešne četrli. Poškod je na

Nemški rudarji stavkajo

v obrambo svojih pravic v soupravljanju podjetij, še posebej pa proti novi vojski

(OD STALNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

Bonn, 21. jan. Jutri bodo porurski rudarji in kovinarji začeli
stavkati. Stavkalo bo nad 800.000 delavcev. Sindikati bodo tako
protestirali proti izjavi direktorja koncerna v Oberhausenu, da je
pravica do delavskega soodločanja sad sindikalnega pritiska in
da jo je treba odpraviti.

Izjava je bila samo povod za
stavko, delavci pa bodo z eno-
dnevno stavko bonnski vladi in
parlamentu dali vedeti, da se ne
bodo sprijaznili z izigravanjem
njihovih pravic, ker ravno zdaj
v parlamentarnih odborih obrav-
navajo osnutek zakona o delav-
skem soodločanju v novih kon-
cernih.

Osnutek zakona so v Bonnu
sestavili skupaj z industriji, sin-
dikate pa sploh niso vprašali za
svet.

Po nekaterih vesteh ta osnu-
tek zakona ne priznava delavcem
pravice do soodločanja v upra-
vah novih concernov. Tako bi bil
izigran ves sistem delavskega so-
odločanja v tistih podjetjih, kjer
je bil že uveljavljen.

Demilitarizacija meje med Kostariko in Nikaraguo

Washington, 21. jan. (USIS).
Svet OAS (Organizacije ameri-
ških držav) je objavil, da sta
vladi Kostarike in Nikaraguo
sprejeli predlog ankete komisije
o vzpostavitvi 10 km široke
demilitarizirane cone vzdolž za-
hodne meje med obema deželama.

Anketna komisija je večraj
odpotovala iz Nikaraguo v San
José. Trije njeni vojaški opazo-
valci pa so ostali v Managui.

ODJUGA NA ŠKOTSKEM

London, 21. jan. (AFP). V severni
Škotski se je danes začela odjuga.
Zaradi sneha in leda je bilo v zad-
njih dneh tednih ozračje mnogo
krajee od sveta. Prebivalstvo so danes
priskočili na pomoč s 6 helikop-
terji in 25 drugimi letali, iz katerih
so jim s padalci spravili na tla ži-
vila, rznene plašče in druge potreb-
ščne. Evakuirali so 12 bolnikov.

Veleslanika Prica in Vejvoda in Beogradu

Beograd, 21. jan. (Tanjug). —
Jugoslovanski veleslanik v Pa-
rizu Srđjan Prica je prispel v
Beograd. V Državnem tajništvu
za zunanje zadeve bo imel običaj-
no posvetovanje.

Tudi dosedanji jugoslovanski
veleslanik v Braziliji Ivo Vej-
voda je prispel v Beograd. Bil je
imenovan za novega jugoslovans-
kega veleslanika v CSR. Kaže,
da bo kmalu odpotoval v Prago.

PETA REKONSTRUKCIJA MENDES-FRANCEOVE VLADE

BREZ POSEBNIH SREMEMB

Edgar Faure je Mendès-Francea »razbremenil« v zunanjem ministrstvu

(OD STALNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

Pariz, 21. jan. Mendès-Franceova vlada je bila tudi petič pre-
osnovana brez sodelovanja socialistov in ni bistveno spremenila
svoje »kemijske formule«. Formula je v bistvu naslednja: radi-
kali, socialni republikanci (degolisti) in »neodvisni« ter še en na-
rodni republikanec (katolik) Juglas, ki bo bržkone, kakor njegov
strankarski kolega Montelle, doslej minister za narodno zdravje,
biločen iz parlamentarne skupine nemara skupno s Faureovim
naslednikom Robertom Bironom, ki ga je nagovoril, naj stopi v
vlado.

Čprav je Mendès-Franceova
vlada pestra, saj so v njej ljudje
iz vseh parlamentarnih strank
(razen KPF in socialistov), je le
na videz reprezentativna in koa-
licijska; izza mnogih imen, pred-
vsem izza narodnega republi-
kanca Birona in Juglase ne tiče
njihove stranke. Celo ne za ra-

IZ RAZGOVORA S POSLANIKOM DR. SLAVKOM ZORETOM

TEŽNJE FINSKE

po koeksistenci med narodi

Ljubljana, 21. januarja.
Nas dosedanji poslanik na
Finskem dr. Slavko Zore se je
ob povratku iz Helsinkov v Beo-
grad ustavil v Ljubljani, kjer je
sprejel našega sodelavca in od-
govoril na nekaj vprašanj.

Dr. Zore je predvsem omenil,
da je za Finsko značilna njena
vnetost za stvar miru, in to med
širokimi množicami kakor med
odgovornimi političnimi in držav-
nimi predstavniki. V zvezi s tem
je omenil iskrene težnje za ko-
eksistenco med narodi in drža-
vami, ki se bodo nedvomno še
hitreje in močneje razvijale, čim
manj se bo Finska čutila ogro-
ženo in čimbolj bo neodvisna od
tujega vmešavanja. Finska sicer
ni članica OZN, vendar v odno-

sih z vsemi državami izpolnjuje
načela Ustanovne listine OZN.
Poslanik dr. Zore je opozoril, da
je Finska vselej med prvimi
državami, ki so izpolnile svoje
obveznosti iz mednarodnih po-
godov in dogovorov.

O nekaterih značilnostih fins-
ke notranje in zunanje politike
je dr. Zore dejal, da si Finska
prizadeva pridobiti neodvisno in
enakopravno mesto med država-
mi na svetu. Finci so kljub iz-
redno težavnim podnebnim in
mačehovskim zgodovinskim po-
gojem eksistence dosegli zelo
ugodno materialno in kulturno
raven. Ljudstvo je zelo delavno,
pošteno in gostoljubno.

Končno se je dr. Zore dotak-
nil še jugoslovansko-finskih od-
nosov in dejal, da so se v zad-
njih letih zelo dobro razvili. Obe
državi sta izmenjali več raznih
delegacij, simpatije za Jugosla-
vijo so na Finskem izredno žive.
Tudi njihovi časniki zelo mnogo
pišejo o naši državi, medtem ko
pri nas, kakor je omenil dr. Zore,
vse premalo vemo o Finski. Njio-
bove izkušnje bi nam bile v mar-
šičem zelo koristne. Mogoče bo
k večjemu zblizanju s Finsko
prispevalo letošnje potovanje ju-
goslovanske novinarske delega-
cije na Finsko, ki bo vrnila fins-
kim novinarjem njih lanski
obisk v naši državi.

Ugodno se razvijajo tudi go-
spodarski odnosi med obema de-
želama, saj je bila lanska trgo-
vinska izmenjava za 100% večja
kot v letu 1953, je zaključil naš
razgovor poslanik dr. Zore.

Ureditev vodnega gospodarstva na Vardaru

Skoplje, 21. jan. Razgovori
med jugoslovanskimi in grškimi
strokovnjaki za vodno gospodar-
stvo, ki so se začeli pred dnevi
v Skoplju, bodo najbrže zaklju-
čeni do prihodnjega torka. Raz-
govori potekajo zelo ugodno in
v delu polnega medsebojnega
razumevanja. Člani grške dele-
gacije so razložili svoje gledišče
o regulaciji Vardara in njegovih
pritokov, o ureditvi hudournikov
v obmejnem pasu, o melioraci-
jah itd.

Obe delegaciji sta se spora-
zumeli, da bosta Grčija in Ju-
oslavija redno izmenjavali svoje
hidrometeorološke podatke.

Kulturnoprosvetne ustanove in kmetijstvo

v razpravi na seji proračunskega odbora Republiškega zbora Zvezne ljudske skupščine

Ljubljana, 21. januarja
Odbor za proračun Republiškega zbora je včeraj nadaljeval z razpravljanjem in obravnavanjem predloga izdatkov za kulturno-prosvetne ustanove. Pri razpravi sta sodelovala v imenu Izvršnega sveta tov. Zoran Polič in sekretar Sveta za kulturo in prosveto tov. Vodopivec, ki sta članom odbora dajala potrebna pojasnila.

Tako so ljudski poslanci zahtevali pojasnila v zvezi s postavko 43 milijonov, ki je predvidena za štipendije, češ da ni pravilno, da poleg okrajev štipendira študenti tudi republika. Sekretar Sveta za prosveto je pojasnil, da so deležni štipendije tisti študenti, ki ne dobe štipendije od svojih okrajev, da pa bi bilo načeloma pravilno, da bi se vse štipendije prenesle na okraje. Pripravljala pa se zvezna uredba o štipendijah. Odbor za proračun pa je vendar sklenil dati Izvršnemu svetu priporočilo, da pripravi vse potrebno za prenos dajanja štipendij v celoti na okraje. Ko je odgovarjal na vprašanja članov odbora v zvezi z umetniškimi akademijami, je tov. Vodopivec pojasnil, da so akademije dobile zdaj enotno družbeno vodstvo. Ta družbeni organ pa bo imel nalogo pripraviti zakon o akademijah, ki bo dokončno uredil njih delovanje.

Odbor za kulturo in prosveto Ljudske skupščine je sprejel predlog, naj bi postavko »vzdrževanje kulturnih spomenikov« povečali od 8 na 12 milijonov, ker bi bilo 4 milijone potrebnih za obnovo strehe ptujskega gradu. Ker so bila Zavodu za spomeniško varstvo sredstva v ta namen v letošnjem letu proračuna povečana za 100 %, je popravilo gradu njegova stvar, če je potreba nujna. Zato je odbor za proračun amandma odklonil.

KDO NAJ VZDRŽUJE LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE?

Izredno živahna je bila diskusija o dotaciji finančno samostojnim zavodom. Ko je odbor odklonil amandma, naj bi podelili dotacijo tudi slovenskemu narodnemu gledališču v Mariboru v višini 20 milijonov din, so razpravljali o tem, ali je sploh prav, da dobi gledališče v Ljubljani dotacijo in to celo v višini 109 milijonov dinarjev. V diskusiji so ljudski poslanci poudarjali, da so o tem razpravljali že lani in sklenili, naj se stvar uredi. Ljubljansko gledališče je stvar Ljubljane. Po obširni diskusiji je tov. Polič pojasnil, da še ni načelno rešeno vprašanje, ali spada gledališče v pristojnost republike, ali pa je to stvar mesta. Prav zato je bilo ljubljansko gledališče letos upoštevano še v republiškem proračunu. Če pa bi postavko ertali s proračuna in prenesli na MLO Ljubljano, bi to pomenilo, zmanjšati proračun Ljubljane za 109 milijonov din, s čimer pa bi bilo porušeno ravnovesje v celotnem proračunu. Tov. Polič je poudaril, da je Izvršni svet dobil argumente za proračun v takem obsegu in jih je tudi smatral za upravičene.

UNIVERZA PROSI ZA VEČJA SREDSTVA

Sedila je skupna seja obeh proračunskih odborov, na kateri so člani odborov poslušali obrazložitev predsednika univerzitetnega sveta tov. Borisa Zihlerla in rektorja univerze tov. dr. inž. An-

SKLICANJE SEJE ODBORA ZA VOLITVE LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik odbora za volitve Ljudske skupščine LRS sklicuje 4. sejo odbora v ponedeljek 23. januarja 1953 ob 16. uri v poslojpu Ljudske skupščine LRS v Ljubljani, Trg revolucije.

Predlog dnevnega reda:
1. Volitve sodnikov okrožnih sodišč
2. Razrešitve sodnikov okrožnih sodišč in višjega gospodarskega sodišča LRS.
Iz tajništva Ljudske skupščine LRS

tona Kuhlja, ki sta utemeljevala potrebo po povečanju kreditov za univerzo. Dodatna sredstva bi bila potrebna za začetek gradnje filozofske fakultete ter za opremo inštitutov filozofsko-matematično-prirodoslovne fakultete. 3 milijone 800 tisoč bi bilo potrebnih za adaptacijo dvorane pravno-ekonomske fakultete v čitalnico ekonomskega oddelka fakultete. Več sredstev bi bilo potrebnih za tehniško fakulteto, za medicinsko fakulteto, za izpopolnitev knjižnice ter za investicije. Brez dodatnih sredstev ne bi bilo mogoče nadaljevati gradnje inštituta za šiški tok, velike predavalnice in šolskega trakta metalurškega inštituta. Tov. Dougan je temu nasprotoval in poudaril, da je treba upoštevati celotna razpoložljiva sredstva in da so krediti letos za 17,4 % manjši od lanskoletne potrošnje. Univerza ima letos za 358 milijonov dinarjev investicij, kar je 70 % celotnih investicij, namenjenih v prosvetne namene. V razpravi je sodeloval tudi tov. Polič, ki je poudaril, da je treba trošenje razpoložljivih sredstev združiti z bitko za zniževanje cen. To bo imelo za posledico nižje dohodke in s tem tudi manjša sredstva. Rezervni krediti pa so predvideni le za najnujnejše potrebe. Tov. Polič je nakazal možnost, kje dobiti sredstva za adaptacijo knjižnice ekonomskega oddelka pravno-ekonomske fakultete, razen tega pa je obljubil, da bo Izvršni svet, kolikor bodo sredstva še na razpolago med letom, upošteval predvsem potrebe zdravstva in prosvete.

Proračunski odbor Republiškega zbora je pri današnji razpravi odklonil predlog Univerze za povisjanje proračunskih sredstev, pač pa je sprejel amandma naj se sredstva za knjižnico ekonomskega oddelka pravno-ekonomske fakultete dobe iz investicijskih sredstev Univerze in naj se zato določi v proračunu nova pozicija. Pri tem pa je ljudski poslanec Skok iz Tolmina predlagal, naj bi Izvršni svet zagotovil sredstva za dograditev tistih šol, ki so jih iz republiških sredstev začeli graditi lani v pasivnih krajih, pa jih niso dogradili. Sicer obstoji nevarnost, da bodo te šole ostale nedograjene, ker okrajji nimajo sredstev.

Pri podrobnem razpravljanju o predračunu dohodkov in izdatkov Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani so poslanci ponovno izrazili svoje mnenje, da spada ljubljansko gledališče izključno v pristojnost MLO. Vendar so z večino glasov sprejeli predlagani predračun. Prav tako so sprejeli predračun dohodkov in izdatkov Slovenske filharmonije. Vendar pa so tako za gledališče kot za filharmonijo in koncertno poslovalnico sprejeli zahtevo, naj se v prihodnjem letu te ustanove prenesejo v proračun MLO. Pri tem so razpravljali tudi o inštitutu. Mnenje odbora je bilo, da je v nekaterih inštitutih preveč kadrov in da so te ustanove zatočišče ljudi, ki ne marajo na podeželje. Sekretar za občo upravo in upravo je pojasnil, da bo v teku leta podrobno pregledano delovanje raznih inštitutov in dan Izvršnemu svetu tudi predlog za novo sistematizacijo v njih.

VEČ SREDSTEV ZA KMETIJSTVO

Najobširnejša diskusija je se razvila o skladu za pospeševanje kmetijstva. Ker so na včerajšnjem zasedanju prestavniki

Kmetijske zbornice predlagali, naj republiški proračun zagotovi dodatna sredstva: 20 milijonov din za pospeševanje živinoreje, 10 milijonov din za Kmetijsko zbornico v propagandne namene in 20 milijonov din za nagajevanje kmetijskih strokovnjakov, ki so pri državnih posestvih prelobo plačani in zato beže iz teh služb. Odbor za proračun Republiškega zbora je sprejel amandman naj se preventivna živinodravska služba vnese v proračun sekretariata za gospodarstvo, kateremu naj se zagotove sredstva iz rezerve. Znesek določen za to med izdatki kmetijskega sklada, pa naj se porabi za pospeševanje živinoreje. Za 10 milijonov din za kmetijsko zbornico pa naj Izvršni svet poišče možnost tega kritja.

Ko sta na skupni seji obeh proračunskih odborov odbora

vsklajevala svoje amandmane so glede kmetijstva sprejeli sklep proračunskega odbora Zbora proizvajalcev, ki priporoča Izvršnemu svetu, da med letom najde dodatna sredstva za pospeševanje živinoreje. Glede na različne sklepe o štipendijah sta se oboj odbora zedinila naj Izvršni svet zavzame ostrejšo stališče glede podeljevanja štipendij in naj se upošteva predvsem delavski in kmečki dijaki. V celoti pa naj se štipendije prenesejo na okraje. Filharmonija in ljubljansko gledališče naj se prenese na okrajne proračune. Razen tega sta se odbora zedinila za priporočilo Izvršnemu svetu naj dotacije v kmetijstvu ne deli pavšalno, temveč za posamezna dela po kvalitativni in pomenu. Pri dotaciji filmski industriji pa naj se vodi računa o inozemskih koproducentih.

Dotatna sredstva za napredek manj razvitih okrajev in kmetijstva

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora je končal razpravo o predlogu družbenega plana

Ljubljana, 21. jan.

Na četrtkovni seji je Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS razpravljaj najprej o investicijskih, predvidenih v predlogu družbenega plana za leto 1953, pri katerih izraza predlog plana težnjo, da se okrepí gradnja objektov, ki naj pripomorejo k izboljšanju družbenega standarda. Težišče razprave na četrtkovni seji odbora pa se je sukalo okrog lestvice, predvidene v ekonomskih ukrepih za izpolnitev plana, na podlagi katere plačujejo okrajji in mesta prispevek za kritje republiških potreb.

Poslanica Mara Dermastija je govorila o tem, da ima Ljubljana kot glavno mesto republike še posebne naloge (tu so mnoge ustanove republiškega značaja itd.), zato je predlagala, naj bi za Ljubljano znižali obveznost po lestvici od 45 na 35% ali pa naj bi Odbor priporočil Izvršnemu svetu, da bi ta pomagala mestu s sredstvi v obliki kredita v višini okrog 500 milijonov dinarjev.

Poslanec Miran Košmelj je sodil, da je res treba imeti pred očmi posebne naloge Ljubljane, pripomnil pa je, da to precej upošteva že družbeni plan, ker se opravljajo v Ljubljani n. pr. nekatere investicije iz republiških sredstev, ki rešujejo hkrati tudi nekatere potrebe mesta. Nadalje je tov. Košmelj govoril o tem, da sedanji lestvični sistem obdavevanja okrajev oziroma mest po dohodku na prebivalca ni najbolj stimulativen niti za aktivne niti za pasivne okraje ter da ustvarja nesorazmerja med obveznostmi posameznih okrajev.

Podpredsednik Izvršnega sveta dr. Marijan Breclj je v svojem odgovoru dejal, da sistem obdavevanja okrajev oziroma mest po sedanji lestvici res ni idealen in ne upošteva specifičnih razmer v posameznih okrajjih, vendar za zdaj ni boljšega predloga ter bo treba ustrežnejši sistem šele najti. S predlogom poslanke Mare Dermastije, naj bi Ljubljani znižali obveznost po lestvici od 45 na 35%, pa se tov. Breclj ni strinjal.

V petek dopoldne je Odbor nadaljeval razpravo o nadaljnjih členih v predlogu družbenega plana. Dr. Marijan Breclj je med drugim izjavil v imenu Izvršnega sveta, da se strinja s predlogi nekaterih ljudskih poslancev iz manj razvitih okrajev, da bi poiskali pomoč okrajem Črnomelj, Nova Gorica, Postojna, Sežana in Tolmin od predvidenih 800 mili-

jonov na milijardo din. Tako naj bi šlo iz teh dodatnih sredstev za črnomeljsko livarno 26 milijonov, za dokončanje predora pod Panovcem 35 in za nove stanovanjske bloke v Novi Gorici 23,6 milijonov, za pripravljajna dela za gradnjo tovarne iverastih plošč v Loški dolini 5 milijone, za kovinsko industrijo 21,9 milijonov, za novi hotel, ki naj bi ga začeli graditi v Postojni, 50 milijonov, za obrat steklene bižuterije v Kozini 11 in za mizarstvo v Dutovljah 15 milijonov, za tovarno vžigalnih svečic v Kobaridu 4, za tovarno pohištva v tolminskem okraju 26,5 milijonov, za gostišče na Predelu pa 4 milijone. Ta dodatna pomoč naj bi omogočila nadaljevanje gospodarskih investicij v teh okrajih, ki so že začete.

Iz republiškega kreditnega sklada za investicije naj bi izdvojila za kmetijstvo 150 milijonov dinarjev namesto dosedaj predlaganih 120 milijonov, v okrajne oziroma mestne sklade za pospeševanje kmetijske proizvodnje pa naj bi se plačevalo — po predlogu Odbora — 15% namesto doslej predlaganih 10% od zneska dopolnilne dohodnine od kmetijstva. Na ta način bi pridobili precej dodatnih sredstev za pospeševanje kmetijstva, ki mu po-

ZAKONODAJNA ODBORA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

STA SPREJELA

OSNUTKA DVEH NOVIH ZAKONOV s področja ljudskega zdravstva

Ljubljana, 21. januarja
Odbor za zakonodajo zbora proizvajalcev in republiškega zbora Ljudske skupščine LRS sta danes sprva na ločenih in potem na skupni seji pretresala predloge štirih novih zakonov, ki naj bi jih Ljudska skupščina Slovenije sprejela na I. zasedanju.

Med prvimi je bil na dnevnem redu predlog zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad in predlog zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino Slovenije na področju okraja Koper.

Največ so se na skupni seji obeh odborov zadržali pri razpravi o dveh zakonih v cilju varstva ljudskega zdravja, ki jih je predložil odbor za zdravstvo in socialno politiko. Tako so danes sprejeli predlog zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih podjetjih, ki je prvi tovrstni zakon pri nas. Zakon o

obratnih ambulantah v gospodarskih podjetjih, ki jih je v Sloveniji 62, urejuje po eni strani odnos teh ambulant do centralne zdravstvene službe, hkrati pa, kar je največji cilj zakona, vsklaja njihov razvoj z razvojem samoupravljanja v gospodarskih podjetjih, katerim te ambulate pripadajo. Največja naloga, kar je naglašeno v prvem členu zakona, je preventivna služba, kajli celotna zdravstvena služba stremi za tem, da se boleznijo oziroma vzroki bolezni preprečujejo že v začetku.

Isti cilj ima tudi Zakon o zobozdravstveni službi, ki prvič urejuje zobozdravstveno službo pri nas in jo uvršča med važne dejavnosti zdravstvene organizacije v cilju varovanja ljudskega zdravja. K. M.

Iniciativni odbori za predvidene komune

Celje, 21. jan.
V Celju so se danes ponovno zbrali člani obeh okrajnih iniciativnih odborov za osnovanje komun v celjskem in soštanjskem okraju. Na sestanku, ki ga je vodil zvezni ljudski poslanec F. Simonič, so najprej razpravljali o dokončni teritorialni razmejitvi med posameznimi komunami v predvideni celjski skupnosti. Razmejitve je bilo moč zaključiti, ker so se volivci na svojih zborih večinoma že izrekli za posamezne spremembe. Razen tega je iniciativni odbor upošteval tudi nekatere težnje za delitev katastrskih občin, ki so se pojavile naknadno. S tem je bila danes zaključena razprava o teritorialni delitvi komun na območju celjskega in soštanjskega okraja.

svetla letošnji družbeni plan veliko skrb.

Odbor je osvojil tudi predloge poslancev Janeza Pirnata in Matveža Haceta, da se za potrebe obnove kmetijskih poslopij zviša količina poseka v nedržavnih gozdivih v kočevskem okraju za 4000 m³, v postojnskem okraju pa za 5000 m³, sorazmerno s tem pa se zmanjša sečnja v okraju Ljubljana okolica (za 4000 m³) in v okraju Maribor okolica (za 5000 m³), tako da ostane količina za posek namenjenega lesa v republiškem merilu nespremenjena.

Odbor je nato z nekaterimi spremembami sprejel tudi zadnja poglavja predloga družbenega plana in po šestih dnevih seje končal z razpravo o planu.

M. Z.

Na volitvah odborov SZDL v koprskem kraju je sodelovalo nad 20.000 volilnih upravičencev

Koper, 21. januarja
Okrajna volilna komisija v Koprju je danes objavila volilne izide za nove odbore osnovnih organizacij SZDL. Volitev, ki so bile v nedeljo v koprskem kraju in drugih novopriključenih krajih nekdanje cone A, se je udeležilo več kot 20.000 državljanov, članov SZDL.

Skupno so izvolili 585 odbornikov osnovnih organizacij Socialistične zveze ter 230 delegatov, ki bodo na občinskih konferencah izvolili vodstva bodočih komun Kopa. Izole in Pirana.

Med volilno kampanjo se je včlanilo v Socialistično zvezo več kot 6000 novih članov.

ZAKLJUČNA RAZPRAVA O DRUŽBENEM PLANU

v odboru za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS

(Nadaljevanje s 1. strani)

ni najboljši, vendar moramo ostati pri sistemu lestvice, ker bi se morali sicer posluževati objektivnega merila ocenjevanja, kar pa je zelo težavno. Lestvica nam nudi še najbolj objektivni kriterij. Zmanjšanje prispevkov ni mogoče, kajti s sredstvi, s katerimi razpolagamo, bomo letos lahko krili le najnujnejše potrebe, v ostalem pa bodo imeli vsi okrajji letos več sredstev, kakor so znašali lani po osnovnem planu.

Predlog družbenega plana nadalje predpisuje okrajem minimalne in maksimalne stopnje dopolnilne dohodnine, pri čemer je ublažena progresivna v korist gospodarstev z višjimi katastrskimi dohodki. Kmečka dohodnina bo letos nekoliko večja, vendar so dohodki od kmetijstva še bolj narasli.

Povečanje sklada za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski

Med razpravo o skladih je član Izvršnega sveta Zoran Polič sporočil, da bo na največjih orientacijskih podatkih Narodne banke letos dohodek od anuitet, ki se stekajo v republiški kreditni sklad, za 250 milijonov dinarjev večji kakor po prvotnem izračunu. Zato predlaga Izvršni svet, da se nastala razlika porabi za povečanje sklada za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski za 200 milijonov din, t. j. od 800 na 1000 milijonov din in sklad za investicijske kredite za kmetijstvo pa od 120 na 150 milijonov. Ostala sredstva kreditnega sklada za investicije v višini 545 milijonov din pa ostanejo nespremenjena.

Predpisi o skladu za obnovo gozdov in o skladu za urejanje voda ostanejo v bistvu nespremenjeni. Na novo pa se ustanovi republiški sklad za pospeševanje kmetijske proizvodnje, v katerega se steka 20% temeljne dohodnine od kmetijstva. Razen tega

ustanove okrajji svoje sklade za pospeševanje kmetijske proizvodnje. Ustanovi se nadalje republiški kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš, kamor se steka 3% skupnih republiških sredstev (500 milijonov din); okrajji bodo uporabili za zidanje stanovanjskih hiš najmanj 25% od skupnih sredstev za investicije (2500 milijonov), pri čemer je vračunan del dobička gradbenih podjetij, ki se porabi v ta namen, posebne sklade za zidanje stanovanjskih hiš pa ustanovijo premožavniki in vanj plačajo 15% dobička (skupaj 350 milijonov). Pri obravnavi sklada za obnavljanje in vzdrževanje rezerv rudnega bogastva se je zavzemal ljudski poslanec ing. Koželj za to, da se poveča prispevek za ta sklad od 2 na 4% od dobička, kar narekuje okolnost, da je ugotovljenih rezerv rjavoga premoja pri nas le za 13 let in je treba čim hitreje ugotoviti verjetne rezerve.

Uporočila, predlogi in pripombe

Na včerajšnji dopoldanski razpravi je odbor razpravljaj le še o spreminjavalnih predlogih, priporočilih in pripombah. Med sprejetimi priporočili je omeniti priporočilo Izvršnemu svetu, da se najdejo sredstva za nadaljevanje gradnje akumulacijske hidroelektrarne Lobnice in za nabavo opreme za razširitev TE Brestanica. Razen tega bo treba zagotoviti sredstva za nadaljevanje raziskovalnega študija za razvoj elektrogospodarstva in za nadaljnjo proučitev Impola za predelavo aluminija ter pospešiti rešitev vprašanja licenc za našo avtomobilsko industrijo.

Med razpravo o priporočilih in predlogih se je znova razvila diskusija o vprašanju cementsa. Negospodarsko je, če se cement iz Slovenije prevaža v oddaljene kraje, za potrebe Slovenije pa moramo cement dovažati iz Dalmacije. Za gradnjo hidroelektrarne Vuhred potrebujemo letos 17.000 ton cementsa, trboveljska cementarna pa je pripravljena

dati le 12.000 ton in bo treba ostali cement pripeljati iz Dalmacije, kar bo tembolj obremenjevalo železnice, ker pri tem prevozu ne bo mogoče uporabljati specialnih vagonov za cement, ki omogočajo velik prihranek papirnatega vrča.

Zbor proizvajalcev nadalje priporoča, da se izpolnje preprovo izvoza celuloznega lesa in da se vskladijo cene hlodovine z najvišjimi cenami za žagan les. Glede na slabšo izkoriščanje lesne mase je treba pospešiti izgraditev tistih podjetij, ki bodo najracionalneje izkoriščala les, kakor n. pr. projektirani lesni kombinat na Dolenjskem. Pospešiti je treba tudi odstranjevanje ozkih grl v tekstilni industriji, zlasti kar se tiče predilne in oplemenjevalnice. Odbor priporoča, da se v interesu usnjarske industrije predpise obvezno odiranje prašičev.

Licitacije za investicijske kredite v kmetijstvu je treba čimprej razpisati in pomagati novim posvetom, ki so se formirala na zemlji, odvzeti po zakonu o zemljiškem maksimumu. Zaradi obdavevanja z lesom naj se prouče možnosti zamenjave lesa, kakor tudi možnosti proizvodnje jeklenih odrov za gradbeništvo.

V besedilo 15. pogl. so bile vnešene potrebne korekture v zvezi s povečanjem sklada za pomoč Primorski, Kočevski, Dolenjski ter sklada za investicijske kredite v kmetijstvu. Pri razdelitvi sredstev povečanega sklada za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski naj se prvenstveno upošteva potrebe goriskega, tolminskega in postojnskega okraja. Predlog poslanca inž. Koželja, da bi se sklad za gradnjo stanovanj pri premožavnikih zvišal od 15 na 20% dobička in sklad za raziskovanje rezerv rudnega bogastva od 2 na 4%, je odbor odklonil, ker ne more najti kritja za razliko, ki bi nastala. Iz istega razloga je odklonil predloge, da se znižajo odstotek prispevka republiki za Ljubljano in Maribor.

DNEVNA KRONIKA

Konferenca grških in jugoslovanskih vodnogospodarskih strokovnjakov

Skoplje, 21. jan. (Tanjug).
Konferenca vodnogospodarskih strokovnjakov Grčije in Jugoslavije, na kateri proučujejo že pet dni vodno gospodarska vprašanja, ki zanimajo obe deželi, poteka v duhu tesnega prijateljstva in medsebojnega razumevanja. Grški delegatji so medtem obiskali gradbišče hidrokombinata Mavrovo in mavrovsko jezero.

Konferenca bo končana v začetku 1. prihodnjega tedna.

Čehoslovaška trgovinska delegacija v Beogradu

Predvčerajšnjim je prispela v Beograd čehoslovaška trgovinska delegacija ki se bo pogajala z jugoslovanskimi gospodarstveniki o

sklenitvi trgovinskega in plačilnega sporazuma. Delegacijo vodi pomočnik ministra za zunanjo trgovino CSR František Marek.

Na zemskem letališču sta sprejela delegacijo svetnik v državnem tajništvu za zunanje zadeve Vladimir Sajič in vršilec dolžnosti šefa protokola državnega tajništva za zunanje zadeve Vladimir Marijevič. Navzoč je bil tudi čehoslovaški velposlanik v Beogradu Pithard z osebjem veleposlaništva.

Ustanovljena je zvezna komisija za plačo v gospodarstvu

Zvezni izvršni svet je imenoval zvezno komisijo za plače v gospodarstvu. Za predsednika je imenovan podpredsednik Narodnega sobranja Makedonije Nikola Mintev. V komisijo je bilo imenovanih še osem članov.

Komisija za plače kot zvezno telo ter republiške in okrajne komisije, ki bodo imenovane, bodo sodelovale pri potrjevanju tarifnih pravilnikov, nudile strokovno pomoč pri uveljavljanju norm in plačilnega sistema, zahtevale po potrebi revizijo norm in proučevale plačni sistem v gospodarstvu.

Obrestna mera za dodatna plačilna sredstva

Beograd, 21. jan. (Tanjug). — Z odlokom guvernerja Narodne banke FLRJ so določene mejne obrestne stopnje za kredite za dodatna obratna sredstva. Obrestne stopnje znašajo: za industrijo in rudarstvo 7,5%, za kmetijstvo 3%, za trgovino 7,5% za gostinstvo in turizem pa 6%. Kredite bodo dobivale gospodarske organizacije in podjetja, ki so ponudila mejno ali večjo obrestno stopnjo.

Kako izboljšati prehrano delovnih ljudi

Podražitev živil je prizadela prav posebno ljudi, ki nimajo lastnega gospodarstva — Hrana v gostinskih podjetjih je za abonente predraga — Mariborske menze nimajo niti 1000 abonentov

Prvi, ki je resno opozoril na slabo prehrano delovnih ljudi v Mariboru, je bil Zavod za socialno zavarovanje. Statistični podatki o boleznih so pokazali, da preveč ljudi boluje na prebavih in za drugimi boleznimi, ki so posledica nezadostne prehrane. Med bolniki je bilo največ tistih, ki se vozijo na delo iz drugih krajev in sanucev, ki nimajo lastnega gospodarstva. Vzrok je bil hitro odkrit — nepravilna prehrana. Za izboljšanje prehrane se je v Mariboru takoj zavzela Zveza ženskih društev in sindikati, pa tudi nekateri delavski svetovi so pokazali mnogo razumevanja. Zveza ženskih društev je dala lansko jesen vzbudbo za ustanavljanje obratnih kuhinj, ki bi delile med odmorom toplo, izdatno, a ceno malo, tako imenovano enolončnico. Sindikati pa so začeli proučevati vprašanje prehrane bolj temeljito, da bi lahko predlagali trajno izboljšanje.

MENZ JE PREMALO

V Mariboru je bilo leta 1949 47 menz in restavracij, v katerih se je hranilo več kot 8000 abonentov. Lansko jesen, pred začetkom akcije za ustanavljanje menz, pa so bile le 4 menze s približno 900 abonentov, čeprav se je število zaposlenih močno povečalo. Kje se hranijo ostali delovni ljudje? Ali so si ustanovili lastna gospodarstva ali se hranijo v gostinskih obratih? Samo nekateri, večina pa se jih hrani zele pomamljivo.

Same si niso mogli ustanoviti lastnega gospodarstva; celo neporočene ženske si mnogokrat težko kuhajo same, če so zaposlene, povprašane pa še nimajo ustreznega stanovanja. Gostinski obrati pa nimajo posebnih jedilnikov za abonente, temveč dajejo na hrano, ki je na dnevnem jedilnem listu, le 20 odstotkov popusta. Ker so cene visoke, potrebuje abonent za skromno hrano 5000 do 6000 din mesečno, če hoče jesti trikrat na dan. Mnogim tega ne dovoljuje njihov mesečni prejemki. Kako naj izdajo za hrano toliko delavke tekstilnih tovarn, ki zaslužijo mesečno manj kot 7000 din? Tudi mnogi moški imajo nizke prejemke. V vseh mariborskih kovinskih podjetjih, razen Tovarne avtomobilov, ima 6 odstotkov zaposlenih manj kot 6000 din mesečno, manj kot 8000 din pa ima celo 44 odstotkov, to je skoraj

več administrativni značaj, ki bi ga lahko izgrajvali, in bi privedlo do tega, da bi se gostinci otepli abonentov. Kdo bi z veseljem gledal abonente, če bi imel toliko več izgube pri njih, kolikor več bi jih bilo?

Najbolj realno in uresničljivo stališče so zavzeli sindikati, ki pravijo, da je najboljša rešitev v ustanavljanju novih menz. Seveda menze same ne bodo odpravile težav v prehrani, če ne bodo imele dobrega vodstva. Saj celo sedanje menze ne gospodarijo vse enako dobro. Menza Tovarne avtomobilov, ki ima najmodernejšo napravo, je imela do nedavnega 19 uslužbencev za 340 abonentov, medtem ko je imela menza »Abonent« le 10 uslužbencev za 600 abonentov. Vzlic temu je v vseh menzah hrana mnogo cenejša. V dobrih menzah se delovni ljudje hranijo za približno 30 odstotkov ceneje kot v gostinah, če je hrana približno enake kakovosti. Če bodo pomagala podjetja, pa bo hrana lahko še cenejša. Take cene ne bi bile previsoke za delovne ljudi z nižjimi mesečnimi prejemki.

Razen nizkih cen bodo morali v novih menzah skrbeti tudi za kulturno postrežbo, ki so jo v prejšnjih menzah zanemarjali. V novih menzah se ne smejo ponavljati slabosti nekdanjih menz; te je treba preprečevati že vnaprej.

POSVETOVANJE ZASTOPNIKOV ELEKTROENERGETSKE IN ELEKTROTEHNIČNE INDUSTRIJE

V ponedeljek in torek je bilo v tovarni dušika Ruše posvetovanje zastopnikov elektroenergetske in elektrokemične industrije FLRJ. Na pobudo ruske tovarne so se ga udeležili še zastopniki tovarne karbida Dugi Rat, tvornice ferolegura Sibenik, elektrosistema Bosne in elektrokemične industrije Jajce. Obravnavali so problematiko nove uredbe o tarifni politiki z ozirom na specifične značilnosti podjetij. Med drugim so ugotovili, da tudi nova uredba kot prejšnja ne upošteva dovolj specifičnosti elektrokemične industrije, zlasti sistemov in akordov. Zato so predlagali, da se uvedejo kolektivne norme, individualne norme in akordi na tam, kjer se lahko učinkovito individualne proizvodnje prilagodi razmeram v podjetjih.

Primerjali so tudi skupna delovna mesta z ozirom na kvalifikacije in dosežane tarifne postavke. Pri tem so ugotovili, da sedanja uredba stimulira podjetja, da primarno povečajo višje kvalificirane osebe. Zato so predlagali, da se v uvedbo podjetij z napredno organizacijo dela. To se odraža v tem, da podjetja, ki imajo veliko nekvificiranih delavcev, lahko plačajo visoko kvalificirane strokovnjake mnogo bolj kot tista, ki zaradi naprednejše organizacije in višje produktivnosti potrebujejo mnogo več višje kvalificirane osebe. Zato so predlagali, da se uvede razen obstoječega sistema štirih obratunskih

postavk z ozirom na kvalifikacijo še nova, čista, postavka, ki naj ima višjo obratunsko postavko, kar bi omogočilo pravilno nagradjevanje visoko kvalificirane osebe. Menili so tudi, da še vedno ni urejeno vprašanje industrijske kvalifikacije v primerjavi z obrtniško, tako da so industrijski delavci, ki gredo v pokoli, kljub težim delovnim pogojem, na glasbeno kot delavci v obrtniški dejavnosti. Glede higijensko-tehnične zaščite dela pa so ugotovili, da podjetja često izvajajo navodila lokalnih oblasti mimo zveznih predpisov. Predlagali so, naj delavski svetovi posvetijo več pozornosti temu vprašanju. Posvetovanje so zaključili z ugotovitvijo, da bi podobni skupni sestanki lahko tudi v prihodnje mnogo koristili.

Mariborski sindikati za 10. obletnico Zveze sindikatov Jugoslavije

Sindikalne organizacije v Mariboru in okoliskem okraju pripravljajo velike proslave za 10. obletnico ustanovitve Enotnih sindikatov delavcev in nameščencev Jugoslavije, ki so se pozneje preimenovali v Zvezo sindikatov Jugoslavije. Za obletnico 1. deželne konferenec, ki je bila v Beogradu od 23. do 25. januarja 1945, bodo imeli v Mariboru več akademij. Okrajni sindikalni svet v Mariboru je pripravil centralno akademijo, ki bo v soboto, 22. januarja, zvečer v veliki Unionski dvorani. Na akademiji bodo nastopili združeni pevski zbori in železniška godba »Angel Besednjak«.

Nekatero večje sindikalne organizacije pripravljajo samostojne akademije, ki jih bodo imele v soboto ali v nedeljo. Na njihovih akademijah bodo nastopile kulturno-prosvetne skupine »Svoboda« ter skupine posameznih sindikalnih podružnic. Sindikalne podružnice, ki ne bodo mogle sestaviti dostojnega kulturnega programa za akademijo, pa bodo imele svečane sestanke, vbovanja in predavanja. Tudi letošnji letni občni zbori sindikalnih organizacij potekajo v znamenju proslav 10. obletnice Zveze sindikatov Jugoslavije. P.

Koristen tečaj za dekleta

V četrtek, dne 20. januarja se je začel v prostori osnovne šole v Podbočju enomesečni tečaj za dekleta iz oddaljenih vasi občine Podbočje, katerega bo obiskovalo 25 mladink. Na tečaju bodo predelali spored zdravstvenega tečaja RK, precej časa pa bodo posvetili splošnim izobraževalnim predmetom. Mnogo izmed tečajnic so bile v povojnih letih prikrajšane za redno izobrazbo, zato so se zdaj z veseljem vključile v tečaj. Ponovile bodo to in ono koristno znanje iz slovensčine in računstva, seznanile se bodo z organizacijo naše ljudske oblasti, pa tudi s življenjem in pletenjem v njihoven pouku. Same si bodo kuhale in se pri tem naučile, kako tudi iz domačih hranil lahko pripravimo okusno, tečno in zdravo hrano. Tako bodo imele vsestransko pester tečaj, na katerem bo poskrbljeno tudi za branje knjig in časopisov, poslušanje radia in podobno. Dvakrat na teden

bodo razen rednega pouka poslušale tudi predavanja tamkajšnje Ljudske univerze o poljedelstvu, vrtinarstvu, živinoreji, svinjereji, perutninarstvu in vinarstvu, katerih se bodo rdečeli tudi ostali bivalci. Ob nedeljah nameravajo na izlete na vzorna kmetijska posestva oz. na gradišča industrijskih objektov.

Internatski način tečaja bo tako omogočil udeležbo dekletom, ki so nekatera oddaljena od šole tudi po uro in več hoda. Šola jim je dala na razpolago tri prostore, postelje pa jim je prvič pripravila »Gradišča« iz Podbočja. S takim izobraževalnim tečajem so zelo zadovoljni tudi starši, saj je izobrazba prav v krajih pod Gorjanci mladini nadvse potrebna. Tečaj so podprli materialno OLO Krško, Okrajna zadrzna zveza, okr. odbor RK in Zveza borcev, ki bo prispevala zlasti za otroke padlih borcev.

Vzajemna blagajna je dala 610 posojil

Pri sindikalni podružnici »Metalne« v Mariboru so ustanovili Vzajemno blagajno pred tremi leti. Ta ima svoje člane v začetku je imela da bi lahko zadostila potrebam svojih članov. Mesečna članarina po 30 din je le počasi narasla v večjo upravo podjetja, ki ji je prislojila 200.000 din. Vzajemna blagajna je to mesec plačala 400.000 din, razen tega pa liko se je nabralo iz članarine, ki so jo pozneje zvišali na 100 din mesečno. Samo lani je vplačala članarina 227.000 din. Tistim članom, ki so lani odšli iz podjetja, pa je blagajna izplačala 90.000 din, kolikor so v času svojega članstva vplačali. To pomeni, da je Vzajemna blagajna tudi neke vrste hranilnica, ki izplača vse vloge, vplačane na račun članarine. Se večjo vlogo je odigrala Vzajemna blagajna z dajanjem posojil znaša enomesečno plačila prosilca, največ pa 10.000 din, odplačati pa ga je treba v šestih mesecnih obrokih.

Novo vzdušje na goriški meji

Normalizacija in postopno zboljšanje jugoslovansko-italijanskih odnosov se na svoji način odraža tudi v krajih ob naši zahodni meji. Številni italijanski, ki hodijo dnevno obdelovati svoja polja onstran mejne žice, to nedvomno najbolj občutijo. Pri so smeli iti samo na njive, lani so jim povzročili dovolj občutkov. Po tolikih letih in sili na Silvestrovo italijanski in naši odmejni organi spet spustili roke ter si izmenjali čestitke in darila.

Moštvo športnega društva »Zeleznogometna enajstovica, ki je po koncu v Ronkah proti ekipi A. S. Ronchini ne zanima toliko izid tekme »Zeleznogomet«, kot prisrčen sprejem, ki so ga bili novogoriški športniki deležni v Italiji. Že v stari vlini ljubitelji nogometa, prijatelji, nazir in ondani športni funkcionarji ter jim izkazovali svojo pozornost do povratka pri Rdeči hiši. To metinja moštvo, ki kot upajo, ni ostalo v nadvse prijetnem spominu. Menda so v teku tudi razgovori za ureditve novega italijanskih hokejistov na kotalkah v novogoriških mestih. Pogledi prebivalstva pa so sedaj uprli v Videm, kjer so v teku prva srečanja za ureditve obmejnega prometa med obema državama. Ti kraji v staro nekdanjo gospodarstvo težko raznim kmetijskimi proizvodov, živinoreji in drveni, vsem ko jim je mesto te obmejnega industrijsko blaga. Ureditve obmejnega prometa bi zato rešila velike koristi, stari Goričani pa se posebno občutljivo in nagel razmah vsestranske gospodarske dejavnosti.

Po trasah jadranske proge

V negibnost zimskega dne zapluta je ladja: kot fant ob stovesu strme gledal za njo je osamljeni breg. In ladja je plula čez sneg na grebenih potopljenih gorah, izgubila se v temnih oblakih v zrcalu vod...

Ribič spet dvignil prazne mreže, o, dvignil jih tisočkrat teže, kot če bi polne bile.

Na razprostrtih, prosečih rokah v vodó potopljenih dreves ladjo so vrane pričakale, zletele, hripavo zakrakale v negibnost zimskega dne...

(Skadarsko jezero, januar 1955, iz cikla pesmi »Z novinarske poti«)

Bil sem pač zadnji izmed sedmero otrok in, čeprav je moja zibelka tekla v skromni kmečki hiši, sem vendarle kot najmlajši imel neke prednosti. Res je sicer, da sem že s petim letom bil pastir, vendar so mi ves čas mojega pastirovanja gledali skozi prste in dopuščali so mi celo, da sem zjutraj poležal malo dlje, kot je bilo to dano mojim tovaršem. Ta, na kmetih nenavadna prednost »najmlajšega« mi je nekako prešla v značaj, tako da se še danes imam za malega junaka, kadar moram ob »rani uri — zlati uri« zapustiti toplo posteljo.

Za takega malega junaka sem se imel tudi te dni, ko sem ob prvem jutranjem svitu s kovčkom v roki hotel na železniško postajo v Titogradu, da ne bi zamudil vlaka za Skadarsko jezero.

tudi sam ni mogel najti mesta, da bi se vsedel.

Rahlo, komaj opazno sem se začel dolgočasiti. Potniki so jedli, pili, prepevali in kadili, izstopali in se spet vračali v vagon, vse to pa brez one nestrpnosti, ki je tako značilna za ljudi, ki potujejo in ki žele nekam priti.

Minila je že dobra ura, izstopil sem tudi jaz in poiskal sprevodnika, ki je slonel ob leseni ograji okraj železniških tirov, ter ga pobaral za odhod vlaka. »Ko bo lokomotiva pripravljena,« mi je vljudno odgovoril sprevodnik, »čez kake pol ure morda.«

In res, čez pol ure, s poldruho uro zamude, je vlak odpeljal. Od Titograda do Skadarskega jezera je sama ravnina, z neznamitnim padcem, toda vlak, tudi v

postaje in malega pristanišča Donja Plavnica.

Potopljeni gozd z golimi vejami, štrlečimi v sivo nebo, ali počivajočimi na gladini jezera; temna, dolga in ravna senca nad vrsto vinske trte, ki jo je prekrila voda; vrbe s plavajočimi vejami pod vodo in na njeni gladini, motni in polni drobnega, trohnečega lesa, trave in slame, ki jih je voda pobrala v gozdu in dvignila z njih in travnikov — vse to je za tuja lepa, za domačina žalostna podoba grabežljivega jezera, ki sleherni jesen poplavlja velike površine dobre in plodne zemlje ob svojem severnem bregu.

Nekoč — ljudje upajo, da ne čez dolgo — se bo moralo tudi Skadarsko jezero vrniti v svoje staro korito; zdaj so čez njegove vode speljali nasip...

V Donji Plavnici smo se vkricali na malo motorno ladjo in po enourni vožnji smo pristali v Virpazaru, malem mestecu na nasprotnem bregu jezera.

V megli in drobnem pršenju dežja sem se v dolgočasju prvih popoldanskih ur odpravil po trasah Jadranske proge proti sedem kilometrov oddaljeni Sozini planini.

Inženir Gavril Mihajlovič mi je razkazal dela v predoru, nekaj nad pol kilometra globoko pod hribom.

Predor vrtajo v živo skalo, spočetka je delo napredovalo počasi, dnevno so prevrtali komaj meter in pol, danes prevrtajo v enem dnevu do pet in pol metra.

Gledal sem ogromne stroje, ki so edini te vrste pri nas, in če bi imel kaj smisla zanje, bi se z inženirjem o teh strojih razgovoril in zdaj bi se o njih razpisal v vneseni, dolgi reportaži, tako pa sem jih le molče gledal in se čudil...

»To bo doslej najdaljši predor v Jugoslaviji, dolg bo 6.170 m. Konec prihodnjega leta bo skozenjen stekel prvi vlak...«

Dlje časa kot v predoru, sem se ustavljal na gradbišču, se razgovarjal z delavci in se zanimal za njihovo življenje. Med njimi sem se počutil bolj sproščeneja, bolj domačega kakor pri strojih v predoru. Gradbišče je v dveh letih, odkar so v vnožju Sozine planine postavili prvo barako, postalo že majhno mestece: ima svojo ambulanto, kopalnico, restavracijo in gostilno, stanovanja so udobna in prostorna, okrog 20 delavcev ima na gradbišču tudi svoje družine, z lastnim stanovanjem in samostojnim gospodarstvom. In še vedno, od časa do časa, se kdo izmed delavcev na gradbišču poroči in pripelje v barako svojo mlado nevesto. Pravi značaj mesteca pa dajejo gradbišče otroci; nekateri, najmlajši med njimi, so se v teh barakah tudi rodili in v njihove rojstne liste so zapisali: Rupa pod Sozino planino...

V Virpazar sem se vrnil v večernem mraku, pripeljali so me s kamionom. Pri »babi« Stani, kjer sem našel prenočišče, sem si posušil obleko in pozno v noč poslušal njeno življenjsko zgodbo, zgodbo, podobno mnogim, ki sem jih že slišal na svoji poti: v prvi svetovni vojni je izgubila moža, v zadnji vojni dva sina, ostali so se razpeti po svetu, zdaj je sama in se preživlja s tem, da oddaja svojo edino sobo — kadar je hotel zaseden.

Preden sem legel, mi je postregla s črno kavo, s črno kavo mi je postregla tudi jutraj; pred odhodom, za malico, pa mi je ocvrta dva jajčki in klobaso in mi narezala sira; ker ga nisem pojedel, mi ga je zavila in spravila v kovček. Ko sem jo vprašal, koliko ji dolgujem, mi je preprosto dejala: »Sto štirideset din za prenočišče.«

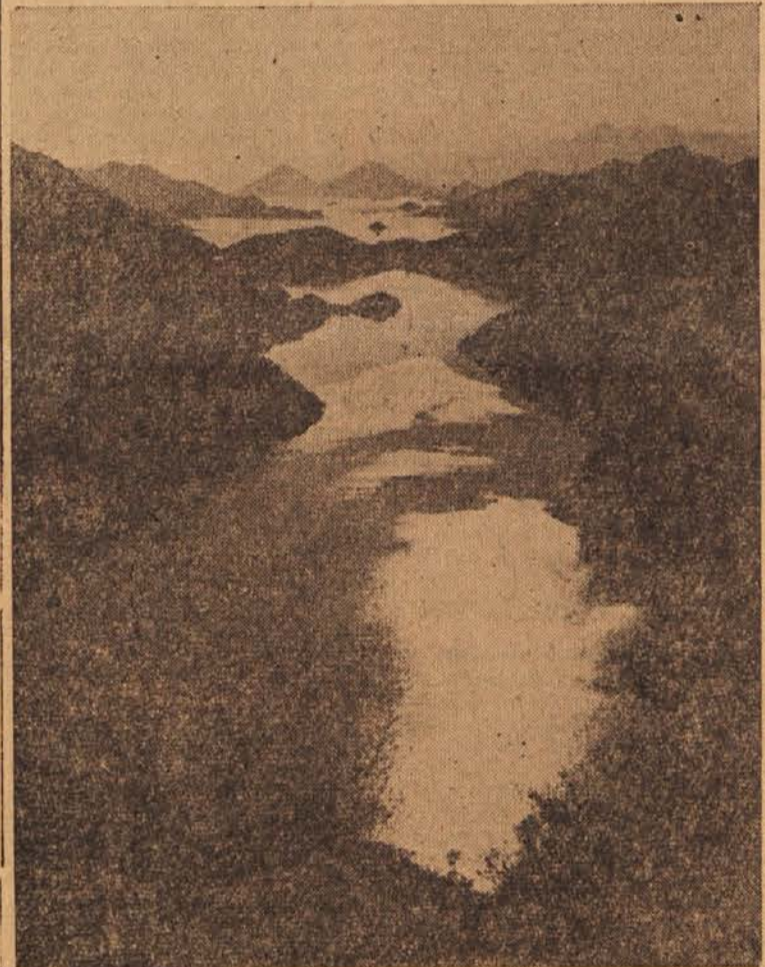
»In hrana?« sem se začudil, »saj morate vendar vse kupiti.« »Hrana?« se je začudila tudi ona. »kakašna pa bi bila, če ne bi človeku, ki pride v mojo hišo, dala jesti?«

»Pa vendar...« sem sramežljivo vztrajal in ji ponudil tri stotake. Ni jih hotela sprejeti, tudi dveh ne. »Če bi jaz prišla k vam v Slovenijo, mar bi vi meni ne dali jesti?«

Na to poslednje ji nisem odgovoril, pogoltnil sem slino, plačal prenočišče in se poslovil. Ko sem bil že zunaj na cesti, se je starka naglila skozi okno in mi v pozdrav zaklicala: »Če pridete še kdaj v Virpazar, glejte, da prenočite pri meni.«

»Bom,« sem ji obljubil in čutil sem, da sem le malo kaj v življenju obljubil kako stvar s tako trdnim prepričanjem kot tokrat.

Ciril Zlobec

Pogled na Skadarsko jezero

Prišel sem ob pravem času. Kupil sem si listek, poiskal prostor za kovček in mirno čakal odhoda.

Zdi se mi, da po svoji naravi ne sodim med nestrpne ljudi, vendar sem se čez kake pol ure čakanja domislil, da bi vlak najbrž že moral oditi. Obrnil sem se na svojega najbližjega sopotnika in ga vprašal, kdaj bo vlak odpeljal.

»Ko se bo nabralo dovolj ljudi,« se je nasmehnil stari čiča, ki

svoji največji hitrosti, ni vozil več kot deset kilometrov na uro. Potniki so se pozdravljali z ljudmi, ki so delali na polju ali stali na hišnem pragu, z vozniki na cesti, ki gre večkrat vzporedno s progo, so se malo manj kot razgovarjali.

»Tame bo šla Jadranska proga,« mi je mlad mož pokazal z roko na nasip, ki se je začel vzpenjati neke sredi ravnine in se izgubljal v megli v smeri proti jezeru.

»Eh, to bo vražja brzina!« se je v pogovor vmešal fant kakih dvajsetih let, s katerim sem se seznanil že na postaji, »iz Titograda do Bara, na morje, bo moral priti v pol ure, zdaj se cijazimo cel dan.«

»To ne bo za nas, seljake,« se je v kotu vagona ogledil stari čiča, ki se je nekaj časa prav potrpelivo trudil, da bi si ob kreslinem kamnu prižgal svojo na pol prazno cigareto, »to bo vse prehitro in...«

Modrovanje starega čiča je ugušil smeh, ki se je tedaj oglašil v našem vagonu in se čez minuto dve združil s smehom, ki so ga kmalu bili polni ostali vagoni. Mlad fant je namreč skočil s prvega vagona, vzel dekletu, ki je že nekaj časa teklo ob vlatku, ne prav majhno culo, ter se z dekletom in njegovo prijago vrnil na vlak, čeprav v zadnji, četrti vagon.

BREZVESTNI ŠOFER

Alfonz Podreka iz Volč se je 16. t. m. vračal po iz Tolmina. Malo pred Voltsmi je privozil za njim osební avto, menda last nekoga podjetja iz Tolmina, ter ga zadel in ga vrgel v občestni jarek. Podreka se je hudo ranil na glavi in po nogah. Brezvestni šofer pa se je odpeljal, ne da bi mu nudil pomoč. Za njim polzevaloje.

VIDEM-KRŠKO

Okrajni ljudski odbor Krško je te dni izdal odredbo, s katero je določil roke za zamenjavo oz. izdajo novih delovnih knjižic na območju okraja. Vse gospodarske in družbene organizacije, uradi in zavodi ter zasebni delodajalci morajo poskrbeti, da bodo njihovi nameščenci, delavci in uslužbeni najkasneje do 15. februarja 1955 vložili prijavo za izdajo delovnih knjižic. Posredovalnica za delo pri OLO bo predložila prijavo okrajni komisiji za priznanje delovne dobe do 15. marca, le-ta pa bo izdala odločbo o priznanju delovne dobe do 31. marca 1955. Ker je v okraju še precejšnje število dosedanjih nameščencev, ki nimajo delovnih knjižic, so niso uredili vseh dokumentov za izdajo teh knjižic, naj jih podjetja, ustanove, uradi in zasebni delodajalci opozorijo na to dolžnost.

Predavanje o pomenu obiska maršala Tita v Indiji in Burni je bilo v

OD VSEPOVSOD

SENOVO

Cesta Veliki kamen—Senovo, ki bo občutno skrajšala pot ljudem z Malega in Velikega Kamna na Senovo, pa tudi sicer olajšala promet v tem delu, bo v njihoven gotovo. Dolga desetletja so jo nekdanji občinstvi v času »volilnih golažev« obiljubljali in ponujali ljudem, ob vsakih volitvah pa tudi malo prekopali, a je delo vedno zastalo. Zadnja leta je bila cesta s precejšnjimi težavami vendarle dograjena in upajo, da bo te dni odprta za promet.

Organizacije, člani društev, odborniki občinskega ljudskega odbora in občinski odbor SZDL so začeli pripravljati za slovesno praznovanje občinskega praznika, ki ga bomo letos na Senovem proslavili že drugič dne 7. februarja. Na ta dan pred 11 leti so enote slavne XIV. proletarske divizije osvobodile Senovo in prinesele še več borbenega poleta v kraje pod Borhornem. 8. februarja zvečer bo slavnostna akademija v šoli, 9. februarja pa bo po svečani sebi občinskega ljudskega odbora odprt nov občinski dom, ki so ga medtem tudi v notranjosti v celoti opremili. Popoldne bodo igralci Svobode ponovili Kujundžičeve »Slapce«, bo pa tudi več drugih zanimivih prireditev in

ZGODBA O NEKEM ZAKONU

Gostovanje tržaškega SNG v Mestnem gledališču v Ljubljani

Stefka Drolčeva in Joško Lukež nastopata ves čas sama. Od začetka do konca popolnoma sama. Hartogova drama »Sopotnika« odvijata pred gledalci življenje v povprečnem meščanskem zakonu od poroke do smrti obeh zakonov. Zakonsko življenje z vsemi raznovrstnimi radostmi in preizkušnjami, s krizami in ljubezenskimi vzhlepi, drama duševne pilovitosti pa vendar tudi človeške globine.

On je sicer pisatelj, celo slaven pisatelj, doživlja uspehe, na stara leta pa ga pozabijo, nihče ga več ne bere, frazer je, sebično, domišljavec. Njegova nezvestoba je poza, je smešna in historična. No in z vsemi temi napakami obremenjena ljubezen — je vendar po svoje topla in iskrena, v starosti pa se celo dviga, postaja vse silnejša in globlja — v obratnem sorazmerju z njegovo pisateljsko kariero, ki pada, pada, dokler nihče več neče sprejeti njegovih rokopisov.

Ona — v začetku otročja, mladostno zaljubljena, čisto rahel, skoraj nezaveden kritik njegove sebičnosti,

postane po enajstih letih zakona temperamentna dama, ki je v letih njegovih največjih uspehov — ne kritičnih njegovih del, ampak sodnik njegove človečnosti. Obvlada ga — ne z živjučo in ne s pridigovanjem, ampak s preprostimi in jasnim pogledom. Tudi njej se zgodi — da se takole pri petinštiridesetih zaljubljuje nekam drugam. V mladega pesnika, ki ji je posvetil zbirko pesmi, v nekoga smrkavca, ki njenemu možu »preseda«. Zdal je on tisti, ki jo obvlada. Na stara leta, ko se njuna ljubezen spet potrodi, doživljata največjo tragedijo: ostala sta sama.

Imata dva otroka, ki nikoli ne stopita na oder, sta pa skoraj ves čas prisotna, večer predmet njunih debat in preprirov. Sin je v vojni ubit, hči se poroči...

Hartog nam pravzaprav nič posebnega, nič novega ne razodeva in njegova drama bi bila lahko zelo dolgočasna in pustja podoba vsakdanjosti, če bi ne bila tudi duhovita

in dramatična, polna domislekov in prizorov, hvaležnih za oba igralca in za publiko. Za režiserja Jožeta Babliča, kakor tudi za oba igralca je bil problem prav tako težak, kakor je v bistvu preprost. Dosežena je bila vedika razbirljivost in pestrost. Videl smo mnogo lepih domislekov, odigranih gladko in virtumno. Tenkočutno izoblikovani detajli, vse majhne značilne geste, ki se od alike do alike — primeroma s časovnim obdobjem — vedno bolj bližajo starčevskemu drgetu. Vse se naravno in pristno spreminja od načina hoje do glasu in ljubkovanja, od načina prepira do medsebojnega razumevanja. Igralca obeh vlog sta pri tem pokazala raznolikost svoje kreativne sposobnosti. Medtem ko smo pri Lukežu občudovali virtumno izpeljan vzpon vseh mogočih odtenkov sebičnosti, domišljavosti, ljubosumnosti, frazerstva, pa tudi temu primerno plitve, čeprav zanj resnične ljubezni, očelovske zakrbljenosti in nekoliko smešne prisrčnosti — nekateri prizore preveča rahla ironija meščanskega zakona — do starčevske neobojne, a subjektivno velike energije propadlega pisatelja, smo pri Stefki Drolčevi videli prav tako tenkočutno zaigrane podrobnosti od prve noči v zakonski postelji, do tople materinstvi in padca ljubezni, od poskusa ločitve do starčevske zaljubljenosti.

Tržaško gledališče je s to predstavo (ta drama je že napravila pot od New Yorka preko zapadne Evrope v Italijo) ponovno dokazala, kako trdno in umetniško visoko stopnjo je doseglo. Zdal deluje že v svoji deseti sezoni, ocenilo je svoje sile in točno odredilo svojo smer in svoj namen. Deluje v povsem drugačnih okoliščinah in seveda ne more eksperimentirati kot nekatera gledališča pri nas — ne more, žal, vršiti tiste vloge posredovalca med našo in napredno zapadno kulturo, kakor si je to marsikdo želel. Pred seboj ima

PRAZNOVANJE PREŠERNOVEGA TEDNA

Slovenski narodnoosvobodilni svet je dal pred desetimi leti z odlokom, naj se poslej praznuje dan Prešernove smrti kot kulturni praznik slovenskega naroda, dragoceno pobudo za prihodnost: opozoril je na pomen kulturnih vrednot v življenju naroda, na pomen napredne kulturne tradicije in na pomen kulturnih dejanj.

Po osvoboditvi je prišlo praznovanje Prešernovega dne in tedna po vsej Sloveniji v navado, toda marsikje bolj samo s spominskimi proslavami kakor z dejanji in korist prosveti in kulturi oz. s prireditvami, ki bi pomenile v vsakem kraju osrednjo in najpomembnejšo kulturno prireditve leta. Zato naj se poslej ob prireditvah Prešernovega tedna še bolj kakor doslej izrazi spoštovanje do vse naše napredne kulturne dediščine in naj se pokaže še v večji meri zanimanje ter skrb naše družbe za prosveto, znanost in umetnost, skratka za vse, kar oblikuje in pospešuje rast kulture delovnih ljudi.

Prešernov dan naj postane poslej povsod dan volil kulturnim ustanovam in društvom ter dan nagrad in pohval kulturnim in prosvetnim delavcem. Letošnji kulturni tedni bodi namenjen predvsem ljudskim knjižnicam in čitalnicam, njihovi ureditvi in obogatitvi. Knjižna akcija daje za to dovolj možnosti in ugodnosti. S pomočjo vseh družbenih činiteljev, ki razpolagajo z denarjem, naj bo letos položaj temelj za stalen in neprekinjen razvoj ljudskih knjižnic. Tako naj postanejo te knjižnice ob stalni skrbi vse naše družbe v vsaki občini poleg šole temeljna prosvetna ustanova, vsem dostopen in bogat vir znanja, duševne obogatitve in lepega razvedrila.

IZVRŠNI ODBOR LJUDSKE PROSVETE SLOVENIJE

IZ NASIH KINODVORAN

»Omadeževana«

»Deshonra«. Režija: Daniel Ti-nayre. V glavnih vlogah: Fanny Navarro, Mecha Ortiz, Jorge Rigand. Produkcija: Interamericana. Podjetje za izposajanje filmov Zagreb.

Po »Zeni morja« še eno slabo srečanje z argentinsko filmsko proizvodnjo. Če bi sklepali samo po teh dveh filmih, če ne bi videli »Kalnih vod« in vedeli, da je bila argentinska produkcija svetu že nemajhno številno kvalitetnih nacionalnih del ter da se argentinski film vedno uspešno neke osebovata raznih slabih tujih vplivov, potem bi lahko upravičeno podvomili v umetniška prizadevanja argentinskih ustvarjalcev. Tako pa moramo le obžalovati, da imajo v naši nakupovalni kinematografski politiki za zdaj še prednost tisti filmi, ki nam kažejo argentinsko filmsko ustvarjalnost s slabše ali tudi negativne strani.

Film »Omadeževana« je tako po vsebini kot po obdelavi presenetljivo podoben mehiški kriminaliki »Zapor za žene«, katero smo gledali lani. Pravzaprav je to čisto verni ponovitev »Zapora za žene«, le z malo zasukan vsebino. Dejanje se godi v ženski kaznilnici in nas prepričuje o nesrečni usodi po krivem obsodnega dekleta, ki je žrtev spletk svojega zločinskega ljubimca. Dogajanje je polno prerakanih nespeth scen, v njem prevladuje vročljiva atmosfera umorov, grobosti in človeške pokvarjenosti. A četudi je kot protivtež temu v filmu tudi dovolj »gan-

livo« človekoljubnosti, s katero operirajo avtorji zlasti v zaključnih prizorih, je vendar v vsem skupaj v malo človeško prepričljivega in psihološko verjetnega. Nestvarnost življenja, kakršnega nam prikazuje film, se kaže v banalni skonstruiranosti oseb in odnosov, v brezumni povenostilnosti psiholoških ter čustvenih konfliktov, ki so tu samo zaradi napetega vnaganja dogajanja in so zato brez vsake smiselne in človeške vrednosti, iz česar lahko sklepamo le na njihovo neresničnost. Edino, kar utegne biti pozitivno v tej izpustniški drami, je njena obrobna tendenca proti nečloveškim metodam in kaznilnicam, njeno zavzemanje za človečnost ravnanja v iztirnici, vendar pa se ta tendenca v celotni kriminalni zgodbi močno izgubi.

Priznati je treba, da je »Omadeževana« v obrtniškem pogledu izvršen film. Igralsko je na solidni višini, režija je temeljito in dobro skovana; dejanje se napeto odvija po presenetljivih ovinkih in dosežena je uspešna tesnoba atmosfera, ob kateri brez dolgočasnja vtirajamo do konca. To je seveda precej in v neki meri tudi upravičeno zanimanje, ki ga je film deležen. Toda ko se vprašamo, čemu vse to, zakaj sploh ta zgodba in kaj nam film pove, bomo ugotovili: da nas je ta film samo nestrpno s prazno napetostjo, da smo sicer dve uri napeto gledali na platno, da pa je bilo to tudi vse in nam je ostal je nezdrav občutek. Mlilo rečeno, je to toliko kot slaba zabava, in človek si kar oddahne, če si po tem varljivem filmu za spremembo ogleda čudovite »Rimske počitnice«.

S. K.

MALA GALERIJA Razstava Vere Horvat

Od četrtega zvečer razstavlja v Mali galeriji Društva slovenskih likovnih umetnikov akad. slikarka Vera Horvat, ki služi v na gimnaziji v Murski Soboti. Po rodu je iz Brežice. Študirala je na ljubljanski Akademiji za upodabljajočo umetnost pri prof. Gabrielju Stupici in prof. G. A. Kosu. Pred vojno je študirala na slikarski akademiji v Firenci pri prof. Felice Carreniju in pok. Mariu Barbelliu. Do sedaj je razstavljala razen v Murski Soboti, kjer deluje že sedem let, še v Ljubljani in v Mariboru. V Mali galeriji razstavlja slike, olja in akvarele, portrete in pejsaže ter eno tibožetje.

Rabindranat Tagore (K članku o indijski književnosti)

V najstarejših indijskih književnih delih »Mahabharata« in »Ramajana« na hajamo malone vse vrste poznejše indijske književnosti: razen epske pesni, lirično pesem (že bogato zastopano), pripovedko, dramski dialog, iz katerega se bo polagoma razvila drama, in elemente romana. »Mahabharata« in »Ramajana« sta višek epske poezije v Indiji. Za njima daleč zastojajo vsa epska dela poznejših stoletij: Kalidasični epi o Rami in o bogu vojne (6. stoletje), ep o Prithi Radžu, delo Canda Bardaja (navdihnjeno z bojem proti muslimanom v 12. stoletju, ko je bil ta ep tudi napisan), romantični in napol zgodovinski ep Mallika Muhamada »Padumavati« (16. stoletje), ep Tulse Dasa o Rami (16. stoletje), da omenim samo najboljše v tej vrsti.

Pripovedko so gojili v Indiji v prvih stoletjih z velikim uspehom in takrat (najpozneje v 5. stoletju) je nastala »Pančatantra«, ki je po vsebini in obliki (s svojimi okvirnimi pravilicami in skladnim vzvičenjem pravilice iz pravilice) redka umetniška vrsta na svetu. Manjši je književni pomen »Hitopadeša«, ki je pravzaprav večidel kopija »Pančatantra«, veliki Somadevni zbornik in budistične zbirke. In tja do Tagoreja v tej vrsti ni bilo del, ki bi bila tako pomembna kakor Pančatantra. Tolikšnega pomena niso imela niti prozna dela takšnega pisatelja, kakor je Ramohun Roi, ki je pisal v začetku 19. stoletja in se je kot socialni in verski reformator zavzemal za odpravo kast.

Do Tagoreja na področju romana ni bilo pomembnejših ustvaritev, čeprav je bilo že v klasičnem obdobju od 6. do 12. stoletja nekaj poskusov —

VRSTE INDIJSKE KNJIŽEVNOSTI

Takratni romanopisci Dandin, Subandhu in Bana niso mogli napredovati dlje od slabega pustolovskega in fantastičnega romana. Nekoliko več sreče sta imela Tagorejeva rojaka, bengalska pisatelja 19. stoletja, Candra Catarči in Bankin Candra Catopadhajja. Toda šele Tagore je z romani, kakor sta »Dom in svet« in »Brodoloma«, dvignil to književno zvrst na višino, ki, če ne dosega evropske, vsaj ni daleč pod njo.

Prvi indijski dramski pisatelj je bil Ašvaghosa (najbrž iz 2. stoletja našega štetja), prvi veliki dramski pesnik pa Bhasa (najbrž iz 4. stoletja). Njegova najboljša drama »Vasavadata« je iz dvornega življenja. Bhaso je poznal Smadaka (najbrž je živel pred klasično dobo), ki je napisal slovočno dramo »Voz iz žgane zemlje«. Toda šele v klasičnem obdobju je dobila indijska dramska poezija svoja največja predstavnika Kalidasa in Bhavabhutia. Kalidasove drame so: Diklamorvašija (v kateri Pururava s krepostjo doseže nimfo Urvaši), »Malavika« in »Agnitritra« (v kateri je obdelana dvorna spletkarja) ter tudi v Evropi sloveča »Sakundala«, ljubavna drama v izredno močno prikazanem okolju in z bogatimi lirskimi vzdusi. Bhavabhutijeve drame so: »Malati in Madhava« (drama, ki jo često primerjajo s Shakespearovo tragedijo »Romeo in Julija«, čeprav ljubavne muke v njej — po indijskem običaju — nimajo tragičnega konca) in dva

drami manjše vrednosti iz Raminoga življenja. Na koncu klasične dobe se je kot dramski pisatelj odlikoval Visakhadatta (z dramo »Mudrarakšasa«). Potem pa sledi obdobje naglega in popolnega padca indijske dramske poezije, ki se spet dvigne šele v 19. stoletju v bengalskem jeziku. Takrat je Rama Narajana Tarkaratna (1856) napisal dramo proti bramanom (duhovnikom), Dinabanduhu Mitra (1860) pa proti angleškim industrijskim uspehom. V istem času se pojavijo — skoraj z izključno starimi motivi — tudi drame v Hindustanu. Toda te drame so v umetniškem oziru globoko pod boljimi klasičnimi. Do klasičnih se dvigne in ostane v njihovi tradiciji Rabindranat Tagore s svojimi dramami: »Pomladni krogi«, »Kralj mračne sobe«, »Zrtev«, »Pošta« in »Citras«.

Na splošno rečeno je indijska dramska poezija v največjem delu svoje razvojne dobe dvorna poezija in v tem je glavni vzrok, da nikoli ni mogla doseči višine grške drame, ki se je obračala na množice in iz njih črpala svojo moč. Naloga indijske dramske poezije je bila, zabavati kneze in njihovo najbližje okolico, takšne gledalce pa so mikale kraljevske svatbe, ženska lepota, lepa oblačila in ljubavne pustolovščine. In to so glavne teme indijske dramske poezije.

Lirika je področje, na katerem so se Indijci najbolj odlikovali. Tu so bili močni že v najstarejših časih, ko

skan ustvarjanju evropskih narodov. Otvorile razsvetle so se in udeležili predstavniki diplomatskega zbora, kulturni delavci in predstavniki tiska.

Zagrebska založba »Školska knjiga« je to dni izdala tudi tretjo knjigo »Zgodovinske glasbe«, ki jo je napisal prof. Josip Andreja. V tej knjigi so na več kot 700 straneh obdelane smeri, osebnosti in problematika moderne glasbe. Prof. Andreja je za njegovo delo nedavno nagrajila Zveza skladateljev Jugoslavije.

V zagrebškem Muzeju za umetnost in obrt razstavlja svoja dela mladi keramičar Milan Klčin. Kritika poudarja, da se mu je posrežilo, izogniti se abstraktnemu posmehovanju folklornih elementov in se nasloniti na sodobne moderne oblike.

Mamadji Tura, študent iz Gvineje, je posnel film z naslovom »Muramni«. Vsebinsko je vzlet iz neke stare legende, ki jo je slišal v svojem rodnem kraju. V filmu nastopajo izključno afriški domačini. Delo je zanimivo tudi zaradi elementov narodne folklorne.

Italijansko potniško ladjo »Dantes« preurejajo v plavajočo knjižnico, v kateri bodo imeli samo knjige o pomorstvu. Ta svojevrstna ladja — knjižnica bo privede letoletje odšla na krožno potovanje. Ustavila se bo v vseh važnejših italijanskih pristaniščih, kjer si bodo ljudje lahko izposojali knjige ali pa obiskovali čitalnice na ladji.

imen pesnikov sploh še niso zapisovali. Lirična pesnitev o »Savitrju« na pr. (epizoda iz Mahabharate), je vsakega eno najlepših del, kar jih je ustvaril indijski pesniški genij. V klasičnem obdobju pa so bila ustvarjena tudi lirčna dela neminljivo lepote. Tu je treba omeniti predvsem Kalidasovo »Meghaduto«, eno najlepših pesnitev, ne je v Indiji, marveč tudi na vsem svetu. V nekaj besedah, ki jih izganec zaupa v vlak, je izražena vsa lepota Indije in vsa globina človeškega hrepenja in žalosti.

Manjšega pomena, vendar pa umetniško zelo lepo izoblikovano pesnitev »Letni čas« so nekoč pripisovali Kalidasi, zdaj to velja za delo neznanega pesnika. Drugi ugledni indijski lirski klasične dobe je Bhartrihari, ki je (po legendi) nenehoma omahoval med asketskim in razuzdanim življenjem. V vrsti kratkih in sugestivnih pesmi je pel o mladostnem veselju, o težnji po slavi in radosti in modrosti in naposled je izrazil starčevsko spoznanje, da je vse skupaj vendarle nič. Amaru, tretji veliki lirski klasične dobe, je napisal sto erotičnih, verskih, didaktičnih in destruktivnih pesmi. Kot velikega umetnika in odličnega poznavalca žensk so ga proslavile kratke, samo eno kitico obsegajoče erotične pesmi. Proti koncu klasične dobe v 11. stoletju je živel v Kašmiru pesnik Bilhana. Njegova »Caurinova elegija«, obsegajoča 50

prepravljati. Vodilnim živčim slovenskim zborovskimi skladateljem so razposlali vabila, naj pošljejo po eno ali dve originalni prireditvi naših narodnih pesni. Odziv je bil precejšen, vendar ne tolikšen, da bi lahko APZ nastopil samo z novimi skladbami. V prizadevanju za izvajanje originalnih skladb je APZ zvest tradicijam svojega predvojnega predhodnika, ki je pod vodstvom Franceta Marolta prav tako težil k spodbujanju skladateljev, ki bi obogatili našo zborovsko literaturo in je nato tem skladbam s kvaliteto izvedbo utrl pot k večkratnemu izvajanju.

Letošnji program bo spet stilne narave pod naslovom »Umetno prirejena slovenska narodna pesem«. Ker od živčih skladateljev ni dovolj ustreznih skladb, je vodstvo zbora posloje tudi po detih že umrlih

skladateljev (E. Adamič, Risto Savin, France Marolt). Od osemnajstih skladb, ki bodo izvajane, jih bomo slišali osem v prvi izvedbi. Vsak skladatelj bo zastopal le z eno skladbo, tako da bodo poslušalci doživeli lepo revijo naših zborovskih del v tem žanru.

Kdor jebral lanske ocene koncerta v Ljubljani, gotovo ne bo hotel zamuditi letošnjega koncerta. APZ je s svojim imenom in z imenom svojega dirigenta prof. Radovana Gobca jamči za visoko raven in izreden umetniški užitek.

Postanite podporni ali ustanovni član Prešernove družbe!

Bamberski simfoniki v Ljubljani

Med največje dogodke letošnje koncertne sezone lahko štujemo napredni koncert orkestra Bamberskih simfonikov, ki ga je Koncertna direkcija Slovenije vključila v svoj »modri abonma« 25. januarja v veliki uniojski dvorani.

Bamberski simfoniki je — vsaj po svojem imenu — še mlad orkester. Sicer je res vedno njegovih članov še pred vojno tvorila jedro bivšega nemškega filharmoničnega orkestra v Pragi, vendar je to danes popolnoma nov instrumentalni ansambel, ki si je v kratkem času pridobil ne samo evropski, temveč svetovni sloves. Orkester je po začasnih težavah — manjkali so mu instrumenti in notni material — pridobil nekaj odličnih dirigentov, ki so dirigirali prve simf. koncerte. Med temi dirigenti lahko omenimo imena Hansa Knappertsbuscha, Eugena Jochuma, pokojnega Cl. Kraussa in Hansa Rosbada. Zanje je koncert s še neznanim orkestrom predstavil veliko tveganje. Začetni uspehi in priznanja dirigentov samih ter kritik pa so orkestru odprli pot naprej po Nemčiji, nato

pa še v Švice, Španijo, Portugalsko, Italijo, Francijo in Avstrijo. Izredno se povolno kritike zlasti iz Francije so Bamberskim simfonikom omogočile enenmanje več gramofonskih plošč, od katerih je ena dobila redko priznanje francoske Akademije »Grand prix du disque«. Izvrstnim ploščam je sledilo povabilo za gostovanje v Ameriki v lanskem letu (Mexico, ZDA). Vse to turneje je orkester opravil pod vodstvom dirigenta Clemensa Kraussa, ki je pred nekaj leti dirigiral tudi v Ljubljani dva koncerta Dunajskih simfonikov.

Po smrti Clemensa Kraussa je prevzel mesto stalnega dirigenta prof. Josef Kellberth, ki je že pred vojno dirigiral bivšo nemško filharmonijo v Pragi. Josef Kellberth, danes eden v vodilnih evropskih dirigentov, v koncert Bamberskih simfonikov v Ljubljani pripravil sprej. v Amoz. Mozartovo simfonijo brez menutele. Novonov »Simfonija simfonice« Straussovo simfonično pesnitev »Veselo dogodivščino« Tilla Eulenspiegel in Brahmsovo 1. simfonijo.

in sektami. Njegova svobodoljubnost in zares brezmejni humanizem sta največji vrednosti njegovega pesniškega dela.

Tagoreja, največjega pisatelja sodobne Indije, kakor tudi liričnega pesnika je v nekaj besedah težko prikazati. Hotel je prikazovati ne le ljudi, marveč tudi tisto, kar bi rade gore in oblaki povedali tem ljudem. To se mu je posrežilo kakor malokatebemu drugemu pesniku. Njegova beseda je preprosta, toda zmeraj globoka in pretresljiva. Ko prebiraš njegova dela, se veseliš, da si človek. Pesnik pravi o sebi, da je brezmejen in to njegovo čustvo se nekako skrivnostno prenaša tudi na bralca.

Mnogi pesniki prikazujejo vesoljstvo nasproti človeku kot strašno silo: ledeno, sovražno, človek se zviija sam v sebi, da bi izginil pred neogibnim udarcem, ki ga bo strl. Pri Tagoreju je to nekaj, kar navezuje — neskončno in na kar človek navezuje — neskončno enotnost. To seveda ne pomeni, da Tagore ne čuti bolečin — svojih in drugih, toda noče jih razglasiti za večni smisel in cilj življenja pod zvezdami. Zato sodi Tagore v vrsto redkih največjih pesnikov-humanistov. Rekel je, da ima vzgajati pravo samo, kdor ljubi. Bil je daleč od slehernega utilitarnega pojmovanja poezije, pač pa je ljubil ljudi. Tagore je pesnik, ki ga čutimo kot učitelja.

Zato doživljamo njegovo poezijo — čeprav ima starinsko indijsko barvo, ki je ne ovira, da ne bi bila univerzalna, saj je brez slehernega krajevne ali časovnega oboležja — tudi mi kot svojo.

Vojislav Djurdj

Tri kulturne prireditve v Ajdovščini

V Zalem hribu imajo dober pevski zbor, ki je presenetil s svojim petjem poslušalce doma, v Novi Gorici in Ajdovščini — Tudi v Ajdovščini bi lahko imeli tak zbor, saj imajo dobre pevce, če bi le znali bolj ceniti prizadevanja zborovodje, ki ga imajo

Minul teden so bile v Ajdovščini kar tri kulturne prireditve. V ponedeljek je gostoval moški pevski zbor »Bojane« iz Zalega hriba s koncertom Maroltovih pesmi, v sredo in četrtek za Primorja s Timeyevjevo »Mladostjo pred sodiščem« in Budakovim »Metežom«. Vseh trih prireditev so bili Ajdovci izredno veselji, zato kino dvorana pri koncertu ni mogla niti sprejeti vseh ljudi. Zasluga gledališke dvorane pa je bila tudi obratna napolnjenost.

V ljutomerskem okraju se že pripravljajo na proslavo

V Ljutomeru bo 5. junija letos veliko slavje povezano z 10. obletnico osvoboditve in 20-letnico velikega demonstrativnega zborovanja, ki ga je leta 1935 organizirala skupina tedanje Ljudske pravice. V ta namen so pri Okrajnem odboru SZDL že imenovali pripravljalni odbor s komisijami, ki so že začele delovati.

Prireditve bodo imele ves teden pred glavno proslavo. Tekmovale bodo dramske, pevске in folklorne skupine. V prosvetnih domovih blizu Ljutomera bodo slavnostne akademije, na katere se prosvetna družina že sedaj pripravljajo.

Na dan glavne proslave bo dopoldne velika parada štajerskih gasilcev. Predvidevajo, da bo sodelovalo približno 3000 uniformiranih gasilcev in gasilk iz soboškega, pljuškega in domačega okraja, za proslavo pa se zelo zanimajo tudi gasilci in prebivalci medžimurskih sredstev Čakovca in Varaždana. Nastopila bodo tudi mnoga gasilska društva iz drugih krajev Štajerske. Takoj po paradu bo v Parku pri

DVE PROMETNI NEZGODI

V Dobravi — v slovenjegraškem okraju — je 18. jan. hudo smrelo in sneg je ovrnil avtomobilski promet. Ob tem času sta se srečala osebni avto rudnika Mežica in tovorni podletja GAZ v Mariboru. Soterja sta z vozil zadel in je tako nastalo na obeh avtomobilih za 120.000 din škoda.

Dne 19. januarja je šofer Božič na ovinku pri Laškem s poltovornim avtomobilom v avtobus. Škode je približno za 150.000 din.

KABEL JE UKRADEL

Ivanu Golobu iz Praprotnega v znanem okraju je nekdo ukradel vreden 10.000 din. Kabel je debel 1 cm in 8 m. Svarimo ljudi pred nakupom.

SMUČAR SI JE LJOMIL NOGO

Mariborski smučarji so se razveselili, ko je v torko začelo pošteno sneg. Čeprav je padlo le nekaj centimetrov snega, je že zahteval prvo žrtv med smučarji. Slavko Potonik s Tezega si je pri smučanju zlomil nogo.

PRI KUHANJU ŠKROBA SE JE OPEKEL

Ljudoviti Verdnik, delavec v Mariborski tekstilni tovarni, je dobil vi. ko je v tovarni kuhal škrob. Izgubil je prvo pomoč, ko se mu nujno peljali v bolnišnico. — Branku Koriboru, je pri delu stroj odrezal dva levega roka. — Ivan Sulj, deonov, je med delom padel z gradbenega dela in je dobil poškodbe na desnem in levi roki. — Pri nakladanju bombar na glavni delavce podjetja »Transport« v Mariboru Jože Kristl. Prepeljati so ga morali v bolnišnico.

Kdo je ponesrečenka?

Na železniški progi Beltinci—Veržovci je 13. januarja okrog 7. ure ponesrečena ženska. Komisija je ugotovila, da je neznanica šla peš po levi strani proge in da jo je vlak zadel v tihini. Ta poškodba je bila tako huda, da ji je po mnenju zdravnikov treba podlegla. Ženska je stara 50-55 let. Truplo je dolgo 147 cm, obrabljen dolg spičast nos in spičasto staranje. Obležena pa je v tanki, črna ponošena krilo, pod njim pa ima še eno obliko rjave barve s tankimi

Sposobno moč

za tehnično oblikovanje dnevnika sprejemno za tehničnega urednika

Plača in ostali službeni pogoji po dogovoru. Intercensenti naj se osebno ali pismeno javijo uredništvu »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/III.

»LJUDSKA PRAVICA«

nja, mišičnih in nasprotovanja s strah, nekaterih negativnih elementov, namreč v Ajdovščini, kjer je v službi, ni mogel »postaviti na noge« pevškega zbora, čeprav je tudi tu mnogo nadejanih pevcev. Zato se je vozil tudi večkrat na teden v 13 km oddaljeni Zali hrib. Menda so se Ajdovcem vsaj ob tem uspešnem koncertu pevcev iz Zalega hriba odprle oči in upamo, da se spoznala da ne gre zametavati dobrega in vnetega zborovodje, če živi in dela v njihovi sredini, pa je celovito narredit za ta kraj nekaj dobrega in koristnega. Sedaj bi lahko Ajdovščina imela dober pevski zbor, v katerem bi našel duhovno razvedrilo marsikateri vnet pevec. Tako pa zaradi neresnosti in malomarnosti obstoji le dober mešan mladinski pevski zbor ajdovskega gimnazija, ki ga vodi profesor Matičič; moški zbor »LTP« pa je propadel prav zaradi omenjene neresnosti in malomarnosti, ker ni imel pravega umetniškega vodstva in ker se zadovolji le s tem, da je tu in tam zapel na neki proslavi ali veselici, programa pa ni študiral.

Gledališče Slovenskega Primorja se je s svojimi obiski v Ajdovščini že močno uveljavilo. Ljudstvo si vedno bolj želi, da bi gostovali pogostje, zlasti pa je zadovoljen le s tem, da je tu in tam zapel na neki proslavi ali veselici, programa pa ni študiral. Gledališče Slovenskega Primorja se je s svojimi obiski v Ajdovščini že močno uveljavilo. Ljudstvo si vedno bolj želi, da bi gostovali pogostje, zlasti pa je zadovoljen le s tem, da je tu in tam zapel na neki proslavi ali veselici, programa pa ni študiral. Gledališče Slovenskega Primorja se je s svojimi obiski v Ajdovščini že močno uveljavilo. Ljudstvo si vedno bolj želi, da bi gostovali pogostje, zlasti pa je zadovoljen le s tem, da je tu in tam zapel na neki proslavi ali veselici, programa pa ni študiral.

OD VSEPOVSOD

MURSKA SOBOTA

V Murski Soboti je izšla prva številka Gledališkega lista. V njem so opisane posamezne razdobja gledališke dejavnosti v Soboti in sploh v Prekmurju. Tehno družbeno politično analizo članka »Obrisli gledališkega življenja v Prekmurju med obema vojnama«. Več strani je posvečenih dramati »Mladost pred sodiščem«. Med drugim je v listu tudi članek »Prispevek soboškega dijaka k splošni gledališki dejavnosti ter nekaj spominov na soboško gledališče«. Na koncu je še nekaj kulturnih novic iz Sobotne. Upamo, da bo prihodnja številka gledališkega lista prinesla tudi nekaj kritičnih pogledov na sobodno gledališko življenje v Soboti.

LENDAVA

Sekcije DPD Svoboda so se v zadnjih mesecih zelo razgibale. Med najdelavnije se uvrščajo orkester ter slovenska in madžarska dramska skupina. Se posebno omembe vredno je, da so vse sekcije vključile v delo tudi precej novih članov, med njimi mladino, kar je predvsem opaziti pri orkestru in madžarski dramski skupini. Slednja bo že nastopila s trojejanjo v nedeljo, 23. jan., slovenska dramska skupina bo dala svoje delo na oder marca, nato bo imel samostojen nastop orkester. DPD Svoboda v Lendavi pa se pripravljajo tudi na 16. obletnico osvoboditve Prekmurja, kjer bo sodelovala s svojim programom.

GORNJA RADGONA

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« v Gor. Radgoni se še ni dovolj razraslo v obsejnem mestecu; v njegovih vrstah je zelo malo delavcev, prevladujejo pa ustulbeni. Sindikalne organizacije so se doslej vse premalo zavzemale za to, da bi se njihovi člani pridružili delavskemu društvu. V nekaterih podružnicah celo obstojnost, mimo Svobode. Društvo bi moralo posvečati mnogo več pozornosti splošno izobraževalnemu delu in prirediteljstvu in zanimiva predavanja, ki bodo vabljiva tudi za preproste ljudi. — Društvena dramska sekcija je odprla letošnjo sezono s predstavo »Kraljica«. Med člani se uprizorjujejo »Alda de Benedetta« dva dučata rdečih vrtin. Režirala je tov. Beltramova. Njej in igralcem je treba dati priznanje, saj je predstava za radgonske razmere prav dobro uspeša.

HOKEJ NA LEDU

Začele so se finalne borbe za naslov prvaka Slovenije

Jesenice, 21. jan. Po zadnji tekmi v predtekovanju med Krko (Brezice) in Zelenikarjem (Mrb), ki se je končala s 5:5, sta se v finalno tekovanje plasirali moštvi HDK Celje in Papirničar (Vevče). Danes je predsednik Zveze za hokej na ledu in umetno drsanje dr. Jogača svedeno otvoril VII. republiško prvenstvo v hokeju na ledu, takoj nato pa so se pričela prva tekmovanja, v kateri sta se pomerili moštvi HDK Celje in »Ljubljane«. Obe moštvi sta igrali borbeno, vendar se poizkuševalci celjani niso mogli uspešno upirati vigranemu moštvu »Ljubljane«. Tekma se je končala z rezultatom 6:1 (3:0, 1:1, 3:0) za Ljubljano. Za HDK Celje je bil uspešen Jenko, za »Ljubljano« pa so dali gole Čuček, 2. Aljančič, Volkar, Prosenec in Janežič pa po enega. Tekma Papirničar (Vevče) — Jesenice ob času poročanja še traja. 2.

ATELIKA

»France Soire« o Mihaliču Pariz, 21. jan. (Tanjug). Pred velikim mednarodnim krosom v Mesidonu (Francija), ki bo jutri, in na katerem bodo sodelovali najboljši evropski dolgoprogašči iz Anglije, Madžarske, Belgije, Jugoslavije, Španije in drugih dežel, francoski tek je nekaj dni poudarja, da je Mihalič eden izmed največjih favoritov. Nocojnji »France Soire« piše, da bodo »zvezde« tega teka nedvomno Anglez Pariz in Norris ter Jugoslovanci Jogača, Čuček, Volkar, Prosenec in Janežič, kar je nedavno premagal v Lilleu Norris, le-ta pa je zatem

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Mariborske telovadnice so pretesne

V krogu ljudi, ki jim je v Mariboru zapanna skrb za telesno vzgojo mladine, že nekaj mesecev razpravljajo o zboljšanju telovadne dejavnosti v šolah. Mladane vsi so si edini v tem, da bo mladi rod dovolj dobro telesno razvit, če se bo začel telesnovzgojno udejstvovati že v prvih letih obveznega šolanja. Vendar je vse to v precejšnji meri odvisno od števila šolskih telovadnic, igrišč in rekvizitov. Prav to je tisto, česar v Mariboru primanjkuje.

MALO TELOVADNIC IN IGRISČ V OSNOVNIH ŠOLAH

Najprej nekaj besed o stanju v osnovnih šolah. Teh je v mestu 17 in jih obiskuje približno 6200 učenec in učencev, ki sestavljajo 177 oddelkov. Ker pa ima Maribor le 4 urejane in 5 zaslihih osnovnošolskih telovadnic, ima vse pogoje za redno vadbo 55 oddelkov s 1060 učenci (53% vse osnovnošolske mladine), možnosti za pomanjkljivo dejavnost ima 53 oddelkov s 1500 učenci (30%), a 69 oddelkov s 2215 učenci in učenci (37% vseh obiskovalcev osnovnih šol) nima svojih telovadnic.

Se slabši so pogoji za letno telesnovzgojno delo. Niti ena mariborska osnovna šola namreč zankrat ne razpolaga s primernim igriščem. Zato se učenci in učencev poslužujejo šolskih dvorišč, ki pa nikakor ne morejo odtelati, saj niso opremljena s prepotrebami telovadnimi napravami.

Dokaj boljše je v srednjih šolah. Dijakinje in dijaki petih gimnazij sicer nimajo svojih telovadnic in so zato gostje sosednih šol, med katerimi je sem srednjih šol, med katerimi je opremljenih telovadnicami. Dijakinje in dijaki študentske in pokroške gimnazije telovadijo v skrbno vzdrževanih telovadnicah TVD »Partizane«, oddelki tezenske gimnazije pa se poslužujejo zasilnega telovadnega prostora.

Spričo tega se udeležujejo v dobro opremljenih in urejenih telovadnicah 103 oddelki s 3735 dijakinjami in dijaki (57% vse srednješolske mladine), v zaslihih telovadnih prostorih vadi 14 oddelkov s 455 srednješolci (6%), v telovadnicah sosednih šol pa gostuje 73 oddelkov s 2425 dijakinjami in dijaki (37% vseh obiskovalcev srednjih šol).

Ob 50-letnici obstoja atletske organizacije v Berlinu je bil v Sportni palači velik telovadni in športni nastop. Med drugimi je tekmoval tudi Heinz Fütterer, ki ga vidimo pred zmago na 50 m

Končane so priprave

Novi Sad, 21. jan. (Tanjug). Končane so priprave na deseto šahovsko prvenstvo Jugoslavije, ki bo od 1. do 26. februarja v Novem Sadu. Sestavljen je za šestni odbor, v katerem so predsednik Izvršnega sveta AP Vojvodine Geza Tikvič, predsednik pokrajinskega odbora SZDL Paško Romac, predsednik šahovskega odbora AP Vojvodine Jovan Beljanski in predsednik ljudskega odbora Novega Sada Todor Jovanović.

Na prvenstvu bo sodelovalo 19 šahistov: vele mojstri Pire, Trifunović in Gilgorič, mednarodni mojstri: Raibar, Matanović, Milčić, Ivkov in Puc, mojstri: Djurašević, Jamošević, Bogdanović, Trajković, Bertok in Karaklačić ter pet mojstrskih kandidotov: Šodila, Bošja, Zarko, Popović in Miroslav Šone iz Novega Sada. Da bi bilo tekmovanje kar najbolj kvalitetno, so sklenili, da bo po vsakem tretjem kolu prost dan, ko bodo igrali samo še drugič konjunske partije. Sredi turnirja bo prost dan za vse udeležence. Organizacija tega jubilejnega prvenstva je poverjena novosadskemu šahovskemu klubu, ki je bil ustanovljen pred 33 leti.

Šah med študenti

Študenti-šahisti Akademkega kolegija in študentskega naselja so odigrali šahovski dvoboj. Na obeh straneh je nastopilo po 15 šahistov, ki so tekmovali po brzopoteznem sistemu vsak z vsakim. Zmagal je Akademski kolegij s 114:111 točkami. Pri zmagovalcih sta bila najuspešnejša: Njegovan s 13 in Kos A., s 11,5 točke, pri zastopnikih študentskega naselja pa Kos Karl s 11 točkami.

Premagala jih je utrujenost

Buenos Aires, 21. jan. Argentinski nogometno moštvo »San Lorenzo« je sinoči premagalo beograjsko Crveno zvezdo z rezultatom 5:0 (3:0). Tekmi je prisostvovalo 35.000 gledalcev. Sodi je argiški sodnik Turner. V gostujočem moštvu so nastopili: Prulović, Stanković, Zeković, Tasić, Spajić, Džajić, Valok, Mitić, Toplak, Kosić, Zivanović. Zmaga domačega moštva je došla zaslužena. Jugoslovani so bili videti silno utrujeni in so se le s težavo gibali po igrišču, bržkone zaradi prevelikega števila tekem, ki so jih te dni odigrali; v nedeljo v Buenos Airesu, v torko v Montevideu in sinoči vnovič v Buenos Airesu. Zmagovalci so pokazali izredno nagro in ofenzivno igrjo, ki se je, kakor na prejšnjih tekmah, izrazila obramba Beograđanov ni mogla postaviti po robu. Crvena zvezda odpotuje jutri z letalom na zahodno obalo Južne Amerike — v Santiago de Chile. V Chile bo odigrala že v soboto naslednjem tekmo na turneji.

Pred težko nalogo

Toda če za razpoložljiva mariborska telovadišča in igrišča trdimo, da so vsaj zadovoljivo zasedena, potem za mero

KOLESARSKA DIRKA »PO EGIPTU«

Udeleženci kolesarske dirke po Egiptu so danes tekmovali na progi Port Said—Ismailia (90 km). Dva deset kilometrov pred ciljem sta prišla iz večje skupine v vodstvo Britain in Bernelen, ki sta se kosala, kdo bo prvi privozil na cilj. V sprintu je zmagal Britain. Dames Daigard je bil tretji. Za njim so se razvrstili: Boar (Anglija), Sheperd (Belgija), El Savay (Egipci), Taber (Libija), Muradjan (Libanon), Džohani (Libija), Vranken (Belgija), Cazon (Libija), Anguelov (Bolgarija), Ilajev (Bolgarija), Metelko (Jugoslavija), Berolotti (Francija), Kirpling (Libanon), Stefa (Rumunija), Sandra (Rumunija), Dimitrascu (Rumunija), Rusev (Bolgarija), Todorov (Bolgarija) itd.

Pred državnim prvenstvom v šahu

Težkoatletska zveza Slovenije bo s I. republiškim prvenstvom v judo in judo-do

I. republiško prvenstvo v judo in judo-do

Težkoatletska zveza Slovenije bo s I. republiškim prvenstvom v judo in judo-do, ki bo danes in jutri v veliki dvorani na Grabnu, vključila tri dve panogi v svoj redni program prireditev in tekmovali. Za to prvenstvo je prijavljeno že lepo število tekmovalcev. Danes ob 13. uri so na programu predtekovanje, jutri dopoldne pa bodo finalne borbe.

OBVESTILO

Akademski športni odbor sklicuje ustanovno skupščino Akademkega športnega društva v ponedeljek, dne 24. januarja ob 19.30 v fizikalni predavalnici Univerze (vhod iz Gosposke ulice).

»TEHNIČNE NOVINE«

»TEHNIČNE NOVINE« imajo 16 strani in izhajajo vsakega 1. in 15. v mesecu. Nova znižana naročna znaša: letno . . . 220 din, polletno . . . 120 din. Naročnino za »Tehnične novine« pošljite založniku: CASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE »TEHNIČNA KNJIGA« BEograd — 7. JULJA 26/I — Poštni predal 307 — Tekoči račun 101-T-314

NAROČILNICA

S tem naročam . . . izvodov vašega lista »Tehnične novine«. Znesek letne . . . polletne naročnine sem nakazal na Vaš tekoči račun 101-T-314 v znesku . . . din. List mi začnite pošiljati od . . . na spodnji naslov. Ime in priimek . . . Kraj . . . Ulica in številka . . . (podpis naročnika)

»TEHNIČNE NOVINE«

»TEHNIČNE NOVINE« imajo 16 strani in izhajajo vsakega 1. in 15. v mesecu. Nova znižana naročna znaša: letno . . . 220 din, polletno . . . 120 din. Naročnino za »Tehnične novine« pošljite založniku: CASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE »TEHNIČNA KNJIGA« BEograd — 7. JULJA 26/I — Poštni predal 307 — Tekoči račun 101-T-314

NAROČILNICA

S tem naročam . . . izvodov vašega lista »Tehnične novine«. Znesek letne . . . polletne naročnine sem nakazal na Vaš tekoči račun 101-T-314 v znesku . . . din. List mi začnite pošiljati od . . . na spodnji naslov. Ime in priimek . . . Kraj . . . Ulica in številka . . . (podpis naročnika)

»TEHNIČNE NOVINE«

»TEHNIČNE NOVINE« imajo 16 strani in izhajajo vsakega 1. in 15. v mesecu. Nova znižana naročna znaša: letno . . . 220 din, polletno . . . 120 din. Naročnino za »Tehnične novine« pošljite založniku: CASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE »TEHNIČNA KNJIGA« BEograd — 7. JULJA 26/I — Poštni predal 307 — Tekoči račun 101-T-314

DNEVNE NOVICE

Ustanovna skupščina Zvezne gradbene zbornice, Z odlokom Zveznega izvršnega sveta R. p. št. 422 z dne 9. oktobra 1954 se ustanovi Zvezna gradbena zbornica. Na podlagi tega odloka bo ustanovna skupščina Zvezne gradbene zbornice 9. in 10. marca v Zagrebu. Pozivamo vse gospodarske organizacije: gradbena podjetja, organizacije za gradbeno projektiranje, industrijska podjetja za proizvodnjo gradbenega materiala, gradbena obrtna podjetja, podjetja za geološka in geomehanska raziskovanja, inštitute in laboratorije, kakor tudi strokovna združenja teh podjetij, ki želijo prisostvovati ustanovni skupščini Zvezne gradbene zbornice, da zahtevajo material (načrt »Statuta« in »Poslovnik o delu skupščine« ter obrazce za prijave delegatov) od Upravnice gradjevnih predelav FNRJ, Beograd, Franje d'Eperea br. 1. Prosimo zainteresirana podjetja, da prijavi delegate najkasneje do 5. febr. 1955 zaradi pravočasne oskrbe prenočišč v Zagrebu. — Inicijativni odbor.

Slovenska filharmonija vabi glasbene umetnike in skladatelje, ki žele nastopiti v sezoni 1955/56 oziroma žele, da bi njihove skladbe bile izvajane v prihodnji sezoni na koncertih Slov. filharmonije, da pošljejo svoje prijave z navedbo skladbe in minutaje najpozneje do 9. februarja 1955. Kasnejših prijav Slov. filharmonija ne bo mogla upoštevati.

FLEX — FLEX — FLEX gre od ust do ust. Čisti idealno vse madeže: masti, olja, smole, znojna itd. Dobi se v vseh drogerijah.

KONCERTI

Prvi dirigent Finske Tauno Hannikainen in odlični dunajski pianist Jörg Demus sodelujeta na koncertu za zeleni abonma v ponedeljek, dne 24. jan. ob 20.15 v Filharmoniji. Na sporedu Bach-Hannikainen, Preludij v e-molu; Beethoven, 3. koncert za klavir in orkester; Sibelius, V. simfonija.

Nedelja, 23. jan. ob 16: Goerner: »Pepelka«, pravljica igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanska predstava; ob 20: P. Budak-L. Filipič: »Klobučič«, veseloigra. Izven. Večerna predstava.

Torek, 25. jan. ob 16: Goerner: »Pepelka«, pravljica igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanska predstava.

Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. št. 32-860. Zanimivo gledališče prihodnji teden uprizorilo od točka dalje vsak dan popoldne ob 16 pravljico »Pepelka«.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Ročne lutke
Resljeva cesta 23
Sobota, 22. jan. ob 15 in 17: Gostovanje v Mariboru.

V »BIKINI BARU«

na Novinarskem plesu 5. II.

V vseh prostorih »HOTELA UNION« v LJUBLJANI bodo obiskovalcem na razpolago izvrstni proizvodi znane tvrdke »MARASKA« iz Zadra. S svojimi proizvodi pa bodo na Novinarskem plesu sodelovala tudi podjetja: TOBACNA TOVARNA v Zadru, tovarna kemičnih izdelkov »ILIRIJA« v Ljubljani ter tovarna čokolade in bonbonov »SANA« v Hočah. Pri opremi prireditvenih prostorov bo sodelovalo Lesnoindustrijsko podjetje »SAVINJA« iz Celja.

Za ples bodo na prireditvi igrali štirje orkestri: zabavni orkester Radia Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča, plesni orkester Srečka Dražila, ciganska kapela pod vodstvom priravnika Miška Baranjca ter gorenjski kmečki kvintet »Štirje fantje in eden«.

O vsem ostalem bo občinstvo pravočasno obveščeno.

Odlok o obveznem fluorografiranju

Na podlagi 23. in 118. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin (Ur. list LRS št. 19-90-52) ter 8. člena temeljnega zakona o prekrških (Ur. list LRS št. 46-323-51) je Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane na skupni seji mestnega zbora in zbora proizvajalcev dne 12. novembra 1954 sprejel odlok o obveznem fluorografiranju (rentgenskem slikanju) prebivalcev na območju glavnega mesta Ljubljane.

1. člen
Zaradi preprečevanja in zatiranja tuberkuloze se izvede obvezno fluorografiranje vseh prebivalcev mesta Ljubljane, ki na dan, ko se začne fluorografiranje, dopolnijo 14. leto starosti.

2. člen
Fluorografiranje se opravi brezplačno.

3. člen
Svet za ljudsko zdravstvo Mestnega ljudskega odbora Ljubljane se pooblašča, da za izvajanje tega odloka izda potrebne ukrepe ter odloči čas rentgenskega slikanja na območju mesta.

4. člen
Z denarno kaznijo do 3000 din se kaznuje, kdor se ne udeleži fluorografiranja, čeprav je k temu obvezen, ali kdor sicer ovira ali preprečuje izvrševanje ukrepov na podlagi tega odloka.

5. člen
Ta odlok velja od dneva objave v »Glasniku« in v »Uradnem listu LRS«.

Predsednik MLO: Dr. Marijan Dermastia

Pripomba: Slikanja se mora udeležiti vsak obvezen, četudi ne prejme poziva.

Umrli so v Ljubljani

Zajc Emil, podpolkovnik v pok. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah.

V neizmerni žalosti javljamo, da nas je nenadoma zapustila naša ljubljena mamica

Frančiška Kopecky

Pogreb bo v nedeljo 23. januarja 1955 ob 14.30 uri iz Frančiškove vežice na Zalah. Globoko žalujouci otroci: Dolfi, Fanika, Vilko-Ibro in Ivica v imenu ostalega sorodstva.

Upravni odbor zavoda za rehabilitacijo invalidov LRS

javi, da je nenadoma preminul njegov delovni član

Franc Petrič

Zvestega in priljubljenega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.

Upravni odbor zavoda za rehabilitacijo invalidov LRS

javi, da je nenadoma preminul njegov delovni član

Hotel VICKI BAUM
ROMAN **Sangaj**

Yenov sin se ni rodil v hiši prednikov, marveč v bolnišnici tujcev. Ker je bila Jasmin zdaj poročena, so jo sprejeli v bolnišnico, ko je napočila njena ura; doktor Li sam je skrbel zanjo in stregli so ji dobro. V tem času je opravil Yen najtežja dela, kar jih je bilo. Pobiral je velike lonce s človeškim blatom in nočno nesnago in nosil ta smrdljivi tovar na polje, kjer se je koplil gnoj v lesenih uticah. Smrad njegovega dela se ga je držal, ko je prišel v bolnišnico, da bi videl svojega sina. Bil je lep, močan sin z gostimi šopi črnih las, in že tretjega dne se je skušal smejeti. Dala sta mu ime Saileong.

Ko je tuji doktor videl Yenovo ponižanje, mu je ponudil, da bi vzel Jasmin z otrokom spet v hišo. Tam bi lahko dobila hrano in stanovanje in bila bi koristna. V zameno pa je moral Yen privoliti, da bodo njegovega sina krstili in vzgajali kot kristjana. Yen je razmišljal globoko in napeto. »Ali to sinu ne bo škodovalo?« je vprašal Jasmin nešetokrat. In smeje je vsakokrat odikala da je. Videti je bila vesela in zadovoljna, da se je doktor Li pobotal z njo. Nekega večera, ko je prišel Yen k njej, je sedela tuja gospodarica pri njeni postelji, držala sina v naročju in mu privzerala okrog vratu srebrn križec. »Da bo varen pred hudobnimi

duhovi,« je dejala Jasmin, in Yen je bil zadovoljen. Ko je zapustila bolnišnico in se vrnila v hišo tujcev, ga je sprejel doktor Li v službo kot nosača stolov. Ponoči je smel spati pri ženi v izbi in imeti sina pri sebi. Podnevi je postopal z drugimi kuliji po dvorišču in čakal, kdaj bo treba odnesti kam gospoda ali gospo. Da so tudi njega krstili za kristjana, je komaj opazil.

V Yenovem življenju so bile ure, ko mu je bilo zelo hudo, da nima več družine, tako da ga je vsakdo lahko imenoval psa brez gospodarja. Navzel se je bil malenkostnega napuha meščanov nasproti neumnim kmetom, toda skrivaj je bilo njegovo srce polno hrepenenja po poljih. Vonj zemlje, mirno cmokanje prežvekujočega bivola, zamolklo padanje zrelih hrušk v travo, veter nad gostimi riževimi stebli, to mu je manjkalo.

V septembru, ko je trušč mlavče riževih snopov prodiral do mestnih ulic, je postal ves nemiren. »Saj nisem kulij,« je mrmljal včasih ponoči, ko ni mogel spati. Slišal je gong nočnega čuvaja, obhod za obhodom, pasje lajanje, vnete udarce, s katerimi je tiskalnica tiskala denar za duhove. »Nisem kulij,« je mrmljal v najčim, topli šop sinčevih črnih las. Jasmin ga je tolažila kolikor je le mogla. »Kogar nosijo na stolu, je človek,« je dejala, »in kdor nosi stol, je tudi človek.« To je bila stara, dobra beseda.

Skrivna zborovanja v kmečkih bajtah, v nočnih garažah, v kletih in povsem javna na vogalih. Podžigajoči govori govornikov, pritisk od zgoraj, kjer so vladali vojskovodje in brezvestni uradniki, kričanja, gola beda spodaj, kjer je živel ljudstvo. Novi nemiri so izbruhnili, nove tolpe so preplavile deželo, zdaj vojaki, zdaj banditi, da si jih komaj razbral. Na jugu je že spet divjala vojna, bližala se je; okna niso zvenketala od grmenja in viharja, marveč od daljnega bobnenja topov. Magistrat je obžaloval, da je dal podretj mestne zidove. Luč, tuji izum strela, je odpovedala,

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
Sobota, 22. jan. ob 20: Hoffmann Harnisch: »Admiral Bobby«, izven. Nedelja, 23. jan. ob 14: Norman Krasna: »John ljubi Mary«. Gostovanje v Topolšici.

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
Sobota, 22. jan. ob 19.30: J. B. Priestley: »Nevarni ovinek«. Prvič v Sloveniji. Red premierski. Nedelja, 23. jan. ob 19.30: J. B. Priestley: »Nevarni ovinek«. Red I. Režija in scena: Bojan Cebulj.

VESTI IZ MARIBORA

Mestni odbor Rdečega križa sproča, da bo žrebanje loterijske tombole RK v nedeljo, dne 23. jan. 1955 točno ob 14 v dvorani Ljudske prosvete (Union). Zrebanje je javno in mu lahko prisostvujejo imetniki srečk. Vendar pa to ni nujno, ker bo celotna lista izžrebanih srečk objavljena v časopisju dne 24. jan. 1955. Dobitki se bodo izdajali že takoj po izvršenem žrebanju na Mestnem odboru RK, Malstrova ul. 5 in nato vsak dan od 8-12 in od 15-16 istotam. Opozorjamo vse tiste, ki so kupili srečke Rdečega križa, da bo izdaja dobrih zaključena 6. februarja 1955. Kdor do tega časa dobitka ne bo dosegel, zapade v korist Rdečega križa. Čisti dohodek loterijske tombole je namenjen za Mladinski kuhinjo RK na Rotovškem trgu 2. Mestni odbor RK se zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli prispevali k čimvečjemu uspehu, prav tako se zahvaljuje tudi tistim, ki so kupili srečke. Srečke so že skoraj vse prodane in jih terenski odbori RK nimajo več, pač pa se še lahko nabavijo samo pri prodajalcih pred izlobo s pohištvom »Merkur« na Partizanski cesti, kjer so tudi razstavljeni glavni dobitki loterijske tombole. Nekaj srečk ima še v prodaji Drž. loterija v Gosposki ulici. Mestni odbor RK želi vsem imetnikom srečk pri žrebanju mnogo sreče. Vsi tisti, ki ne bodo imeli sreče pri žrebanju, naj imajo zavest, da so pomagali ustanoviti šolsko kuhinjo in da bodo za njihove prispevke, ki so jih prispevali z nakupom srečk, prejemali brezplačno hrano socialno najsišibkejši otroci mesta Maribora.

Dežurna lekarna v soboto, dne 22. januarja 1955: lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.

KINO

PARTIZAN: Angleški film: »Popolna žena«. UDARNIK: Francoski barvni film: »Graf Monte Christo, II. del. POBRZNEJ: Ameriški film: »Samotna zvezda«. STUDENCI: Francoski film: »Zgodba neke ljubezni«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Sobota, 22. jan. ob 19.30: Lope de Vega: »Vitez čudesa«. Premiera. Izven in za premierski abonma. Nedelja, 23. jan. ob 15: Lope de Vega: »Vitez čudesa«. Izven in za abonma podnevelje; ob 19.30: Donizetti: »Kapiljice za ljubezena«. Izven.

KOMUNALNO USLUŽNOSTNO PODJETJE »IZOLA«

v reorganizaciji v »GRABENO PODJETJE«

nujno potrebuje več tehnikov gradbene stroke in delovodje

z večletno prakso. Prosašnje je treba vložiti na upravo podjetja z navedbo kvalifikacije oz. z označbo dosedanjega dela v gradbeni stroki. Podjetje po potrebi preskrbi družinska in samska stanovanja.

DROBNI OGLASI

MESTO UPRAVNIKA LEKARNE razpisuje Upravni odbor okrajne lekarne Sentjur pri Celju. Plača po uredbi. Nastop službe takoj. KMETIJSKA ZADRUGA KOMENDA pri Kamniku razpisuje naslednja delovna mesta: mesto upravnika zadruge; pogoj: končana srednja kmet. šola in najmanj 1 leto prakse ali nižja šolska izobrazba z večletno prakso; mesto poslovodje trgovine z mešanim blagom in odkup; pogoj: potrebna strokovna izobrazba in najmanj 5 let službe; mesto poslovodje obrata »Mesarija«; pogoj: moštstrelski izpit in najmanj 5 let prakse; mesto upravnika Zadrugnega posestva; pogoj: končana srednja kmet. šola in najmanj 1 leto prakse v samostoj-

nem vodenju kmet. obrata, ali nižja kmet. šola z najmanj petletno prakso. — Ponudbe z življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja je poslati na upravo zadruge najkasneje do 23. jan. 1955. Nastop službe takoj ali po dogovoru. 235
OPREMLJENO SOBO nujno potrebuje za dobo dveh mesecev. Kdor bi mi sobo odstopil ali preskrbel mi nujno za nagrado izredne usluge. Ponudbe v upravo LP pod »Izredne usluge«. 823
PROSIM VSAKOGAR, ki kaj ve o ukradeni psički ovčarki črne barve, ki sliši na ime »Cista«, naj javi Gvidu Počivavšku, Trbovlje. Svarim vsakogar pred nakupom. Najditej dobi nagrado. T 22

KINO »UNION«

Ameriški film

»Rimske počitnice«

in tednik »Obisk maršala Tita v Indiji«, III. del. — Predstave ob 15, 17.30 in 20. — V glavni vlogi Gregory Peck in Audrey Hepburn. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Avstrijski film

»Dva v avtu«

Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Wolf Albach-Retty in Hans Moser. Ob 10 matineja istega filma. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje. Za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Angleški film

»Skrivnostni profesor«

in tednik. V glavni vlogi Leslie Howard. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

»Francis v velemestu«

V glavnih vlogah Donald O'Connor, Ivet Dagi in Jean Lokhart. Režija Arthur Lubin. — Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »UNION«: Ob 22.15 premiera nemškega filma: »Strup v živalskem vrtu«. Distributer Zagreb-film. V glavnih vlogah: Irene von Meyendorff in Carl Raddatz.

KINO »KOMUNA«: Premiera meh. filma: »Ukradena sreča«. Brez tednika. Predstavi ob 15 in 17. — V glavni vlogi Mery Douglas in Arthur de Cordova. Ob 19 in 21 pa se predvaja argent. film: »Omažešana«. Brez tednika. V glavni vlogi Fanny Navarro in Mecha Ortiz. Mladini izpod 16 let vstop prepovedan. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«: Nastop dresiranih slonov in artistov. Predstavi ob 17 in 20. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Finski film: »XV. olimpiada«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

JESENICE: »RADIO«: Angleški film: »Smeš v rajju«. Predstavi ob 18 in 20. — »PLAVZ«: Italijanski film: »Elgaro«. Predstavi ob 18 in 20.

CELJE: »UNION«: Francoski film: »Graf Monte Christo, I. del. Predstavi ob 18 in 20. — »DOM«: Angl. film: »Popolna žena«. Predstavi ob 15 in 20.15.

KRANJ: »STORŽIČ«: Angleški barvni film: »Melba«. Tednik samo ob 20. Predstave ob 15, 18 in 20.

PTUJ: Angleški film: »Vidim mračnega tujca«.

PRODAMO
5 do 6-tonsko prikolico
ali zamenjamo za 10-tonsko z doplačilom.

AVTOPREVOZNIŠKO
PODJETJE — POSTOJNA 253

PODJETJE
»MILOJE ZAKIČ« V KRUŠEVCU
razpisuje natečaj
z a
INŽENIRJA KEMIJE za tehničnega direktorja
VEČ STROJNIH INŽENIRJEV za konstrukcijski biro in za pomočnika direktorja podjetja
PRAVNIKA za pravnega referenta

Interesenti naj se javijo osebno ali pismeno s kratkimi podatki o dosedanjem delu najpozneje do 15. februarja 1955.

Plača po sporazumu. — Komfortna stanovanja zagotovljena.

KRUŠEVAC — TELEFON 113 7167

iznenada so bile ulice temne, niti luna ni sijala, in le rike* so imele majčkene, nihajoče svetilke, ki so dajale nekaj svetlobe. Noč za ropanje in pljenje. Ob želednih cestah so stali visoki drogovi z vmesno žico, po kateri so uradniki lahko pošiljali poročila na okraj. Večkrat si lahko slišal žico mrmrati, nikoli pa nisi razumel besed.

Cez dva dni so prišli vojaki — ne razcapane, od vseh vetrov zbrane vojske posameznih vojskovodij, marveč čedni možiči s puškami in v zahodnjaških uniformah; korakali so in se premikali natanko tako hitro kakor tujei. Ljudje so govorili, da so jih izvežbali tuji hudici, in nihče ni mogel presoditi, ali imajo kuomintanški polki dobre ali slabe namene. Novi razglasi na vratih, bobnarji so hodili po mestu in razglašali, da je treba napraviti red in mir. Navsezgodaj so na dvorišču kaznilnice usmrtili štirinšestdeset ljudi. Mesto je povsem utihnilo, in obrazi so se zmračili, ko je jelo regljanje strelav naraščati.

Izenada je nebes potemnel od dima, potem pa porumenel in pordel od odseva plamenov. Pri severovzhodnih mestnih vratih, tam, kjer je še stal zadnji del utrdbe, je bil izbruhnil požar. Nekateri so mislili, da je neki fant, vajen samo hladne luči strela, vrغل svojo laterno v slamo; večina pa je menila, da so zažgali mesto roparji, da bi laže plenili. Spet drugi, ki jim je prinesel veter na uho najnovejšo vesti, so šušljali, da so zažgali pristaši vlade, da bi pregnali kuomintanske vojake. Naj bo že kakorkoli požar se je razširil, zajemal zmeraj nove okraje, si utiral pot skozi ulice, preskočil slannato streho reveža in se vgnezdil med tramovi velike hiše. Jedki, grizoči vonj je zapiral sapo in potiskal vodo v oči gasečih, dokler niso bili ko slepci. Medtem so doneli vojaški signali in zmeda je bila brezmejna.

* Vozček na dveh kolesih za prevažanje gospode, pa tudi tovara.

Razpis

Na podlagi 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov razpisuje Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane

mesto direktorja

PRI
TOVARNI GRADBENIH POLIZDELKOV
V LJUBLJANI

Pogoji: Ekonomska ali gradbena fakulteta z 10-letno prakso v gospodarstvu, ali Ekonomska srednja šola z večletno prakso v gospodarstvu.

Prednost imajo kandidati s poznanjem stroke, ki je dejavnost podjetja ali njeje sorodne stroke.

Kolkovane prošnje z življenjepisom, dokazili šolske in strokovne izobrazbe ter opisom dosedanje zaposlitve je treba dostaviti Tajništvu za gospodarstvo MLO — Ljubljana, — Kresija, soba 25/I.

Zadnji rok za vlaganje prošenj je 1. februar 1955.

271

GRADBENA PODJETJA!

Odstotek vrnjenih praznih cementnih vreč v papirno industrijo je spričo vse večjega pomankanja papirja še vedno premajhen. Zato vas prosimo, da s primernim ukrepom zagotovite, da se prazne cementne vreče na gradbiščih ne bodo uničevale, ampak naj jih zbira vaš pooblaščen delavec in odda naši najbližji odkupni postaji.

TOPLO PRIPOROČAMO, DA ZBIRALCE VREČ PRIMERNO NAGRADITE, SORAZMERNO Z ZBRANIMI KOLIČINAMI CEMENTNEGA PAPIRJA!

Dobro izprašene cementne vreče (tudi raztrgane) plačamo po 10 do 11 dinarjev za kilogram franko naše skladišče!

»ODPAD«
PODJETJE ZA PROMET Z ODPADKI
LJUBLJANA — PARMOVA UL. 33
TELEFON 32-664, 32-732

267

Razpis

Na podlagi 90. čl. Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov razpisuje Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljana

mesto direktorja

PRI LESNEM PODJETJU OZZ
Ljubljana-okolica

Pogoji: Ekonomska srednja šola z večletno prakso v gospodarstvu in vodenju lesno industrijskih obratov.

Kolkovane prošnje z življenjepisom, dokazili šolske in strokovne izobrazbe ter opisom dosedanje zaposlitve je treba vložiti pri Tajništvu za gospodarstvo Mestnega ljudskega odbora Ljubljana, Kresija, soba 25/I.

Zadnji rok za vlaganje prošenj je 1. februar 1955.

255

ZDRAVSTVENI DOM V ŠIBENIKU

RAZPISUJE NATECAJ
za specializante, in sicer:

zdravnika-rentgenologa, zdravnika za očne bolezni, zdravnika za uho, nos in grlo ter zdravnika za otroške bolezni

Pogoj: obveznosti in plača po pogodbi, končan zdravniški staž ter obvezno terensko delo.

195

USLUŽBENCA

za posle socialnega zavarovanja

sprejememo takoj

Plača in terenski dodatek po tarifnem pravilniku.

Prednost imajo oni, ki so v tej službi že delali.

PODJETJE ZA INŽENIRSKO TEHNIČNE GRADNJE

»TEHNOGRADNJE«

VOZENICA — VUHRED

250

Sprejmemo

SPOSOBNEGA KVALIFICIRANEGA ZIDARJA

sposobnega za krovska in jamska dela.

Po možnosti mlajšo moč!

Klinar Stanko, drž. obrtni mojster, Maribor, Ulica talcev 20

Upravni odbor

MLINSKEGA PODJETJA — »MARIBOR«

razpisuje

mesto računovodje

Potrebna je srednja strokovna izobrazba in najmanj 5-letna praksa kot računovodja. — Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop službe najkasneje 1. aprila 1955. — Ponudbe sprejema uprava podjetja do 28. januarja 1955, in

mesto samostojnega strojnega ključavničarja

z znanjem varjenja. — Plača po tarifnem pravilniku. —

Nastop službe takoj. — Ponudbe sprejema uprava podjetja do 1. februarja 1955.

M 116

TOVARNA KONSTRUKCIJ IN STROJNIH NAPRAV

»METALNA« — MARIBOR

sprejme

dva pomožna laboranta

za preiskavo materiala (delo z izotopom na montaži).

Pogoji: 4 razrede srednje šole ali Delavski tehnikum. — V poštev pridejo tudi osebe brez prakse. Nastop službe takoj. 248

INŽENIRSKI BIRO USNJARSKE, OBUTVENE

IN GUMARKE INDUSTRIJE, ZAGREB, HEINZLOVA 69

razpisuje natečaj za

INŽENIRJA-TEHNOLOGA ZA USNJE

Pogoji: osem- do desetletna praksa v usnjarski stroki.

TEHNOLOGA ZA GUMI

Pogoji: najmanj desetletna praksa v gumarski stroki. Pismene ponudbe z navedbo dosedanjega dela v stroki pošljite neposredno na Inženirski biro — Zagreb, p. p. 57, do 15. februarja 1955.

249

PAPIRNICA VEVČE

takoj sprejme

dva strojna tehnika

in

dva elektrotehnika

Vsaj krajša praksa zaželena. — Plača po tarifnem pravilniku — Reflektanti naj prošnje z dokazili strokovne izobrazbe in navedbo dosedanje zaposlitve naslove na upravo

PAPIRNICE VEVČE — p. LJUBLJANA — POLJE ali vložijo osebno v tajništvo podjetja.

247

VELETRGOVINA Z ALKOHOLNIMI

IN BREZALKOHOLNIMI PIJACAMI

»VINO - KOPER« — KOPER

sprejme takoj mlajšo

STENODAKTILOGRAFINJO

z dokončanim enoletnim administrativnim ali trgovskim tečajem.

Ponudbe je poslati na naslov: »VINO-KOPER« — KOPER

PODJETJE V GRADNJI

ŽELEZARNA »BORIS KIDRIČ«

NIKŠIČ

potrebuje

dva strojna inženirja

za mehanično delavnico in montažo opreme z najmanj desetletno prakso,

poslovodjo

za mehanično delavnico.

Plača po sporazumu. — Komfortno stanovanje za poročene in samske zagotovljeno v novih stavbah.

Ponudbe s krajšim življenjepisom in podatki o dosedanjem delu (službi) je treba poslati do 10. februarja 1955.

7136

RAZPIS

Na podlagi 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. list FLRJ št. 51-424/53) razpisuje komisija za imenovanje direktorjev Ljudskega odbora mestne občine Kranj

mesto direktorja

podjetja »GORENJSKI TISK«

Ponudniki za mesto direktorja morajo izpolniti enega od naslednjih pogojev:

Novinarsko-diplomska visoka šola, pravna ali ekonomska fakulteta s prakso v novinarstvu ali grafični stroki.

Kolkovane prošnje z življenjepisom, potrdili šolske in strokovne izobrazbe ter opisom dosedanje zaposlitve se morajo vložiti pri Tajništvu za gospodarstvo in komunalne zadeve LO MO Kranj, Titov trg 1.

Skrajni rok za vlaganje prošenj je 5. februar 1955.

251

Ljudski odbor mestne občine Piran

RAZPISUJE

NASLEDNJA DELOVNA MESTA:

EKONOMISTA

z ekonomsko fakulteto

FINANČNEGA REFERENTA

s popolno srednjo šolo in prakso v finančni stroki

PRAVNIKA

s pravno fakulteto

PLANERJA

z ekonomsko fakulteto ali srednjo šolo s prakso

REFERENTA ZA STATISTIKO

s popolno srednjo šolo in prakso v statistični stroki

STENODAKTILOGRAFKO

s strokovnim izpitom

GRADBENEGA TEHNIKA ali

GRADBENEGA INŽENIRJA

z diplomskim strokovnim izpitom

KNJIGOVODJO

ADMINISTRATIVNEGA INŠPEKTORJA

s srednjo šolo in prakso

Ponudbe je treba poslati na Tajništvo ljudskega odbora mestne občine Piran do 15. februarja. — Prošnji je treba priložiti prepise spričeval. — Nastop službe takoj.

Stanovanja preskrbljena.

263

Upravni odbor Tovarne usnja, Miren pri Gorici

razpisuje

MESTO RAČUNOVODJE

Pogoj: Samostojen računovodja z večletno prakso v industrijskem podjetju in potrebno srednješolsko izobrazbo. Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru.

Nastop službe takoj, najkasneje 1. marca 1955.

162

INDUSTRIJA USNJA — VRHNIKA

razpisuje mesta za:

Šefa prodajnega oddelka

Pogoji: ekonomska fakulteta ali trgovska akademija z znanjem enega tujega jezika.

Samostojno administrativno moč

Pogoji: trgovska akademija, znanje strojepisja in stenografije ter obvladanje vsaj enega tujega jezika.

Korespondentiko

Pogoji: trgovska akademija, znanje stenografije in strojepisja.

Prednost imajo osebe z daljšo prakso. Stanovanje oz. prevoz Ljubljana—Vrhnika zagotovljeno. Pismene ponudbe pošljite na Upravo podjetja najkasneje do 27. januarja 1955.

Obvestilo

Z ODLOČBO LJUDSKEGA ODBORA MESTNE OBČINE
S I S A K

(št. 14749 z dne 29. decembra 1954) je

Lesno-industrijsko podjetje Sisak

V SISKU

Z DNEM 1. JANUARJA 1955

PREŠLO V REDNO LIKVIDACIJO

Pozivajo se vsi upniki in dolžniki, da v roku 30 dni po objavi tega oglasa prijavijo likvidacijski komisiji s sedežem v Sisku svoje terjatve oziroma dolgove.

Likvidacijska uprava je v Sisku v Ulici Markala Tita št. 13.

LIKVIDACIJSKA UPRAVA

LESNO-INDUSTRIJSKEGA PODJETJA SISAK

184

Tiralice so prihajale od vseh strani

(Nadaljevanje in konec). in naposled so naši kriminalistični organi spretna sleparja razkrinkali

Preiskovalni sodnik je pazljivo poslušal izkušenega »reporterja« in čedalje bolj se mu je zdelo, da ima opraviti s spretnim sleparjem. Njegov pajdaš Szandor je celo ponudil ček in kavčijo — svoj avto in 3000 dolarjev, da bi ga izpustili. Tedaj pa je prišlo za oba sleparja glavno presenečenje. Njuna potna lista sta bila ponarejena zelo sprotno, toda naši strokovnjaki so kmalu ugotovili zanimive podrobnosti. Vsi podatki Alfreda Dirija, razen imena, so bili ponarejeni in tudi fotografija spremenjena. Ko so položili Szandorjev potni list pod ultravijolno luč, so prebrali novo ime: »August Ju...« Tedaj je bilo kriminalistični službi jasno, da sta »dunajska turista« v resnici mednarodna sleparja in ponarejevalca. Toda kako ugotoviti, kdo sta?

Da hodi pravi Dirij po dunajskih ulicah. In mož je pripovedoval, da je potoval po raznih deželah in trgoval v glavnem s kolonialnim blagom. Zaslužil je mnogo. Tako je lahko nastopal kot petičen turist. Nekega dne se je znašel v Neaplju in pozneje se je napotil na otok Capri. Iz Neapija je odpotoval v Bolzano, kjer se je seznanil s Szandorjem. Skupaj sta potem odpotovala v Turčijo in pozneje še v Zenevo. Dirija je vlekle v Španijo. Prek Marseilla sta odpotovala v Andaluzijo. Potem je Szandor odpotoval v Belgijo, Dirij pa v Zagreb. Ko sta se znova srečala, tokrat pred hotelom »Esplanade«, je imel Szandor že krasen avto. Rekel je, da ga je kupil od nekega diplomata v Anversu.

policijo v Parizu. Obveščene so bile tudi posamezne evropske policije. Beograd je čakal na prva poročila. Preiskovalni sodnik je bil prepričan, da se ne moti. In res so začele kmalu prihajati brzojavke mednarodne policije. Levitas Abrams je bil znan tudi pod lažnim imenom John Grave, trgovec z Dunaja. Leta 1949 je bil v Belgiji obsojen na dve leti strogega zavora zaradi tihotapstva ponarejenih ameriških dolarjev. Belgijske oblasti so tudi ugotovile, da sta mu pomagala neki Ernest Steinfeld in njegova ljubica Izabela Wurn.

Potlej so ga obsodili zaradi tihotapstva ponarejenih ameriških dolarjev, in sicer skupaj z Izabelo Anno, sleparsko ljubico Alfreda Dirija. Sleparja se torej nista seznanila slučajno, marveč sta bila ves čas čvrsto povezana.

Tudi lažni reporter je bil že večkrat obsojen. V Stuttgartu ga je obsodilo ameriško vojaško sodišče, pozneje pa so ga civilne oblasti izgnale. V Izraelu so ga večkrat obsodili in izgnali zaradi sleparij in tatvin.

Tako so naši kriminalistični organi izsledili dva prebisana pustolovca, sleparja, ponarejevalca in tihotapca, ki ju bo doletela zaslužena kazen tudi pri nas.

BRZOJAVKE MEDNARODNE POLICIJE

Naša kriminalistična služba se je obrnila potem na mednarodno

Ko so pokazali Diriju lažni potni list, je s tihim glasom priznal, da vse drži in da se piše Levitas Abrams. Pripomnil je še,

Sneg je zapadel tudi v Angliji in priljubljeni severni medvedek »Queenie« iz edinburškega živalskega vrta se ga je še zlasti razveselil. Ves iz sebe od radosti se valja po snegu in igra s starim avtomobilskim plaščem

V PENZIONU FOLADORI ROSE

Da bi zaslovel kot »petičen tujec«, ki plačuje samo s čeki slovečih svetovnih bank, je stal slepar v najlepših hotelih. Seznanil se je z nekaterimi bogatimi ljudmi in jih gostil po barih. Nekega večera je pozvonil na vratih penziona Foladori Rose, znane neapeljske hiše. Govoril je angleški. Seveda so ga rade volje sprejeli, misleč, da imajo opraviti z bogatim in uglednim tujcem. Gospe Foladori je natvezil, da se mu obetajo zelo dobri trgovski posli, da pa mu manjka nekaj denarja. Rekel je, da bi ji dal kreditno pismo, če bi mu denar posodila.

Ljubezniva gospa se je samo nekaj trenutkov obotavljala, potem pa je šla v spretno nastavljen past. Prav tedaj se je pripravljala na pot v Svico, pa ji je manjkalo nekaj dolarjev. In tako je posodila sleparju 700.000. lfr. Zdelo se ji je, da dunajskega veletrgovca ni treba preverjati. Ko pa je prispela v Zürich in šla po denar v Kreditno banko, so ji povedali, da Alfreda Dirija sploh ne poznajo. Tako se je drugim tiralicam pridružila tiralica iz Neapija in pozneje še iz Trsta.

Mladi reporter Ladislav Szandor pa se je medtem ukvarjal s podobnimi posli in v spretnosti ni dosti zaostajal za svojim pajdašem.

SPET Z IZABELO ANO

Vzlic poskusom, da bi prikrikl pravo ime in da bi ljudje mislili, da je res reporter, ki potuje po svetu in piše novele, mu je kriminalistična služba v Zagrebu in Beogradu prišla na sled. Domneve preiskovalnega sodnika, da gre za mednarodnega ponarejevalca, so bile točne. Szandor je bil že leta 1950 v Parizu obsojen zaradi kršitve zakona o tujcih.

KRALJ NYLONA UMRL

Ameriška družina Au Pont značilen primer bogatvein moči denarnih mogotcev

Približno četrtina vseh ljudi na svetu uporablja zdaj nylon v tej ali oni obliki. Le redki pa pomislijo na to, da stoji to za 20. stoletje značilno moderno vlakno na patentu, pripadajočem eni sami družini, ki spada med najbogatejše in najmočnejše na svetu. Le kdaj pa kdaj pride v javnost njeno ime, kakor se je zgodilo nedavno, ko je umrl poglavar družine Eugen Du Pont de Nemours. Umrl je v svojem gradu Nemours v državi Delaware v ZDA, star 81 let. Ta grad, ki so ga videli dostje le redki tujci, je ameriška kopija Versaillesa. Na pogrebu starega Du Ponta se je zbralo 632 sorodnikov tega imena. Bodočnost družine teh mogotcev je torej zagotovljena. Sedanji poglavar družine pa nima tega imena. Gre za nečaka pravkar umrlega Du Ponta, 51-letnega Crawforda Greenewalda, predsednika upravnega sveta trdnice Du Pont, ki je že zdavnaj prekosila Forda, Rockefellerja in druge denarne mogotce in ki je zdaj največja na svetu.

Ta denarna dinastija, ki živi in bogati v Ameriki že 150 let, izvira iz Francije. Ime zveni zelo plemiško, v resnici pa gre za pariško meščansko družino. Njeni predniki so bili večinoma urarji in pisali so

se Dupont. Ti priimki so v Franciji zelo pogosti. Ko je bil Samuel Dupont, ustanovitelj sedanje denarne dinastije, leta 1739 v Parizu krščen, se je pojavilo na krstnem listu ime Du Pont, kar se je zgodilo iz slavoheleja njegovega z neko plemljino poročnega očeta. Ta Samuel je bil leta 1789 izvoljen v francosko narodno skupščino in v njej je deloval pod imenom Du Pont de Nemours. To ime je dobil po svojem bivališču, da bi se razlikoval od svojega soimenjaka, iz departementa Euer izviraajočega Duponta.

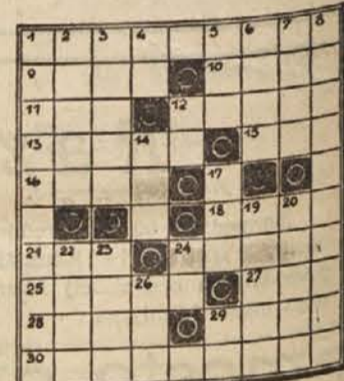
Tako je nastalo sedanje po plemlstvu dišeče ime, Du Pont se je leta 1800 z ženo in otroki preselil v Ameriko. Skupaj s sinom, ki je študiral pri slovečem francoskem kemiku Lavoisieru, je zgradil tovarno smodnika. Ta tovarna, od katere je bogatela Du Pontova družina celih 100 let, je bila za zgodovino ZDA odločilnega pomena. S smodnikom iz Du Pontove tovarne so Američani leta 1812 odbili zadnji večji napad Angležev na njihovo neodvisnost. S tem smodnikom so pregnali Indijance, z njim so hodili na lov na divjad, ki jili je dajala iragoceno krzno in z njim je Ameriški Sever dosegel v državljanski vojni od leta 1861 do 1864 zmago nad Jugom, z dohodki od smodnika so gradili Američani železnice, ceste rudnike in celo Panamski prekop. Iz te tovarne je prišlo še med prvo svetovno vojno kakih 40% vseh količin razstreliva in streliva, kar so ga porabili za veznike.

Odtlej pa je tovarna izdelovala tudi čedalje več drugih kemičnih izdelkov. Po letu 1918 je znašalo premoženje Du Pontov že 250 milijonov dolarjev in družina je lahko kupila večino delnic velike avtomobilske tovarne »General Motors«. Ze več let izdelujejo v svojih tovarnah tudi avtomobilski lak Duces, znano umetno vlakno nylon, dalje celofan, umetna gnojila, razna druga umetna vlakna, znano sredstvo proti mrčesu DDT, sintetični kavčuk, fluorescenčne snovi za radar in televizijo itd. Novi poglavar družine Greenewald ni le veletrgovec, marveč tudi dober kemik, ki sam vodi mnoge laboratorije.

Deset let se je ukvarjal s poskusi, preden so v laboratoriju izdelali nylon. Zdal izdelujejo nylon tovarne v 50 deželah in vse morajo plačevati Du Pontu velike patente prispevke.

Tvrdka Du Pont ima zdaj 72 obratov, v katerih je zaposlenih 55.000 delavcev. Eden izmed mnogih direktorjev zasluži na leto v našem denarju do 100 milijonov. Delničarji te trdnice spravijo letno v žep preračunano v naš denar nad 300 milijard, ne da bi ganili s pristom. Zadoluje, da pridejo na bilančno sejo in poslušajo poročilo o poslovanju trdnice v minulem letu. Tvrdka Du Pont je značilen primer kapitalistične bogatve in moči denarnih mogotcev.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. dravska hidrocentrala, 9. žila, 10. neumna, 11. čutilo, 12. bolezenski izrastek, 13. velika žil-medmet, 16. odprtina, 18. velika žil, 21. reka v Nemčiji, 24. vojaška poveljstva, 25. Tantsiova hči iz grške mitologije, 27. sladkorna rastlina, 28. sportske jadrnice, 29. zev v slovniči, 30. izseljenci.

Navpično: 1. negotovost, 2. vodni, 3. električno nabit delce snovi, 4. simbol za kemični element vanadij, 5. eksotična žival, 6. geometrijski lik, 7. otočje zahodno od Nove Gvineje (etimološko), 8. znanstvenik, ki se ukvarja z Darwinovo teorijo, 12. kazalni zaimek, 14. strupena kača, 17. konica, 19. nekdanji prebivalec rimske pokrajine, 20. delovno mesto, 22. izrastek v mišičevju, 23. imespojine, 24. začelnici priimka in imena hrvaškega pisatelja (Zlatarjevo zlato), 26. umik, 29. medmet pri smejanju.

Premislil si je

Japonska zaljubljenca, 21-letna natakariča Etsumi Endo in jetični študent Satoru Takayanagi sta se ondan prijela za roke in skočila v žrelo ognjenika Mihare. Padla pa nista v žarečo lavo, kjer bi bili njuni t.lesi v nekaj sekundah izhlapele, marveč sta obitčala na skali tik nad dnom. Student je imel v žepu nekaj tablet uspavalnega praška. Ker niti njega niti njegove izvoljenke ni mikalo skočiti v žarečo lavo na dnu, sta si premislila, zaužila tablete in se skušala medsebojno zadaviti.

Tedaj si je študent dokončno premislil. Jel je kričati in mahati z robcem, dokler ga niso opazili turisti, zbrani okrog žrela. Čez nekaj ur so oba potegnili na vrh.

Deček, ki se je sam naučil japonski

Rimski dijak, štirinajstletni Romano Volpiti se je kot samouk naučil v treh letih japonski, ne da bi zapustil Italijo. Nekega dne je slučajno naletel na japonski tekst, ki je v njem vzbudil željo, da bi se naučil govoriti po japonsko. Ze po trimesečnem učenju je napisal nekemu tokij-skemu časniku prvo pismo v japonsčini. Uredništvo tega časnika je pozvalo japonske otroke, naj mlademu Volpittju pošljejo razno literaturo v japonsčini.

ZA DOBRO VOLJO

»O, Franci, zdaj pa vidim zelo dobro.«

NA SLEDI

PO PRIPOVEDOVANJU JANEZA KLEMENČIČA: BRODAR IN JEZERNIK

117. Hitro so odmetali preostali sneg. Zadnje plast so odstranili z rokami. Previdno so dvignili ponosrečnica iz jame in ga položili na tla. »Saj ga ni niti preveč zdelalo,« je ugotovil Cene. »Samo nogo ima zlomljeno v gležnju. Seveda je popolnoma izžrpan in brez zavesti.« Trajalo je skoraj pol ure, preden so ga spravili k zavesti. Ponosrečenec se je zganil in tiho zastokal. »Vse bo v redu,« se je oddahnil reševalec, ki ga je ves čas napeto opazoval. »Samo čim hitreje ga moramo spraviti v bolnišnico.«

118. Za silo so mu naravnali zlomljeno nogo in namestili opornico. Potem so ga položili v čoln in ga začeli previdno spuščati po bregu. Dva reševalca sta držala čoln ob straneh. Cene pa je hodil zadaj in ga z močno vrvjo držal nazaj, da ne bi prehitro drsel. Eden od reševalcev pa je v nagli vožnji drvel naprej, da poskrbi za čimprejšnji prevoz v bolnišnico. Strmina zdaj ni bila več tako huda. Reševalna ekipa se je v počasni vožnji približevala cesti. Potem so štirje možje dvignili čoln na rame in se v enakomernem koraku pomikali naprej.

119. Niso še prehodili pol poto, ko jim je prihitel nasproti rešilni avto. Obzirno so preložili ponosrečnica na nosila in jih porinili v avtomobil, ki je naglo obrnil in odpeljal. Reševalci so si oddahnil. »Če bi ga dobili pol ure kasneje, bi bilo verjetno prepozno,« je rekel Cene in pomembno pogledal Činča. Ta ga je motril s svojimi temnimi očmi in pomahal z repom, kot bi hotel reči: »Saj ga sam ne bi mogel rešiti. Vi ste pomagali meni in jaz sem pomagal vam.« Ko je utrnoga skupina prispela nazaj v Kranjsko goro, se je že mračilo.

120. Miha in Činč sta večerjala, potem pa ujela zadnji vlak in se odpeljala v Ljubljano. V vagonu je bilo prijetno toplo in oba sta kmalu zadremala. Ura je bila že okoli polnoči, ko sta v Ljubljani skočila iz vagona. Pohitela sta postajo ljudske milice, kjer je Miha predal psa dožurnemu miličniku. Za slovo ga je še pogladil po glavi, potem pa odšel. Dožurni se je medtem zapletel v dolg telefonski pogovor. Činč se je tiho izmuznil iz sobe. Prišel je do dobro znanih vrat in pritisnil na kljuko. Tam v kotu na postelji je spal miličnik Jože. Neslišno je stopil tja ter povlekel z zobmi za odejo. Miličnik se je zbudil in oba sta se navdušeno pozdravila.